

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Οι αναπαραστάσεις των υπερηρώιδων στις ταινίες της περιόδου 2001-2015»

της
Σισμάνη Αρτεμής

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Κακλαμανίδου Μπέτυ, Επίκουρη Καθηγήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ.

Εξεταστές:

Χριστοδούλου Αναστασία, Αν. Καθηγήτρια Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του
Α.Π.Θ.

Φωτόπουλος Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του
Π.Δ.Μ.

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2017

Copyright © Σισμάνη Αρτεμησία, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Σισμάνη Αρτεμησία

A.E.M.:604

Ηλεκτρονική διεύθυνση: artemisismani@gmail.com

Έτος εισαγωγής: 2015-2016

Κατεύθυνση: Σημειωτική και Επικοινωνία

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: «Οι γυναίκες υπερηρωίδες στις ταινίες της περιόδου 2001-2015»

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι τη συγγραφέα.

Ημερομηνία: 25/08/2017

Η δηλούσα

Σισμάνη Αρτεμησία

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, Δρ. Μπέτυ Κακλαμανίδου, για την πολύτιμη καθοδήγησή της κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Επίσης, ευχαριστώ το Ίδρυμα Ωνάση για την χορήγηση υποτροφίας για την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού μου.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	6
Εισαγωγή.....	7
1. Η φεμινιστική θεωρία.....	8
2. Το corpus των ταινιών.....	16
3. Φεμινιστική ανάλυση των ταινιών του corpus.....	23
4. Διαπιστώσεις.....	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	76

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Corpus ταινιών (σ. 78)

Πίνακας 2 Υπερήρωες και υπερηρώιδες των ταινιών (σ. 80)

Πίνακας 3 Πρωταγωνιστικοί και Δευτερεύοντες ρόλοι (σ. 83)

Πίνακας 4 Χρόνος εμφάνισης υπερηρώιδων στις ταινίες (σ.85)

Περίληψη

Τον 21^ο αιώνα παρατηρείται μια «έκρηξη» στην παραγωγή ταινιών υπερηρώων, η προβολή των οποίων συνοδεύεται τις περισσότερες φορές με εισπρακτική επιτυχία. Η παρούσα εργασία θα μελετήσει την αναπαράσταση των υπερηρωίδων σε ταινίες που κυκλοφόρησαν κατά τη δεκαετία 2001 - 2015. Ως θεωρητικό πλαίσιο για την ανάλυση θα χρησιμοποιηθεί η φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο και πιο συγκεκριμένα η θεωρία της Yvonne Tasker στις ταινίες δράσης. Στο πλαίσιο της εργασίας, μελετώνται 25 υπερηρωίδες από 21 ταινίες. Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι παρά το γεγονός ότι συναντάμε δυνατές και ανεξάρτητες ηρωίδες στις ταινίες του δείγματος, χρειάζεται ακόμα να διανύσουμε αρκετή απόσταση ώστε να έχουν ανάλογη αναπαράσταση με τους άνδρες ομόλογούς τους, σε στοιχεία όπως ο χρόνος, ο αριθμός και οι δυνάμεις.

Λέξεις-κλειδιά: υπερηρωίδες, αναπαράσταση, φεμινιστική ανάλυση

Abstract

In the 21st century, we observe an "explosion" in the number of superhero movies, while their release is usually accompanied by commercial success. This thesis studies the representation of superheroines in movies released between 2001 and 2015. The theoretical framework is feminist film theory and especially Yvonne Tasker's theory on action movies. We examine 25 superheroines starring in 21 movies. The findings reveal that even though we meet some strong and independent heroines in the movies of our sample, there is still a considerable distance from achieving equality with male superheroes regarding elements such as screen time, number and powers.

Keywords: superheroines, representation, feminist analysis

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία μελετά την αναπαράσταση των υπερηρώιδων σε ταινίες του είδους κατά τη δεκαετία 2001 - 2015. Τον 21^ο αιώνα παρατηρείται μια «έκρηξη» στην παραγωγή ταινιών υπερηρώων, η προβολή των οποίων συνοδεύεται τις περισσότερες φορές με εισπρακτική επιτυχία. Η υψηλή δημοτικότητά τους σε συνδυασμό με τα θέματα κοινωνικού φύλου (gender) που πραγματεύονται καθιστούν τη μελέτη τους ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, καθώς αντικατοπτρίζουν αλλά και επηρεάζουν τη διαμόρφωση στάσεων, αντιλήψεων, προτύπων και στερεοτύπων όσον αφορά τα θέματα φύλου.

Κύριο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας είναι ο τρόπος αναπαράστασης των γυναικείων χαρακτήρων υπερηρώων στις προς ανάλυση ταινίες. Θα μελετηθεί αν ακολουθείται συγκεκριμένο μοτίβο κατά την αναπαράσταση και αν υπάρχει προοδευτική εξέλιξη κατά την περίοδο που εξετάζουμε.

Συγκεκριμένα, θα εξεταστούν: ο τρόπος παρουσίασης της εξωτερικής εμφάνισης των χαρακτήρων, η ενδυμασία, τα χαρακτηριστικά που προσδίδονται στην προσωπικότητα τους και η δράση τους στην ταινία. Επιπρόσθετα, θα εξεταστεί ο αριθμός τους και ο χρόνος παρουσίας τους στη διάρκεια των φιλικών κειμένων για να διαπιστωθεί αν ο ρόλος τους είναι πρωταγωνιστικός ή δευτερεύων. Ως πρωταγωνιστικός ρόλος ορίζεται ο ρόλος κατά τον οποίο η ηρωίδα συμμετέχει ενεργά στην κύρια λειτουργία και την επηρεάζει, ενώ ο δευτερεύων ρόλος αφορά τους καταλύτες δηλαδή δευτερεύουσες πράξεις που συνεπικουρούν στην εξέλιξη της ιστορίας, σύμφωνα με τη θεωρία των αφηγηματικών λειτουργιών του Roland Barthes (1988). Οι αφηγηματικές λειτουργίες διακρίνονται σε πρωτεύουσες λειτουργίες και καταλύτες. Ως πρωτεύουσες λειτουργίες ορίζονται τα σημαντικά γεγονότα που σχετίζονται άμεσα με την ανάπτυξη της ιστορίας. Καταλύτες είναι δευτερεύουσες πράξεις που συνεπικουρούν στην εξέλιξη των καταλυτών.

Για την ανάλυση των υπερηρώιδων θα γίνει φεμινιστική ανάλυση εικόνας και λόγου με βάση τη φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο και πιο συγκεκριμένα την εφαρμογή της στις ηρωίδες δράσης σύμφωνα με την Yvonne Tasker. Με τον τρόπο αυτό, θα μελετηθεί κατά πόσο αναπαράγουν πατριαρχικά ή όχι πρότυπα.

Η δομή της εργασίας είναι η εξής: στο πρώτο κεφάλαιο δίνεται το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο στηρίχθηκε η εργασία, δηλαδή, η φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο και πιο

συγκεκριμένα στις ταινίες δράσης. Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το corpus των ταινιών που θα μελετηθούν στην εργασία, η διαμόρφωσή του οποίου πραγματοποιήθηκε με βάση σημειωτική ποσοτική ανάλυση. Στο πλαίσιο της εργασίας, μελετώνται 25 υπερηρωίδες από 21 ταινίες. Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται η ανάλυση των υπερηρωίδων που συναντάμε στις ταινίες του δείγματος, σύμφωνα με τα ερωτήματα που έχουμε θέσει. Στο τέταρτο, διατυπώνονται οι συνολικές διαπιστώσεις της ανάλυσης του συνόλου των υπερηρωίδων και γίνεται μια συζήτηση για ενδεχόμενους περιορισμούς της έρευνας και το τι θα μπορούσε να γίνει μελλοντικά.

Τέλος, παρατίθενται οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν και το παράρτημα.

1. Η φεμινιστική θεωρία

Με τον όρο φεμινισμός δεν αναφερόμαστε σε μια ενιαία θεωρία, αλλά σε ένα σύνολο ποικίλων απόψεων. Για τον λόγο αυτό, είναι πολύ δύσκολο να δώσουμε έναν ακριβή ορισμό. Η Joanne Hollow (2000, σ. 3) ορίζει τον φεμινισμό ως «μια μορφή πολιτικής που στοχεύει να παρέμβει και να μετασχηματίσει τις άνισες σχέσεις δυνάμεων ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες»¹, ενώ η Caroline Ramazanoglu τον ορίζει «διάφορες κοινωνικές θεωρίες που εξηγούν τις σχέσεις ανάμεσα στα φύλα στην κοινωνία και τις διαφορές ανάμεσα στις εμπειρίες ανδρών και γυναικών» (όπως αναφέρει Hollow, 2000, σ.3). Οι θεωρίες αυτές, συμπληρώνει η Ramazanoglu, αποτελούν πολιτικές πρακτικές.

Ο φεμινισμός διακρίνεται σε τρία κύματα. Συνοπτικά:

Το πρώτο κύμα φεμινισμού (1910-1950) διεκδίκησε το δικαίωμα ψήφου και δικαιώματα ίσων πολιτών για τις γυναίκες συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ίσης πρόσβασης στην εκπαίδευση, εξάσκησης επαγγέλματος και ισότητα στην περίθαλψη (Bisignani, 2015). Παράλληλα έκανε γνωστή και καταδίκασε την καταπίεση που δεχόντουσαν οι γυναίκες στον δημόσιο, αλλά και ιδιωτικό τους βίο (Bisignani, 2015).

Το δεύτερο κύμα φεμινισμού (1960-1990), σύμφωνα με την Hollow (2000), είχε ως αιτήματα την ισότητα στην πληρωμή, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις ευκαιρίες εργασίας. Οι γυναίκες αγωνίστηκαν ακόμη για το δικαίωμα στην αντισύλληψη και την έκτρωση, την απλήρωτη οικιακή εργασία, την ανάγκη για δωρεάν παροχή φροντίδας των παιδιών και την

---

¹ Όλα τα μεταφρασμένα αποσπάσματα ανήκουν στην συγγραφέα.

οικονομική και νομική τους ανεξαρτησία. Επιπρόσθετα, διεκδίκησαν το δικαίωμα τον γυναικών να ορίζουν τη σεξουαλικότητά τους και τάχθηκαν ενάντια στην βία απέναντι στις γυναίκες (Hollow, 2000, σ. 3-4). Κατηγορήθηκαν πως τα αιτήματά τους αφορούσαν λευκές γυναίκες της μεσαίας τάξης οι οποίες ήταν ευνοημένες συγκριτικά με άλλες ομάδες, όπως για παράδειγμα οι μαύρες.

Κατά το δεύτερο φεμινιστικό κύμα, παρουσιάστηκαν θεωρίες που βασιζόμενες στην πατριαρχική παραδοχή πως η θηλυκότητα είναι κατώτερη της αρρενωπότητας, υποστήριζαν πως η ισότητα ανάμεσα στα δυο φύλα μπορεί να επιτευχθεί αν οι γυναίκες απέρριπταν τα στοιχεία της θηλυκότητάς τους και υιοθετούσαν αρρενωπή συμπεριφορά (Hollow, 2000). Ως στοιχεία της θηλυκότητας αναφέρονται η παθητικότητα, η εξάρτηση και η υποτακτικότητα (Hollow, 2000). Την ίδια περίοδο, η έρευνα επικεντρώθηκε γύρω από το πώς οι ταυτότητες των δυο φύλων κατασκευάζονται και αναπαράγονται από την κοινωνία και δεν αποτελούν βιολογικά χαρακτηριστικά τους (Hollow, 2000).

Το τρίτο κύμα φεμινισμού (1990 - σήμερα) δεν αποδέχεται τις στερεοτυπικά προσδιορισμένες ταυτότητες για τα δυο φύλα, που χαρακτηρίζονται από αντιθετικές σχέσεις και υποστηρίζει πως υπάρχουν πολλές αρρενωπότητες και θηλυκότητες (Budgeon, 2011). Ως εκ τούτου, προωθείται η ελευθερία επιλογών και η διαμόρφωση μίας μοναδικής ταυτότητας για κάθε άτομο (Budgeon, 2011). Οι γυναίκες πλέον, σύμφωνα με τη Shelley Budgeon (2011, σ. 280) είναι πιθανότερο να προσδιοριστούν με βάση τη γενιά τους παρά το φύλο τους.

Τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με την Martha Rambton (2015), ένα τέταρτο κύμα φεμινισμού βρίσκεται υπό διαμόρφωση. Η ίδια αναφέρει πως πρόκειται για ένα κύμα που δεν αγωνίζεται πλέον για τις γυναίκες, αλλά για την ισότητα των φύλων και αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου κινήματος ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή καταπίεσης. Το κίνημα αυτό έχει μετακινηθεί από το καθαρά θεωρητικό - ακαδημαϊκό πλαίσιο και βρίσκεται παντού. Σε αυτό έχει συντελέσει σημαντικά το διαδίκτυο.

Η φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο

Θεωρητικοί όπως η Betty Friedan και η Alice Embree ισχυρίστηκαν πως η μαζική κουλτούρα διαμορφώνει το κοινό το οποίο την καταναλώνει σύμφωνα με τα πρότυπα που προβάλλει (όπως αναφέρει Hollow, 2000). Στον αντίποδα, η Hollow (2000) αναφέρεται σε

έρευνες που δείχνουν πως το κοινό αντιδρά διαφορετικά στα ερεθίσματα που δέχεται ανάλογα με τις γνώσεις και τις προηγούμενες εμπειρίες του που προέρχονται από τις κοινωνικές και πολιτισμικές ομάδες στις οποίες ανήκουν. Σε κάθε περίπτωση, ο κινηματογράφος, ως μέσο διάδοσης της μαζικής κουλτούρας, επηρεάζει στη διαμόρφωση προτύπων και για το λόγο αυτό απασχόλησε τους/ τις θεωρητικούς του φεμινισμού.

Η φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο κάνει την εμφάνιση της κατά το δεύτερο φεμινιστικό κύμα και, όπως επισημαίνει η Patricia White (2009), η φεμινιστική θεωρία στον κινηματογράφο εστιάζει στην αναπαράσταση, τη θέαση και τη σεξουαλική διαφορετικότητα.

Σύμφωνα με τις «θεωρίες αντανάκλασης», ο κινηματογράφος «αντανακλά» την κοινωνική πραγματικότητα. Συνεπώς, οι φιλμικές απεικονίσεις των γυναικών καθρεφτίζουν τον τρόπο με τον οποίο τις μεταχειρίζεται η κοινωνία και αυτό οδηγεί στην παραμόρφωση αυτού που πραγματικά είναι οι γυναίκες και αυτού που πραγματικά επιθυμούν (Molly Haskell, Marjorie Rosen όπως αναφέρει White, 2009). Ως επιθυμητή εικόνα των γυναικών, για το φεμινιστικό κίνημα, εμφανίζεται αυτή που υιοθετεί χαρακτηριστικά που συνδέονται με την «αρρενωπότητα» (White, 2009). Αυτό εξηγείται από την τάση του δεύτερου κύματος φεμινισμού που υποστήριζε, όπως προαναφέρθηκε, πως οι γυναίκες θα πρέπει να απαρνηθούν τα χαρακτηριστικά εκείνα που στιγματίστηκαν ως «θηλυκά», για να κατακτήσουν την ισότητα.

Η Claire Johnston (1973) από την πλευρά της κρίνει ως ελλείψεις τις παραπάνω θεωρίες και εξετάζει την εικόνα της γυναίκας ως σημείο, αξιοποιώντας τη θεωρία του Roland Barthes για τον μύθο. Τα αφηγήματα για την ίδια αντιμετωπίζονται ως φορείς ιδεολογίας. Συνεπώς, διαπιστώνει πως η αναπαράσταση της γυναίκας δεν αντικατοπτρίζει την ίδια αλλά παρουσιάζει την εικόνα των ανδρών για τη γυναίκα. Η θεωρία αυτή βασίζεται στο γεγονός πως οι ταινίες παράγονται, σκηνοθετούνται και γράφονται κυρίως από άνδρες. Πιο συγκεκριμένα η Ann Kaplan (2000) αναφέρει πως οι ταινίες γίνονται από ετερόφυλους άνδρες για ετερόφυλους άνδρες.

Στο σημαντικό άρθρο “Visual Pleasure and Narrative Cinema”, η Laura Mulvey (1975), βασιζόμενη σε ψυχαναλυτικές θεωρίες και τη θεωρία της σκοποφιλίας (απόλαυση μέσω της θέασης) του Freud, υποστηρίζει πως στον κινηματογράφο «η απόλαυση του κοιτάγματος έχει διχοτομηθεί σε ενεργητική/ αρσενική και παθητική/ θηλυκή». Το βλέμμα του θεατή-άνδρα ταυτίζεται με εκείνο των ανδρών πρωταγωνιστών της εκάστοτε ταινίας και οδηγεί στη μετατροπή της γυναίκας σε παθητικό αντικείμενο (Mulvey, 1975). Συνεπώς, η γυναίκα είναι η

εικόνα (παθητικό αντικείμενο) ενώ ο άνδρας είναι ο «φορέας του βλέμματος» (ενεργητικό υποκείμενο) και της δράσης. Η γυναίκα δεν παρουσιάζεται όπως είναι, αλλά όπως θα ήθελε το ανδρικό κοινό να είναι, ενώ παράλληλα το γυναικείο κοινό βρίσκει ένα πρότυπο το οποίο πρέπει να ακολουθήσει για να είναι επιθυμητό από τους άνδρες.

Ωστόσο, η θεωρία της Mulvey δημιούργησε πολλές αντιδράσεις, καθώς αναγνωρίζει μόνο το ανδρικό βλέμμα και αγνοεί το γυναικείο και το ομοφυλόφιλο. Στις ταινίες μπορούμε να εντοπίσουμε ελκυστικούς άνδρες που αιχμαλωτίζουν τα γυναικεία βλέμματα και γίνονται αντικείμενα σεξουαλικοποίησης για τις γυναίκες θεατές (Gauntlett, 2002). Οι γυναίκες θεατές όμως προσανατολίζουν το βλέμμα τους και στις γυναίκες πρωταγωνίστριες, μπορούν να κάνουν διαφορετικές αναγνώσεις των προτύπων που παρουσιάζονται και να εντοπίσουν θετικά πρότυπα (Koch όπως αναφέρει Smelik, 1999). Η Bergstrom (όπως αναφέρει Erens, 1990) θίγει ένα άλλο ζήτημα της θεωρίας της Mulvey, που θεωρεί πως κάθε φύλο ταυτίζεται σε ένα αφήγημα με το όμοιό του, και υποστηρίζει πως μια γυναίκα θεατής μπορεί να δει τον εαυτό της και στον άνδρα πρωταγωνιστή της ταινίας.

Η φεμινιστική θεωρία στις ταινίες δράσης

Οι ταινίες δράσης είναι σύμφωνα με τον Mark Gallagher ένα ανδρικό είδος που εξιστορεί τις ηρωικές πράξεις ανδρών και απευθύνεται πρωταρχικά σε ανδρικό κοινό (όπως αναφέρει Tasker, 2012). Κατά συνέπεια, οι ταινίες του είδους επικεντρώνονται τις περισσότερες φορές σε έναν άνδρα πρωταγωνιστή ή μια ομάδα ηρώων όπου συμμετέχουν και γυναίκες κάποιες φορές. Ακόμη και σήμερα, 15 χρόνια μετά, η Tasker παραμένει επίκαιρη με αυτή την επισήμανση. Η σπάνια εμφάνιση τους καθιστά τις ηρωίδες αυτές κάτι ιδιαίτερο και αντισυμβατικό στα μάτια του κοινού (Tasker, 2002).

Στην περίπτωση της ομάδας, αν και όταν οι ηρωίδες αγωνίζονται δίπλα στους άνδρες βρίσκονται ακόμα ένα βήμα πίσω όσο αφορά τις υπερδυνάμεις και τις ικανότητες (Gray, 2011). Οι γυναικείοι χαρακτήρες είναι αρκετές φορές υποστηρικτικοί, ως συνεργάτες ή στο πλαίσιο μιας ομάδας και δεν είναι λίγες περιπτώσεις που παίρνουν τον ρόλο του ερωτικού ενδιαφέροντος του πρωταγωνιστή (Tasker, 2002). Συχνά ανάμεσα στον ήρωα και την ηρωίδα δημιουργείται ειδύλλιο και έτσι επιβεβαιώνεται η αντίληψη πως η γυναίκα είναι αποσυντονιστικός παράγοντας στην ανδρική εργασία (Tasker, 2002, σ. 75). Ακόμη, σύμφωνα με την Tasker (2002, σ. 69), η

ιστορία των ηρωίδων μπορεί να σχετίζεται με έναν άλλο άνδρα της ζωής τους, τον πατέρα τους. Ο χαρακτήρας και οι πράξεις τους δικαιολογούνται μέσα από τη σχέση με τον πατέρα ή/και τον άδικο χαμό του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ταινία *Elektra* (2005) που θα εξετάσουμε αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Οι αναπαραστάσεις των ηρωίδων συνεχίζουν να ακολουθούν κάποια στερεοτυπικά χαρακτηριστικά. Η Tasker (2002, σ. 68) εντοπίζει αρχικά τις εξής τέσσερις κατηγορίες: 1. η ηρώδα «ανδρογυναίκα» (όπως για παράδειγμα η Nebula (Karen Gillan) από το *Guardians of The Galaxy* (2014), βλ. εικόνα 1) , 2. η ηρώδα αγοροκόριτσο (όπως για παράδειγμα η Kitty Pryde (Ellen Page) από τους *X-Men*, βλ. εικόνα 2), 3. η «ατίθαση» (όπως για παράδειγμα η Elektra (Jennifer Garner), βλ. εικόνα 3) και 4. η συμβατικά λαμπερή ή/και ελκυστική ηρώδα που εξακολουθεί να είναι δημοφιλής στο συγκεκριμένο είδος (όπως για παράδειγμα η Jessica Alba ως Susan Storm, βλ. εικόνα 4). Η ηρώδα αγοροκόριτσο καθώς και η «ατίθαση», με διαφορετικό τρόπο σε κάθε περίπτωση, παρουσιάζουν έναν συνδυασμό συμβατικών θηλυκών και αρσενικών χαρακτηριστικών. Τα παραπάνω στοιχεία αναφέρονται στην εμφάνιση και την ενδυμασία. Η «ατίθαση» ηρώδα υιοθετεί διαφορετικούς ρόλους με έναν μη γραμμικό τρόπο, λειτουργώντας ως ρομαντικό ενδιαφέρον, αντικείμενο του πόθου και λαμβάνοντας ενεργά μέρος στην εξέλιξη του αφηγήματος (Tasker, 2002, σ.83). Η σύνδεση αυτού του τύπου ηρωίδας με αρρενωπά χαρακτηριστικά ξεκινάει ακόμα από τον προσδιορισμό της, είναι ατίθαση, δυναμική, θαρραλέα, τα τρία αυτά επίθετα συχνά αξιολογούνται ως ιδιότητες των ανδρών.

Εικόνα 1: Nebula

Εικόνα 2: Kitty Pryde

Εικόνα 3: Electra

Εικόνα 4: Sue Storm

Κατά τη δεκαετία του 1980 και τις αρχές του 1990, οι ηρωίδες όπως παρατηρεί η Tasker (2002) χαρακτηρίζονται από “musculinity”. Ο κατασκευασμένος αυτός όρος/νεολογισμός από την ίδια την Tasker (και ο οποίος δεν έχει απόδοση στην ελληνική γλώσσα) αναφέρεται σε μυώδη χαρακτηριστικά που συναντάμε στις ηρωίδες και παραπέμπουν αρρενωπότητα². Ωστόσο, η Stephanie Mencimer επισημαίνει πως οι άνδρες δεν επιθυμούν τις ηρωίδες πολύ δυνατές, πολύ βίαιες, πολύ μυώδεις, για να μην νιώθουν πως απειλούνται (όπως αναφέρει Gray, 2011, σ.81). Προσθέτει ότι οι άνδρες δεν ενοχλούνται αρκεί ο δυναμισμός των γυναικών να μην ξεπερνά συγκεκριμένα όρια (Gray, 2011, σ. 81). Οι γυναικείοι χαρακτήρες πρέπει να παραμένουν προσιτοί στο ανδρικό κοινό ώστε να μην αποτελούν απειλή.

Η εξέλιξη της ατίθασης ηρωίδας είναι μια γυναίκα φυσικά δυνατή, ανεξάρτητη αλλά συχνά ευάλωτη συναισθηματικά, κομψή και υπερβολικά σέξι (Tasker, 2006). Ο Marc O’Day χαρακτηρίζει την εμφάνιση της παραπάνω αναπαράστασης ως “action babe cinema” και “action babe” ηρωίδες (όπως αναφέρει Tasker, 2006). Σε αυτή την κατηγορία ανήκει η Black Widow (Scarlett Johansson) της σειράς ταινιών *Avengers* (βλ. εικόνα 5).

---

² Προέρχεται από τις λέξεις masculinity & muscles.

Εικόνα 5: Black Widow

Η ηρωίδα δράσης χαρακτηρίζεται από διαμετρικά αντίθετα στοιχεία. Από τη μια πλευρά, η δύναμη που εκφράζεται μέσα από το σώμα της και η αφοσίωση αποτελούν μη θηλυκά χαρακτηριστικά και από την άλλη πλευρά, η υπερβολική σεξουαλικοποίησή της τονίζει τη θηλυκότητα της ηρωίδας (Tasker, 2002). Αυτά τα χαρακτηριστικά δημιουργούν τόσο φετιχιστικές εικόνες όσο και αρρενωποιημένες εικόνες δράσης (Tasker, 2002).

Η θηλυκότητα, σύμφωνα με την Tasker (2012), χαρακτηρίζεται από παθητικότητα, ναρκισσισμό, μαζοχισμό, ευαισθησία, διαίσθηση, αναποφασιστικότητα, αδυναμία, τάση προς έκθεση και θέαμα. Άλλη μια ιδιότητα που αποδίδεται στις γυναίκες είναι η υστερία (Tasker, 2002). Η Hollow (2000, σ. 10) προσθέτει πως οι γυναίκες χαρακτηρίζονται από μητρικό ένστικτο που τις καθιστά πιο υποστηρικτικές και ικανές να φροντίσουν κάποιον σε σύγκριση με τους άνδρες. Τα θηλυκά αυτά χαρακτηριστικά συνδέονται με την αδυναμία και αποτελούν τρωτά σημεία για την ηρωίδα (Tasker 2012).

Στον αντίποδα, η αρρενωπότητα εκτός από τη σωματική δύναμη που εκφράζεται μέσω των μυών συνδέεται με την επιθετικότητα, την ευφυΐα, την εξουσία, την αποφασιστικότητα και την αποτελεσματικότητα (Hollow, 2000, σ. 10). Άλλα χαρακτηριστικά, σύμφωνα με την Tasker (2012), είναι η ενεργητικότητα, η ηδονοβλεψία, ο σαδισμός και ο φετιχισμός.

Η διπολική αυτή σχέση ανάμεσα στη θηλυκότητα και την αρρενωπότητα βασίζεται σε κλασικές πατριαρχικές αντιλήψεις προσδιορισμού των δυο φύλων, διαδεδομένες σε βαθμό που θεωρούνται καθολικά αποδεκτές (Tasker, 2012). Συχνά, οι ήρωες/ ηρωίδες του είδους είναι

υπερβολικές αναπαραστάσεις των στερεοτύπων αυτών, αλλά διαθέτουν επιπρόσθετα και ιδιότητες του αντίθετου φύλου.

Η θηλυκότητα δεν είναι μια, όπως αναφέρει η Hollow (2000). Πρόκειται για μια ποικιλία «μεταμφίεσεων» που κατασκευάζονται και ανακατασκευάζονται, ενώ στο εκάστοτε κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο προβάλλονται και προωθούνται συγκεκριμένες μορφές θηλυκότητας (Partington, 1991). Στο ίδιο πλαίσιο, η Tasker (2012) κάνει λόγο για πολλές και διαφορετικές αρρενωπότητες και θηλυκότητες, αντί για μια αυστηρά καθορισμένη αναπαράσταση των φύλων μέσω συγκεκριμένων στερεοτυπικών χαρακτηριστικών. Οι θηλυκές και αρσενικές ιδιότητες, παθητικότητα και ενεργητικότητα, εναλλάσσονται ανάμεσα στους ήρωες και τις ηρωίδες, δημιουργώντας πολλούς διαφορετικούς συνδυασμούς χαρακτηριστικών που πλέον καταργούν τις αντιθετικές σχέσεις που όριζαν τα δυο φύλα στο παρελθόν (Tasker, 2012).

Οι ηρωίδες αυτές λειτουργούν πλέον ως αντικείμενα δράσης και ως ερωτικά αντικείμενα του οπτικού θεάματος εναλλάσσοντας τις ιδιότητές του αυτές αλλά και ταυτόχρονα, συνδυάζοντας στοιχεία θηλυκότητας και αρρενωπότητας (Tasker, 2012).

Ο Richard J. Gray (2011, σ. 76) προσεγγίζει την ανάλυση των υπερηρωίδων χρησιμοποιώντας τον όρο “bad girl art”, που αρχικά αφορούσε ηρωίδες κόμικς, και αναφέρεται σε γυναίκες που είναι βίαιες και προκλητικές ταυτόχρονα. Ο Gray (2011, σ. 76) σημειώνει πως οι υπερηρωίδες, του 21^{ου} αιώνα, που ακολουθούν το παραπάνω πρότυπο έχουν υπερμεγέθη στήθη, δυνατούς μηρούς, λεπτή μέση και συχνά παρουσιάζονται σε άβολες ερωτικές πόζες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υπερηρωίδα Black Widow (Scarlett Johansson) στην ταινία *Iron Man 2* (2010). Η προηγούμενη περιγραφή συμπληρώνεται με την ανάλογη προκλητική ενδυμασία όπως οι ιδιαίτερα προσφιλής στο είδος δερμάτινη ολόσωμη φόρμα (Gray, 2011). Οι ηρωίδες αυτές αποτελούν αποκύημα της ανδρικής φαντασίας και παράλληλα καλύπτουν την ανάγκη του ανδρικού κοινού για περισπασμό και απόδραση (Gray, 2011, σ. 76). Επομένως, η αναπαράστασή τους είναι αυτή που οι άνδρες θα ήθελαν να δούνε Gray (2011, σ. 79). Τις περισσότερες φορές, τα χαρακτηριστικά και οι δυνάμεις που τους αποδίδονται δεν ξεφεύγουν ιδιαίτερα από τα παραδοσιακά στερεότυπα σχετικά με το φύλο (Gray, 2011, σ. 79). Έτσι βλέπουμε τις ηρωίδες να χρησιμοποιούν κατά τη δράση τους τη χειραγώγηση, τη μεταμφίεση και τη σεξουαλικότητά τους (Lindsey όπως αναφέρει Gray, 2011, σ. 83).

Τέλος, οι υπερηρώδες, όπως συμβαίνει εξάλλου και με τους άνδρες αυτού του είδους, είναι στην πλειονότητα τους λευκές, μεσαίας ή ανώτερης τάξης και έχουν ετεροφυλικό προσανατολισμό (Gray, 2011, σ. 77).

2. Το corpus των ταινιών

Για τη μελέτη της αναπαράστασης των γυναικείων υπερηρώων σε κινηματογραφικές ταινίες του 21^{ου} αιώνα πρέπει να καθοριστεί το corpus των ταινιών που θα εξεταστεί. Για να διαμορφώσουμε το corpus χρησιμοποιήσαμε σημειωτική ποσοτική ανάλυση.

Αρχικά ορίσαμε ως χρονικό διάστημα μελέτης τη δεκαπενταετία από το 2001 έως το 2015 ώστε να μελετήσουμε τις πιο πρόσφατες παραγωγές.

Στη συνέχεια, ορίσαμε τα εξής κριτήρια:

1. Οι ταινίες θα πρέπει να εντάσσονται στο είδος ταινιών υπερηρώων. Καθώς το συγκεκριμένο είδος παρουσιάζει δυο κατηγορίες ταινιών, τις ταινίες ζωντανής δράσης (live action movies) και τις ταινίες κινουμένων σχεδίων (animation), στην παρούσα εργασία θα εξεταστούν μόνο οι ταινίες ζωντανής δράσης.
2. Οι ταινίες που συμπεριλήφθηκαν είναι όλες αμερικάνικες παραγωγές ή/και συμπαραγωγές που προβλήθηκαν στις κινηματογραφικές αίθουσες παγκοσμίως. Αποκλείστηκαν συνεπώς ταινίες που κυκλοφόρησαν μόνο σε DVD, προβλήθηκαν στην τηλεόραση ή είχαν περιορισμένη διανομή (π.χ. *Super* (2011)). Στην έρευνα μελετήσαμε τις ταινίες όπως κυκλοφόρησαν στις κινηματογραφικές αίθουσες και όχι την έκδοση του σκηνοθέτη ή κάποια εκτεταμένη έκδοση.
3. Επιπλέον, προϋπόθεση αποτέλεσε οι ταινίες του corpus να βρίσκονται στις 100 πρώτες θέσεις του παγκόσμιου box office της κάθε χρονιάς σύμφωνα με την ιστοσελίδα boxofficemojo.com. Σκοπός είναι να μελετηθούν ταινίες που είχαν μεγάλη απήχηση στο κοινό, εκφράζουν την κυρίαρχη τάση στο είδος και συνεπώς μπορούμε να θεωρήσουμε πως συμβάλλουν στη διαμόρφωση στερεοτύπων και αντιλήψεων.

4. Από το σύνολο των ταινιών υπερηρώων επιλέχθηκαν ταινίες στις οποίες εμφανίζεται γυναίκα υπερήρωας. Από αυτές μελετήθηκαν όσες ηρωίδες κατονομάζονται στην ταινία.

Για τον προσδιορισμό των ταινιών υπερηρώων χρησιμοποιήθηκε η κατηγοριοποίηση στην ιστοσελίδα boxofficemojo.com καθώς και ο ορισμός του Peter Coogan (2006). Στο boxofficemojo.com έγινε αναζήτηση στην κατηγορία ταινίες υπερηρώων, η οποία επέστρεψε 66 αποτελέσματα. Στη συνέχεια έγινε δεύτερος έλεγχος με ξεχωριστή αναζήτηση στο box office κάθε χρονιάς. Στο σύνολο των ταινιών αυτών εφαρμόστηκαν τα παραπάνω κριτήρια, καθώς και ο ορισμός του Coogan.

Σύμφωνα με τον Coogan (2006, σ. 39), για να ενταχθεί ένας χαρακτήρας στην κατηγορία υπερήρωας θα πρέπει να διαθέτει τις εξής τρεις μεταβλητές: αποστολή - δυνάμεις - ταυτότητα. Η αποστολή του πρέπει να είναι ηρωική. Σκοπός του είναι να διαφυλάξει την κοινωνική αρμονία εξουδετερώνοντας οτιδήποτε ή οποιονδήποτε προσπαθεί να τη διαταράξει. Για να το επιτύχει αυτό χρησιμοποιεί τις ιδιαίτερες δυνάμεις που διαθέτει. Τέλος, έχει δύο ταυτότητες, τις οποίες διαχωρίζει και συνήθως κρατάει μυστική τη σύνδεσή τους. Είναι συγχρόνως ένας καθημερινός άνθρωπος και ένας υπερήρωας. Η ταυτότητα του υπερήρωα εκφράζεται μέσα από την κωδική του ονομασία και τη στολή του/ της που φέρει το έμβλημά του/ της. Η ταυτότητα σχετίζεται άμεσα είτε με την ιστορία του είτε με τον χαρακτήρα του.

Με βάση τα παραπάνω αποκλείστηκαν από το δείγμα ταινίες που δεν πληρούσαν αυτά τα κριτήρια. Τέτοια περίπτωση είναι η ταινία *Chronicle* (2012), όπου οι ήρωες δεν έχουν ταυτότητα υπερήρωα αλλά κυρίως δεν έχουν αποστολή που να εξυπηρετεί το κοινό καλό καθώς και η ταινία *Jumper* (2008). Ακόμη, δεν συμπεριλήφθηκαν ταινίες που πρωτεύων θέμα τους δεν ήταν η αποστολή των ηρώων, για παράδειγμα η ταινία *Hancock* (2008), *My Super Ex- Girlfriend* (2006) και *Sky High* (2005). Οι συγκεκριμένες ταινίες- υβρίδια παρότι περιλαμβάνουν υπερήρωες εντάσσονται σε άλλες κατηγορίες, όπως για παράδειγμα στις οικογενειακές ταινίες (*Zoom* 2006), στις ρομαντικές κομεντί (*My Super Ex- Girlfriend*) ή αποτελούν παρωδίες (*Superhero Movie*, 2008). Αποκλείστηκαν, τέλος, ταινίες όπου οι υπερήρωες δεν είναι άνθρωποι, ανθρωπόμορφοι ή μεταλλαγμένοι, όπως η *Teenage Mutant Ninja Turtles* (2014).

Για τον προσδιορισμό του είδους έγινε επιπρόσθετα αναζήτηση στην ιστοσελίδα imdb.com και στο American Film Institute (AFI) Catalog of Feature Films. Η ιστοσελίδα imdb.com δεν περιλαμβάνει στην κατηγοριοποίηση της τις ταινίες υπερηρώων. Οι ταινίες που

περιλαμβάνονται στο corpus της παρούσας μελέτης εντάσσονται σύμφωνα με τον συγκεκριμένο ιστότοπο αρχικά στην κατηγορία ταινιών δράσης και επιπρόσθετα χαρακτηρίζονται ως ταινίες περιπέτειας, φαντασίας, επιστημονικής φαντασίας, εγκλήματος, δράμα, θρίλερ, τρόμου ή/και μυστηρίου. Στο American Film Institute (AFI) Catalog of Feature Films αναζητώντας ταινίες στην κατηγορία υπερηρώων εμφανίζονται μόνο 10 ταινίες του 21^{ου} αιώνα: *Pootie Tang* (2001), *Spider-Man 2* (2004), *The Incredibles* (2004), *Surge of Power* (2006), *Superman Returns* (2006), *The Dark Knight* (2008), *Superheroes* (2011), *The Dark Knight Rises* (2012), *The Amazing Spider-Man* (2012), *The Avengers* (2012) και *Kick-Ass 2* (2013). Από αυτές το σύνολο των κριτηρίων για το τελικό corpus πληρούν οι δυο: *the Dark Knight Rises* και *The Avengers*. Οι υπόλοιπες ταινίες του corpus εντάσσονται σε παρόμοιες κατηγορίες με αυτές που εμφανίζονται στο imdb.com ενώ δεν δίνονται στοιχεία για τις ταινίες των ετών 2014 και 2015. Στο corpus με βάση τα κριτήρια που αναφέρθηκαν παραπάνω εντάσσονται συνολικά 21 ταινίες (βλ. Πίνακα 1).

Βασικές Παρατηρήσεις

Τον 21^ο αιώνα παρατηρείται μια «έκρηξη» στην παραγωγή ταινιών υπερηρώων, η προβολή των οποίων συνοδεύεται τις περισσότερες φορές με εισπρακτική επιτυχία. Σύμφωνα με στοιχεία που αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα <http://boxofficemojo.com> από τις 21 ταινίες του corpus, δύο (*The Avengers* με κέρδη 1.519.557.910\$ & *Avengers: Age of Ultron* (2015) με κέρδη 1.405.413.868\$) βρίσκονται στις κορυφαίες δέκα εισπρακτικές επιτυχίες όλων των εποχών έως σήμερα (Σεπτέμβριος 2016) και στις δέκα ταινίες με το πιο επιτυχημένο άνοιγμα όλων των εποχών ενώ δέκα από τις ταινίες του corpus βρίσκονται στις πρώτες δέκα θέσεις του box office της χρονιάς τους, με την ταινία *The Avengers* να είναι η πιο κερδοφόρα ταινία για το 2012. Στο δεύτερο μισό της δεκαπενταετίας που εξετάζουμε αυξάνεται ο αριθμός ταινιών υπερηρώων καθώς και τα κέρδη που αυτές αποφέρουν.

Οι περισσότερες από τις ταινίες του δείγματος (19/21) έχουν χαρακτηρισμό καταλληλότητας (rating) PG-13 (Parents Strongly Cautioned), έντονη προειδοποίηση των γονέων³, με εξαίρεση την ταινία *Fantastic Four: The Rise of the Silver Surfer* (2007) που χαρακτηρίστηκε PG (Parental Guidance Suggested), προτεινόμενη γονική καθοδήγηση⁴, και την

---

³ Μέρος της ταινίας πιθανόν να είναι ακατάλληλο για παιδιά κάτω των δεκατριών ετών.

⁴ Μέρος της ταινίας ίσως δεν είναι κατάλληλο για παιδιά.

ταινία *Watchmen* (2009) που χαρακτηρίστηκε με R (Restricted), απαγορεύεται η παρακολούθηση της ταινίας σε άτομα κάτω των δεκαεφτά ετών χωρίς την συνοδεία ενήλικα⁵.

Πολλές από τις ταινίες του corpus αποτελούν sequel, prequel ή spin off της ιστορίας γνωστών υπερηρώων ή ομάδων υπερηρώων. Ανάμεσα σε αυτές δύο ταινίες *Hellboy* (*Hellboy* 2004 & *Hellboy II: The Golden Army* 2008), τρεις ταινίες *Fantastic Four* (*Fantastic Four* (2005), *Fantastic Four: The Rise of the Silver Surfer* & *Fantastic 4* (2015)), τέσσερις ταινίες *Avengers* (*Iron Man 2*, *The Avengers*, *Captain America: The Winter Soldier* (2014) & *Avengers: Age of Ultron*) και έξι ταινίες *X - Men* (*X2: X-Men United* (2003), *X-Men: The Last Stand* (2006), *X- Men Origins: Wolverine* (2009), *X-Men: First Class* (2011), *The Wolverine* (2013) & *X-Men: Days of Future Past* (2014)). Ακόμη η ταινία *Elektra* (2005) ήταν spin off της ταινίας *Daredevil* (2003) ενώ οι ταινίες *Catwoman* (2004) και *The Dark Knight Rises* αναφέρονται στην ίδια σειρά κόμικ. Παρατηρούμε ότι πρόκειται για ένα είδος στο οποίο κυριαρχούν οι ανδρικοί χαρακτήρες υπερηρώων έναντι των γυναικείων. Κατά τη δημιουργία του corpus αποκλείστηκαν 24 ταινίες οι οποίες πληρούσαν όλα τα κριτήρια εκτός από την ύπαρξη γυναικείων υπερηρώων σε αυτές. Στο σύνολο των ταινιών που θα εξεταστούν συναντάμε δύο μόνο ταινίες (9.52%) με κεντρική πρωταγωνίστρια γυναίκα υπερηρώίδα (*Catwoman* & *Elektra*). Οι ταινίες αυτές σε αντίθεση με τις περισσότερες της έρευνας είχαν χαμηλά κέρδη και απέσπασαν κακές κριτικές. Από το δείγμα αποκλείστηκε η ταινία *Ant-Man* (2015) καθώς στη συγκεκριμένη ταινία παρουσιάζεται η Hope Van Dyne (Evangeline Lilly) πριν γίνει η υπερηρώίδα *Wasp*, κάτι που αποκαλύπτεται στην τελευταία σκηνή. Σημειώνουμε ότι το 2018 αναμένεται η κυκλοφορία της ταινίας *Ant-Man and the Wasp*.

Ο Avi Arad, γενικός διευθυντής της Marvel το 2005, είχε δηλώσει με αφορμή την εισπρακτική αποτυχία της ταινίας *Electra* πως το κοινό εμφανίζεται πιο πρόθυμο να δεχτεί άνδρες υπερήρωες και για αυτό τον λόγο, αποτελεί μεγαλύτερη πρόκληση η δημιουργία μιας γυναίκας υπερηρώιδας που θα κερδίσει το κοινό, καθώς καμία προσπάθεια μέχρι τώρα δεν έχει στεφθεί με την ανάλογη επιτυχία που γνώρισαν οι άνδρες υπερήρωες (Schwartz 2005). Από την άλλη πλευρά, έγινε γνωστή η απροθυμία της Marvel να δημιουργήσει ταινίες που να βασίζονται σε γυναίκες υπερήρωες όπως αποκαλύπτει email που διέρρευσε ανάμεσα στη Sony και τη

---

⁵ Όλα τα στοιχεία σχετικά με τον χαρακτηρισμό των ταινιών αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα <http://imdb.com>.

Marvel (Goodman 2015). Ως αιτιολογία εμφανίζεται η εισπρακτική αποτυχία των τριών προηγούμενων ταινιών (*Elektra*, *Catwoman* και *Supergirl* (1984)).

Αλλά και σε ομάδες υπερηρώων οι γυναικείοι χαρακτήρες μειοψηφούν. Στους *Fantastic Four* έχουμε μόνο μια γυναίκα υπερηρώίδα (Sue Storm) ενώ παρουσιάζονται πέντε άνδρες υπερήρωες, μια υπερηρώίδα και στους *Avengers* (Black Widow) έναντι πέντε ανδρών και εφτά γυναικείοι χαρακτήρες στους *X-Men* (Jean Grey, Storm, Rogue, Mystique, Kitty Pryde, Jubilee και Blink) έναντι δεκαέξι ανδρικών. Οι άνδρες ήρωες επιπρόσθετα είναι αυτοί που βρίσκονται στο κέντρο της αφήγησης.

Αναφορικά με την παραγωγή των ταινιών, με βάση την ιστοσελίδα imdb.com, συναντάμε 17 σκηνοθέτες για τις 21 εξεταζόμενες ταινίες⁶. Ο Guillermo del Toro σκηνοθέτησε τις δυο ταινίες *Hellboy & Hellboy II: The Golden Army*, ο Tim Story τις ταινίες *Fantastic Four & Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer*, ο Bryan Singer δύο από τις ταινίες *X-Men (X2: X-Men United & X-Men: Days of Future Past)* και ο Joss Wheldon τις ταινίες *The Avengers & The Avengers: Age of Ultron*. Αξίζει να αναφερθεί πως καμιά από τις ταινίες της έρευνας δεν έχει σκηνοθετηθεί από γυναίκα⁷.

Όσο αφορά το σενάριο, η πλειοψηφία των ταινιών βασίζεται σε κόμικ της εταιρίας Marvel (76.19%). Συναντάμε επίσης την DC comics (14.28%) και την Dark Horse Comics (9.53%). Το σενάριο στις 18 από τις 21 ταινίες έχει γράψει συγγραφική ομάδα ενώ στις άλλες τρεις ταινίες (*Daredevil*, *Iron - Man 2* και *Avengers: Age of Ultron*) έχουμε έναν σεναριογράφο (Mark Steven Johnson, Justin Theroux και Joss Wheldon αντίστοιχα). Συνολικά, συναντάμε 45 σεναριογράφους στις εξεταζόμενες ταινίες. Ανάμεσα σε αυτούς έχουμε τρεις γυναίκες: την Theresa Rebeck (*Catwoman*), την Jane Goldman (*X-Men: First Class & X-Men: Days of Future Past*) και τη Nicole Perlman (*Guardians of the Galaxy*). Η Nicole Perlman μάλιστα είναι η πρώτη γυναίκα σεναριογράφος για την Marvel (Fallon 2014). Σε τέσσερις ταινίες (*X2: X-Men United*, *Elektra*, *X-Men: The Last Stand* και *Avengers*) συμμετέχει ο Zak Penn, σε τρεις (*X-Men: The Last Stand*, *X-Men: The Days of Future Past* και *Fantastic 4*) ο Simon Kinberg και σε δυο ταινίες οι David Hayter (*X2: X-Men United & Watchmen*), Mark Steven Johnson (*Daredevil & Elektra*), Guillermo del Toro (*Hellboy & Hellboy II: The Golden Army*), Bob Kane (*Catwoman*

---

⁶ Όλα τα στοιχεία σχετικά με τους συντελεστές των ταινιών αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα <http://imdb.com>.

⁷ Το 2017 κυκλοφόρησε η ταινία *Wonder Woman* με κεντρική πρωταγωνίστρια την ομώνυμη ηρωίδα (Gal Gadot) και σε σκηνοθεσία της Patty Jenkins.

& *The Dark Knight Rises*), Mark Frost (*Fantastic Four* & *Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer*), Jane Goldman (*X-Men: First Class* & *X-Men: Days of Future Past*), Mathew Vaughn (*X-Men: First Class* & *X-Men: Days of Future Past*) και Joss Wheldon (*The Avengers* & *Avengers: The Age of Ultron*). Επιπλέον, παρατηρούμε οκτώ περιπτώσεις όπου ο σκηνοθέτης της ταινίας συμμετέχει ή έχει αναλάβει και τη συγγραφή του σεναρίου (*Daredevil*, *Hellboy*, *Hellboy II: The Golden Army*, *X-Men: First Class*, *The Avengers*, *The Dark Knight Rises*, *Avengers: Age of Ultron* και *Fantastic 4*).

Καθώς, όπως αναφέρθηκε, η κατηγορία ταινιών υπερηρώων αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από ταινίες sequel, prequel ή/και spin off συγκεκριμένων ιστοριών, δεν προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι συγκεκριμένοι ηθοποιοί τείνουν να εμφανίζονται σε πολλές από αυτές τις ταινίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Hugh Jackman με τον ρόλο του Wolverine σε έξι ταινίες *X-Men*⁸. Στην ίδια σειρά ταινιών συναντάμε τη Halle Berry ως Storm (η οποία έχει πρωταγωνιστήσει και στην ταινία *Catwoman*) σε τρεις ταινίες, τους James McAvoy και Patrick Stewart ως Professor Charles Xavier (σε τέσσερις και δυο ταινίες αντίστοιχα), την Jennifer Lawrence ως Mystique σε (δύο ταινίες) ενώ πριν τον ρόλο αυτό είχε η Rebecca Romijn (σε δυο ταινίες), τον Ian McKellen ως Magneto (σε τέσσερις ταινίες), την Anna Paquin ως Rogue (σε τρεις ταινίες), τον Aaron Stanford ως Pyro και τον Shawn Ashmore ως Iceman (σε δύο ταινίες αντίστοιχα). Στη σειρά ταινιών με ήρωες από τους *Avengers*, η Scarlett Johanson είναι η Black Widow (σε τέσσερις ταινίες), ο Chris Evans ο Captain America (σε τρεις ταινίες), ο Robert Downey Jr. ο Iron Man (σε τρεις ταινίες), ο Mark Ruffalo ο The Hulk (σε δυο ταινίες), ο Chris Hemsworth ο Thor (σε δυο ταινίες) και ο Jeremy Renner ο Hawkeye (σε δυο ταινίες). Η Jennifer Garner ενσάρκωσε την Elektra, στην ομώνυμη ταινία αλλά και στην ταινία *Daredevil* που προηγήθηκε. Στους *Fantastic Four*, το καστ παρέμεινε ίδιο στις δυο πρώτες ταινίες με εξαίρεση την τρίτη. Έτσι, αρχικά Mr. Fantastic ήταν ο Ioan Grunffud, Sue Storm η Jessica Alba, Johnny Storm ο Chris Evans, The Thing ο Michael Chiklis και Dr. Doom ο Julian McMahon. Ενώ το 2015 τις θέσεις τους πήραν στον ρόλο του Mr. Fantastic ο Miles Teller, Sue Storm η Kate Mara, Johnny Storm ο Michael B. Jordan, The Thing ο Jamie Bell και Dr. Doom ο Toby Kebbell. Τέλος, στις δύο ομώνυμες ταινίες, *Hellboy* είναι ο Ron Perlman, Professor Broom ο John Hurt και στον ρόλο της Liz Sherman η Selma Blair. Το μοτίβο αυτό παρατηρείται και σε άλλους ήρωες/

---

⁸ Οι μετρήσεις αφορούν τις ταινίες που συμπεριλαμβάνονται στο παρών corpus και όχι το σύνολο των ταινιών που ο/η ηθοποιός έχει ενσαρκώσει τον συγκεκριμένο ρόλο.

ηρωίδες των ταινιών αυτών που δεν εντάσσονται στην κατηγορία υπερήρωες/ υπερηρωίδες (π.χ. ο Samuel L. Jackson ως Nick Fury στους *Avengers*) και για αυτό τον λόγο, δεν θα αναφερθούν στην παρούσα μελέτη.

Το θέμα της υποεκπροσώπησης των γυναικών στη χολιγουντιανή κινηματογραφική βιομηχανία εκτείνεται και πέρα από το εξεταζόμενο δείγμα. Μέχρι και σήμερα το ποσοστό γυναικών που κατέχουν τις υψηλές θέσεις πίσω από την κάμερα είναι σημαντικά μικρό (Killday, 2017). Σύμφωνα με έρευνα του *Slated*, που μελέτησε 1.591 ταινίες που προβλήθηκαν την περίοδο 2010- 2015, οι γυναίκες σκηνοθέτιδες είναι η πιο υποεκπροσωπούμενη κατηγορία στον κινηματογράφο με 8,8% ποσοστό από τις ταινίες αυτές. Ακολουθούν οι γυναίκες συγγραφείς (13,2%), οι γυναίκες παραγωγοί (19,8) και οι γυναίκες σε πρωταγωνιστικούς ρόλους (29,4%). Σύμφωνα με την ίδια έρευνα στην υποεκπροσώπηση των γυναικών έρχεται να προστεθεί και η ανισότητα στις αμοιβές που λαμβάνουν τα δύο φύλα.

Τέλος, όσον αφορά τις υποψηφιότητες αλλά και τα βραβεία που κατέκτησαν οι συγκεκριμένες ταινίες παρατηρούμε υποψηφιότητες για βραβεία BAFTA (*The Dark Knight Rises & Guardians of the Galaxy*) και Oscar (*Hellboy II: The Golden Army, Iron Man 2, The Avengers, Guardians of the Galaxy & X- Men: Days of Future Past*) στις κατηγορίες make up και ειδικά εφέ. Οι περισσότερες από τις ταινίες έχουν προταθεί ή/και βραβευθεί από διάφορες επιτροπές όπως Academy of Science Fiction, Fantasy & Horror Films, Golden Schmoes Awards κ.ά. Εξαιρέση αποτελούν οι ταινίες *Catwoman* (η οποία έλαβε το αρνητικό βραβείο Razzie) και *Elektra*.

3. Φεμινιστική ανάλυση των ταινιών του corpus

Black Widow/ Natasha Romanoff

Η υπερηρώίδα Black Widow/ Natasha Romanoff (Scarlett Johansson), από την ομάδα των Avengers και πράκτορας της οργάνωσης S.H.I.E.L.D.⁹, συστήνεται στο κοινό στην ταινία *Iron Man 2*. Στη συνέχεια εμφανίζεται στις ταινίες *The Avengers*, *Captain America: The Winter Soldier* και *Avengers: Age of Ultron*, όπου και σταδιακά ξετυλίγεται μέρος της ιστορίας της.

Η Black Widow/ Natasha Romanoff είναι μια τρομερά ικανή κατάσκοπος και δολοφόνος επί πληρωμή. Έχει εξειδίκευση στις πολεμικές τέχνες, στις οποίες ενσωματώνει ακροβατικά, όπως και στην σκοποβολή. Επιπρόσθετα, είναι ευφυής, πολύγλωσση, πειθαρχημένη, με εξειδικευμένες γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών και πιλοταρίσματος αεροσκαφών. Τέλος, είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στις ανακρίσεις.

Η στολή της είναι μια ολόσωμη, spandex, κολλητή, μαύρη στολή με το φερμουάρ χαμηλά στο ύψος του στήθους, ζώνη με κόκκινο διακριτικό που παραπέμπει σε κλεψύδρα, μπότες και γάντια και παραπέμπει στις στολές των πρακτόρων της S.H.I.E.L.D. στην οποία και ανήκει. Μόνο στην τελευταία ταινία (*Avengers: Age of Ultron*) παρατηρούμε ευδιάκριτες αλλαγές. Στην στολή έχουν προστεθεί έντονες μπλε γραμμές κατά μήκος του σώματος που σχετίζονται με τα νέα ηλεκτρικά sticks που έχουν ενταχθεί στον εξοπλισμό της. Η στολή ακόμη έχει επιγονατίδες και μεγαλύτερα περικάρπια με κόκκινες λεπτομέρειες.

Δεν έχουμε καμία αναφορά στις ταινίες για το πως προέκυψε και τι σημαίνει η κωδική της ονομασία Black Widow. Παραπέμπει όμως, σε συνδυασμό με το σήμα στη ζώνη, στην αράχνη Black Widow. Πρόκειται για μια δηλητηριώδη αράχνη, επικίνδυνη, το θηλυκό γένος της οποίας είναι γνωστό πως καταβροχθίζει το αρσενικό μετά το ζευγάρισμα.

Iron Man 2

Η ταινία αφηγείται πως ο Iron Man (Robert Downey Jr.) σώζει τον κόσμο από τον Ivan Vanko (Mickey Rourke) που στην προσπάθειά του να καταστρέψει τον ήρωα βάζει σε κίνδυνο ολόκληρο τον πλανήτη. Συνολικά, η Natasha στην ταινία εμφανίζεται μόνο 12 λεπτά και 20

---

⁹ Strategic Homeland Intervention, Enforcement and Logistics Division.

δευτερόλεπτα από τα 124 λεπτά διάρκειας της ταινίας (9,94%). Ο ρόλος της στην ταινία είναι δευτερεύων και κατά συνέπεια η δράση της σε μακροαφηγηματικό επίπεδο εντάσσεται στις λειτουργίες - καταλύτες, σύμφωνα με τον Barthes.

Αρχικά, συστήνεται ως Natalie Rushman, υπάλληλος στο νομικό τμήμα της εταιρίας Stark. Γίνεται προσωπική βοηθός του Tony Stark/ Iron Man, μετά την προαγωγή της Pepper Potts (Gwyneth Paltrow) σε γενική διευθύντρια, και στη συνέχεια βοηθός της Pepper. Το γεγονός αυτό εξυπηρετεί στο να βρίσκεται στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας κοντά στον ήρωα. Περίπου στη μέση της ταινίας αποκαλύπτεται στον ήρωα και ταυτόχρονα στους θεατές ότι είναι πράκτορας της S.H.I.E.L.D..

Ωστόσο, στην ταινία δείχνει κυρίως να κατέχει τον ρόλο της βοηθού στην εταιρία και μόνο προς το τέλος έχει μια σκηνή που συνεπικουρεί στην εξέλιξη της πρωτεύουσας λειτουργίας της ιστορίας. Φτάνοντας στα γραφεία της εταιρίας Hammer, ωθεί σε φυγή τον Ivan, και επαναφέρει τη λειτουργία της στολής του James Rhodes (Don Cheadle) ώστε να μπορεί στη συνέχεια να σταθεί δίπλα στον ήρωα ως σύμμαχος στην τελική μάχη.

Ο/Η θεατής πληροφορείται στο τέλος της ταινίας ότι η Natasha τοποθετήθηκε δίπλα στον Tony με σκοπό να τον αξιολογήσει για τη συμμετοχή του στους Avengers.

Αναφορικά με τους κύριους ενδείκτες, παρουσιάζεται αυστηρή επαγγελματία, λιγομίλητη και σχεδόν ανέκφραστη. Δεν μαθαίνουμε προσωπικές πληροφορίες για εκείνη ή τη ζωή της. Συγκεκριμένα, όταν ο Tony τη ρωτάει για την καταγωγή της, εκείνη απαντά ότι είναι από το νομικό τμήμα, αποφεύγοντας έτσι να μιλήσει για τον εαυτό της. Γίνεται εμφανές σε αυτό το σημείο ότι υπάρχει ένα μυστήριο γύρω από την ηρωίδα. Είναι μια *femme fatale* (Tasker, 2002)¹⁰. Η ομορφιά της αποτελεί για αυτήν εργαλείο και παράλληλα κάλυψη (βλ. εικόνα 6).

---

¹⁰ Ως “*femme fatale*” ορίζεται η ηρωίδα με σαηγευτική σεξουαλικότητα, από την οποία πηγάζει η δύναμή της έναντι των ανδρών ενώ παράλληλα αποτελεί μια ασαφή και αινιγματική φιγούρα (Tasker, 2002, σ. 120). Η *femme fatale* είναι μια μυστηριώδης, γοητευτική και επικίνδυνη γυναίκα που διατηρεί κρυφά στοιχεία της ταυτότητάς της, παραπλανεί και συχνά τιμωρεί τον ήρωα (Tasker, 2002).

Εικόνα 6: Natasha Romanoff

Παρά τα επαγγελματικά της προσόντα και το γεγονός ότι είναι μια πρώτης γραμμής πράκτορας καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας δίνεται έμφαση στον ερωτισμό που εκπέμπει η ηρωίδα μέσω συγκεκριμένων ενδυματολογικών επιλογών, κόμμωσης και μακιγιάζ. Από τα κόκκινα σγουρά μακριά μαλλιά, τα μισάνοιχτα χείλη, το ντύσιμο έως τη στάση του σώματος η Natasha παρουσιάζεται ως το αντικείμενο του πόθου κάθε άνδρα που παρακολουθεί την ταινία. Όσον αφορά στην ενδυμασία της, όταν δεν φοράει την στολή της, εμφανίζεται τις περισσότερες φορές με στενά φορέματα με αποκαλυπτικό ντεκολτέ. Από την πρώτη σκηνή, προσελκύει το βλέμμα του ήρωα, ο οποίος την καλεί να πάρει τη θέση του στο ρινγκ ενώ ο ίδιος απομακρύνεται και δηλώνει αμέσως εντυπωσιασμένος από την εμφάνισή της, ότι τη θέλει για βοηθό του με την Pepper να αναφέρει ότι η συμπεριφορά του μπορεί να εκληφθεί ως σεξουαλική παρενόχληση. Στη συνέχεια, ο Tony αναζητά πληροφορίες για το πρόσωπό της. Σε αυτό το σημείο εκτός από τις επαγγελματικές δεξιότητες της ηρωίδας δίνεται η πληροφορία ότι ήταν μοντέλο και βλέπουμε φωτογραφία της με εσώρουχα. Αυτό είναι άλλο ένα στοιχείο που μοναδικό στόχο έχει να υπερτονίσει τη σεξουαλικότητα της ηρωίδας. Επιπλέον, η προσοχή που δίνει ο Tony στην εμφάνιση της Natasha φαίνεται πως προκαλεί τον εκνευρισμό και τη ζήλεια της Pepper. Πριν από τη σκηνή της τελικής μάχης, η Natasha βρίσκεται στο αυτοκίνητο με τον Happy Hogan (Jon Favreau) και ενώ αλλάζει ρούχα στη διαδρομή, εκείνος προσπαθεί να κρυφοκοιτάξει και κινδυνεύει να τρακάρει. Το γεγονός αυτό επιδιώκει να δώσει μια κωμική χροιά και την ίδια στιγμή να εκφράσει τον άνδρα θεατή. Ακόμη και η σκηνή της μάχης δίνει την αίσθηση μια χορογραφίας από υπερβολικές πόζες που αναδεικνύουν το σώμα της ηρωίδας (βλ. εικόνα 7).

Εικόνα 7: Σκηνή δράσης από την ταινία *Iron Man 2*

Η ηρωίδα έχει υποστηρικτικό ρόλο στην ταινία και ανήκει στις λαμπερές, ελκυστικές ηρωίδες του είδους καθώς υπερτονίζονται τα χαρακτηριστικά εκείνα που συνδέονται με την θηλυκότητα (Tasker, 2002). Ακόμη, θα μπορούσαμε να την εντάξουμε στην κατηγορία που ο Gray (2011) αναφέρει ως “bad girl art” με προκλητική ενδυμασία και συμπεριφορά ενώ ταυτόχρονα είναι βίαη.

The Avengers

Στην ταινία *The Avengers*, διάρκειας 143 λεπτών, η Natasha εμφανίζεται 22 λεπτά και 25 δευτερόλεπτα (37,35%). Μακροσκοπικά, πρωτεύουσα λειτουργία του αφηγήματος αποτελεί η σωτηρία του πλανήτη από τα σχέδια του Loki (Tom Hiddleston) που αναλαμβάνει η ομάδα των Avengers. Καθώς η ταινία είναι διαποτισμένη με το μήνυμα της ομαδικότητας, η Natasha είναι ένας από τους πρωταγωνιστικούς ρόλους της ταινίας αν και το χρονικό ποσοστό εμφάνισής της δεν υποδηλώνει κάτι τέτοιο. Επιπλέον, είναι η μοναδική υπερηρωίδα της ομάδας ανάμεσα σε πέντε άνδρες.

Πέρα από την εμφάνισή της με τη στολή της Black Widow, η Natasha εμφανίζεται στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας με casual ρούχα, στενό παντελόνι, μπλούζα και σακάκι ενώ το μακιγιάζ της είναι πιο διακριτικό και τα μαλλιά της καρέ. Επίσης παρατηρούμε πως το ντύσιμό της αλλάζει ανάλογα με την περίσταση όταν είναι σε αποστολή. Όταν πηγαίνει στην Καλκούτα να βρει τον Hulk/ Bruce Banner (Mark Ruffalo) και να τον πείσει να βοηθήσει την S.H.I.E.L.D. είναι πιο συντηρητικά ντυμένη (μακρύ φόρεμα που καλύπτει το ντεκολτέ και εσάρπα), σε

αντίθεση με την πρώτη σκηνή της ανάκρισης, όπου φοράει ένα μαύρο κολλητό φόρεμα και φεύγοντας την βλέπουμε να παίρνει τις ψηλοτάκουνες γόβες της.

Στην ταινία αυτή δίνονται περισσότερες πληροφορίες για το παρελθόν της ηρωίδας. Η Natasha κατάγεται από την Ρωσία, και γνώρισε τον Clint Barton/ Hawkeye (Jeremy Renner) ενώ αυτός ήταν σε αποστολή να τη σκοτώσει. Τελικά, εκείνος πήρε διαφορετική απόφαση και έτσι η Natasha εντάχθηκε στην S.H.I.E.L.D.. Το παραπάνω γεγονός εξηγεί και την ανησυχία που δείχνει για την τύχη του Clint από την στιγμή που τον στρατολόγησε ο Loki καθώς υποστηρίζει πως πρέπει να του ανταποδώσει την χάρη. Είναι ακόμη αυτή που αναλαμβάνει να τον αντιμετωπίσει και έπειτα να τον φροντίσει κατά την ανάρρωσή του, καθώς η φροντίδα είναι μια έννοια συνδεδεμένη με την θηλυκότητα (Hollow, 2000). Οι δυο τους φαίνεται να έχουν οικειότητα και μέσα στην ταινία υπάρχουν υπονοούμενα για μια ρομαντική μεταξύ τους σχέση. Όσον αφορά στους κύριους ενδείκτες, ο Loki την περιγράφει αδίστακτη με βάση τις ενέργειές της στο παρελθόν ενώ η ίδια στη συνέχεια δείχνει πως την απασχολεί το παρελθόν της και εμφανίζεται μετανιωμένη, χωρίς όμως να μπαίνει σε λεπτομέρειες, διατηρώντας με αυτόν τον τρόπο το προφίλ της γυναίκας – μυστήριο και τον χαρακτηρισμό της femme fatale (Tasker, 2002). Σε αυτή την ταινία επομένως παρουσιάζεται και η πιο ευαίσθητη πλευρά της Natasha πέρα από την εικόνα της σκληρής και ικανής κατασκόπου. Βλέπουμε επιπλέον τον Thor (Chris Hemsworth) να σώζει την Natasha από τον Bruce όταν ο τελευταίος μεταμορφώνεται σε Hulk και αργότερα την ίδια να τρέμει.

Στα πλάνα όπου είναι συγκεντρωμένη όλη η ομάδα των Avengers, η Natasha παρουσιάζεται στην πλειοψηφία των πλάνων στο βάθος του κάδρου συνήθως σκεπτική και αμίλητη. Αυτό υποδηλώνει έμμεσα πως η Natasha δεν κατέχει ούτε διεκδικεί ηγετικό ρόλο στην ομάδα. Η ηρωίδα δεν δείχνει να λαμβάνει πρωτοβουλίες ή να κάνει δικές της επιλογές.

Η Natasha είναι η μόνη που δεν εμπλέκεται σε αψιμαχίες, είτε λεκτικές είτε με τη χρήση σωματικής βίας, εντός της ομάδας και στην παρασκηνιακή δράση όσον αφορά στην οργάνωση S.H.I.E.L.D. την οποία αντίθετα την υπερασπίζεται. Πληροφορούμαστε από την ίδια ότι ο Tony δεν την εμπιστεύεται ενώ ο Bruce υπαινίσσεται πως εκείνη τον χειραγώγησε για να συμμετέχει, αλλά η ίδια το αρνείται. Ακόμη, όταν έχουμε σκηνή σε μαχητικό αεροσκάφος, η Natasha βρίσκεται στις θέσεις χειρισμού.

Από το σημείο όπου η S.H.I.E.L.D. δέχεται επίθεση, η Natasha συμμετέχει στην τελική μάχη, όπως και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Σε αντίθεση με την ταινία *Iron Man 2*, οι σκηνές

μάχης είναι πιο δυναμικές και δεν εστιάζουν στο να είναι ελκυστική στο ανδρικό κοινό. Ούτως ή άλλως, η Natasha δεν δείχνει σε καμία στιγμή να ενδιαφέρεται για την εξωτερική της εμφάνιση. Ωστόσο, τη βλέπουμε δυο φορές να εκμιαεύει πληροφορίες χειραγωγώντας τους εχθρούς της και χρησιμοποιώντας «θηλυκά» χαρακτηριστικά, όπως η ομορφιά και η ευαισθησία, για να τους παγιδεύσει (Tasker, 2012).

Captain America: The Winter Soldier

Ο Captain America/ Steve Rogers (Chris Evans) καλείται να σώσει τον κόσμο από τα σχέδια της οργάνωσης HYDRA με τη Natasha στο πλευρό του. Εμφανίζεται συνολικά 36 λεπτά και 4 δευτερόλεπτα στην ταινία (26,5%). Ο ρόλος της παραμένει δευτερεύων με βάση τις λειτουργίες του αφηγήματος.

Όσον αφορά στο παρελθόν της αποκαλύπτεται στον/στη θεατή πως το πραγματικό της όνομα είναι Natalia Alianovna Romanoff, γεννήθηκε το 1984 και είναι πρώην πράκτορας της K.G.B.¹¹. Η εμφάνιση της διατηρείται στο ίδιο ύφος με την ταινία *The Avengers*, casual ντύσιμο κυρίως με σκούρα χρώματα και διακριτικό μακιγιάζ, με μόνη διαφορά τα ίσια αυτή τη φορά μαλλιά της.

Η πρώτη εμφάνιση της Natasha στην ταινία είναι η συνάντησή της με τον Steve σε ένα μαύρο σπορ αυτοκίνητο. Βλέπουμε τους χαρακτήρες να αναπτύσσουν σταδιακά μια φιλική σχέση μέσα από προσωπικές συζητήσεις για το παρελθόν τους, αλλά κυρίως για την αισθηματική ζωή του Steve, κάποιες από τις οποίες προσεγγίζει με μια πιο ανάλαφρη διάθεση ενώ άλλες πιο σκεπτική, κυρίως όταν η συζήτηση αφορά την ίδια (βλ. εικόνα 8).

---

¹¹ Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnost.

Εικόνα 8: Captain American & Black Widow

Σε συνομιλία του με τον Steve, ο Nick Fury (Samuel L. Jackson) περιγράφει την Natasha ως αυστηρή επαγγελματία χωρίς αναστολές¹². Η ίδια νωρίτερα αναφέρει πως είναι σε θέση να κάνει πολλά πράγματα ταυτόχρονα, ο Steve της λέει να συγκεντρωθεί στην αποστολή αντί για τα αισθηματικά του. Η ευαίσθητη πλευρά της προβάλλεται όταν βρίσκεται αντιμέτωπη με τον θάνατο του Nick, όπου και βουρκώνει. Αυτή η συνύπαρξη αντιθετικών χαρακτηριστικών θηλυκότητας και αρρενωπότητας εμφανίζονται συχνά στις ηρωίδες του είδους (Tasker, 2002). Από τη μια πλευρά φυσική δύναμη, ανεξαρτησία, θάρρος και από την άλλη ευαισθησία, αφοσίωση, φροντίδα (Tasker, 2012).

Μετά την αποκάλυψη της δράσης της HYDRA μέσα στην S.H.I.E.L.D., η Natasha δείχνει απογοητευμένη καθώς για αυτήν η συμμετοχή και αφοσίωση της στην S.H.I.E.L.D. ήταν παράλληλα ένα μέσο εξιλέωσης για το παρελθόν της. Δεδομένου ότι ο Steve «κοιμόταν» για εβδομήντα χρόνια, η Natasha αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών. Όσο οι δυο τους κρύβονται από την S.H.I.E.L.D. προσποιούνται το ζευγάρι για να μην γίνουν αντιληπτοί. Η κάλυψη τους δεν εξελίσσεται όμως σε ερωτική σχέση μεταξύ τους.

Όσον αφορά στο κομμάτι των μαχών, η Natasha αγωνίζεται δίπλα στον Steve σε όλες εκτός από την τελική όπου μπαίνει μυστικά στο αρχηγείο της S.H.I.E.L.D. για να αποτρέψει τα σχέδια του Alexander Pierce (Robert Redford) σε συνεργασία με τον Nick. Σε κάποιες από τις μάχες βλέπουμε τον Steve να σώζει την Natasha, όταν αυτή κινδυνεύει ή τραυματίζεται, ενώ ο ίδιος μένει αλώβητος. Στο τέλος της ταινίας, η Natasha καταθέτει σε στρατοδικείο δηλώνοντας πως ο

---

¹² “Natasha is comfortable with everything.”

κόσμος χρειάζεται ανθρώπους όπως η ίδια και ο Steve για την προστασία του. Η παρουσία της εκπέμπει κύρος και επαγγελματισμό.

Σε αυτή την ταινία η Natasha κατέχει τον ρόλο του συνεργάτη του κεντρικού ήρωα ακολουθώντας τον καθ' όλη τη διάρκεια του αφηγήματος αλλά μην αποτελώντας το κέντρο της αφήγησης (Tasker, 2002).

Avengers: Age of Ultron

Η ταινία αφηγείται το πως η ομάδα των Avengers, ανεξάρτητοι αυτή τη φορά από την S.H.I.E.L.D., σώζουν τον κόσμο από την απειλή του Ultron. Η Natasha εμφανίζεται συνολικά 18 λεπτά και 57 δευτερόλεπτα (13,44%). Παρότι αποτελεί βασικό μέλος των Avengers, ο ρόλος της περιορίζεται χρονικά σε αυτή την ταινία.

Στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας φοράει τη στολή της, με κάποιες εξαιρέσεις όπως το πάρτι του Tony. Το μακιγιάζ και τα μαλλιά της παραμένουν ίδια όπως και στην προηγούμενη ταινία των Avengers.

Για άλλη μια φορά δεν παίρνει μέρος στις αψιμαχίες των ανδρών της ομάδας. Ακόμα και όταν προσπαθούν να δουν ποιος είναι άξιος να σηκώσει το σφυρί του Thor, η ίδια επιλέγει να μην συμμετάσχει. Παρουσιάζεται ιδιαίτερα ικανή πράκτορας, πολυμήχανη, γενναία και αποφισωμένη. Όταν είναι αιχμάλωτη του Ultron διατηρεί την ψυχραιμία της και καταφέρνει να στείλει με κώδικα Morse στον Clint τις συντεταγμένες του σημείου που βρίσκεται. Επιπλέον, παρόλο που την ώρα της τελικής μάχης της δίνεται η επιλογή να φύγει αυτή διαλέγει να αγωνιστεί. Η εξέλιξη της μάχης μοιάζει δυσοίωνη, αλλά η Natasha δείχνει έτοιμη ακόμη και να χάσει τη ζωή της. Ο/η θεατής πληροφορείται ακόμη πως ο Clint έχει μια κρυφή οικογένεια και η οικειότητα που υπάρχει με την Natasha βασίζεται στη χρόνια φιλία τους. Η Natasha είναι η μόνη που γνωρίζει όχι μόνο την ύπαρξη της οικογένειας αυτής αλλά και τα μέλη της την ξέρουν, καθώς τα παιδιά του την αποκαλούν θεία. Μάλιστα βλέπουμε μια την πιο ευαίσθητη και ανθρώπινη πλευρά της υπερηρώϊδας. Έτσι, δίνεται μια διαφορετική διάσταση στη σχέση αυτών των δυο και βλέπουμε τη φιλία ανάμεσα σε μια γυναίκα και έναν άνδρα. Αυτό που στην προηγούμενη ταινία έδινε την εντύπωση ότι υπάρχει κάτι ερωτικό ανάμεσά τους αποδεικνύεται πως είναι φιλική αγάπη και ενδιαφέρον.

Η Natasha είναι αυτή που αναλαμβάνει να «νανουρίσει» κάθε φορά τον Hulk και να τον επαναφέρει σε Bruce μετά τη μάχη και εκείνος την εμπιστεύεται πλέον (βλ. εικόνα 9).

Εικόνα 9: Η Black Widow «νανουρίζει» τον Hulk

Το «νανούρισμα» είναι μια ήρεμη διαδικασία που δείχνει φροντίδα και παραπέμπει σε θηλυκά χαρακτηριστικά. Οι δυο τους έρχονται κοντά και στην ιστορία εντάσσεται για πρώτη φορά το ερωτικό στοιχείο ανάμεσα σε δυο μέλη της ομάδας των Avengers. Η Natasha και ο Bruce φλερτάρουν κατά τη διάρκεια της ταινίας και αυτό γίνεται αντιληπτό και από άλλους ήρωες. Όπως αναφέρει ο Steve, η Natasha δεν είναι ο πιο ανοιχτός άνθρωπος αλλά με τον Bruce δείχνει ήρεμη. Σε δυο σημεία της ταινίας οι δυο ήρωες συζητάνε το ενδεχόμενο να φύγουν μακριά μαζί. Ωστόσο, η ιστορία τους φαίνεται να τελειώνει απότομα όταν ο Bruce, που σε όλη τη διάρκεια φαινόταν πιο διστακτικός και αβέβαιος για τον εαυτό του, εξαφανίζεται μόνος του μετά το τέλος της τελικής μάχης. Η Natasha εμφανίζεται πληγωμένη μετά τις τελευταίες εξελίξεις και λέει πως τίποτα δεν κρατάει για πάντα. Η ρομαντική ιστορία των δυο τους δεν μονοπωλεί το αφήγημα και στο τέλος της ταινίας βλέπουμε τη Natasha να συνεχίζει με αισιοδοξία τη ζωή της από το ρόλο της ως εκπαιδύτρια των νέων μελών των Avengers.

Κατά τη διάρκεια της ταινίας έχουμε αρκετά flashbacks της Natasha από το παρελθόν, μετά τη νοητική χειραγώγηση από την Wanda Maximoff (Elizabeth Olsen). Βλέπουμε στιγμές από την εκπαίδευσή της ως πράκτορας της K.G.B., που περιελάμβαναν μαθήματα μπαλέτου, σκοποβολής και πολεμικών τεχνών, στα οποία και διέπρεψε. Ακόμη, πληροφορούμαστε πως η τελετή αποφοίτησής της περιελάμβανε τη στείρωσή της, καθώς έτσι διασφαλιζόταν η απουσία εμποδίων στην αποστολή της. Η μητρότητα συνεπώς θεωρούνταν εμπόδιο για μια πράκτορα. Η αδυναμία της ηρωίδας να φέρει στον κόσμο ένα παιδί είναι άλλο ένα στοιχείο που δεν της επιτρέπει να έχει μια φυσιολογική ζωή, κάτι που η ίδια εκφράζει ως επιθυμία. Σύμφωνα με τα

κυρίαρχα πρότυπα η φυσιολογική ζωή για μια γυναίκα συνδέεται με την οικογένεια και τα παιδιά. Η Natasha βουρκώνει όταν το λέει και δείχνει αναστατωμένη και πληγωμένη σε σχέση με την αντίστοιχη δήλωση του Bruce. Όπως και για άλλους υπερήρωες (π.χ. Ben Grimm, Rogue) εμπόδιο για τον Bruce αποτελούν οι δυνάμεις του. Δεν παρουσιάζεται όμως κάποιος άλλος στερημένος υπερήρωας. Οι έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις και η ευαισθησία είναι χαρακτηριστικά συνδεδεμένα με την θηλυκότητα (Tasker, 2012). Επιπρόσθετα, η Natasha παρουσιάζεται ευάλωτη απέναντι στον Bruce. Γενικότερα, όποτε γίνεται αναφορά στο παρελθόν της, η Natasha εμφανίζεται σκεπτική, τραυματισμένη από αυτό και μετανιωμένη.

Με εξαίρεση την ταινία *Iron Man 2* όπου παρατηρούμε την έντονη σεξουαλικοποίηση της ηρωίδας, η Natasha παρουσιάζεται ως μια ικανή, ευφυής, δυναμική αλλά και ευαίσθητη υπερηρώίδα. Συνδυάζει επομένως θηλυκότητες και αρρενωπότητες που εναλλάσσονται κατά τη διάρκεια των αφηγημάτων (Tasker, 2012). Αν και ως μέλος μιας ομάδας αρκετές φορές βλέπουμε να δέχεται βοήθεια από τους άνδρες ήρωες σε καμία περίπτωση δεν εμφανίζεται άπραγη και αβοήθητη. Αναφορικά με το παρελθόν της ηρωίδας, μαθαίνουμε αποσπασματικά κάποιες πληροφορίες χωρίς να γνωρίζουμε τον χαρακτήρα σε βάθος. Αυτό πιθανόν να οφείλεται και στην απουσία ταινίας με επίκεντρο την ηρωίδα, σε αντίθεση με άλλα μέλη των Avengers (όπως ο Iron Man, ο Thor, ο Hulk). Η ηρωίδα δεν έχει ωστόσο τη δική της ιστορία, ανεξάρτητα από τα άλλα μέλη, δεν την βλέπουμε όμως να δρα μόνη της και να κάνει δικές της επιλογές. Σε δυο από τις τέσσερις ταινίες, εμφανίζεται ως βοηθός στο πλάι ενός άνδρα υπερήρωα ενώ στις άλλες δυο ως μέλος των Avengers. Ακόμη, η σύντομη σχέση της με τον Bruce δεν αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο στην ιστορία της ηρωίδας.

Wanda Maximoff / Scarlet Witch (Elizabeth Olsen)

Η Wanda Maximoff εμφανίζεται για πρώτη φορά στην τελευταία σκηνή της ταινίας *Captain America: The Winter Soldier*. Μαζί με τον δίδυμο αδερφό της αποτελούν ανθρώπινα πειράματα της οργάνωσης HYDRA που φαίνεται πως εξακολουθεί να λειτουργεί.

Στην ταινία *Avengers: Age of Ultron* εμφανίζεται για 11 λεπτά και 4 δευτερόλεπτα (7,84%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Έχει μακριά μαλλιά, κόκκινα μάτια με έντονο μακιγιάζ και εμφανίζεται με ρούχα, φορέματα και τζάκετ, σε μαύρο και κόκκινο χρώμα (βλ. εικόνα 10).

Εικόνα 10: Scarlet Witch

Στο τέλος της ταινίας, όπου παρουσιάζεται με την νέα της στολή ως μέλος πλέον των νέων Avengers, φοράει μαύρο δερμάτινο κορσέ που τονίζει την περιοχή του στήθους, μαύρο δερμάτινο παντελόνι και κόκκινο μακρύ σακάκι. Η ηρωίδα παρουσιάζεται πιο ώριμη και ταυτόχρονα λαμπερή και με αυτοπεποίθηση. Η Wanda έχει τηλεκινητικές και τηλεπαθητικές δυνάμεις και ικανότητες χειραγώγησης της ενέργειας.

Αρχικά στην ταινία, μαζί με τον αδελφό της αγωνίζονται στο πλευρό της HYDRA και έπειτα του Ultron, με προσωπικό στόχο να εκδικηθούν τον Tony και κατ' επέκταση τους Avengers. Η βεντέτα τους οφείλεται στο γεγονός ότι κατά τον βομβαρδισμό της πόλης τους, όταν έχασαν τους γονείς τους, είχαν δει πάνω στις θανατηφόρες βόμβες την επωνυμία Stark. Στην πορεία της ταινίας, όμως, η Wanda διαβάζει τις σκέψεις του Ultron και αντιλαμβάνεται ότι τους έχει παραπλανήσει και εκμεταλλεύεται το μίσος τους απέναντι στον Tony με στόχο να εξυπηρετήσει τα προσωπικά του σχέδια.

Έτσι, στην τελική μάχη τα δυο αδέρφια πολεμάνε στο πλευρό των Avengers. Η Wanda κυριεύεται από φόβο και ενοχή, κατηγορώντας τον εαυτό της για την τροπή που πήρε η κατάσταση. Ο Clint αποκαθιστά την πίστη της στον εαυτό της και την ενθαρρύνει να αφήσει το παρελθόν και να αγωνιστεί ως αληθινή Avenger. Η Wanda ακολουθεί την παραίνεσή του και συμμετέχει δυναμικά στη μάχη. Ο αδερφός της σκοτώνεται ενώ η ίδια ξεσπά όταν το διαισθάνεται και έρχεται αντιμέτωπη με τον Ultron. Οι πράξεις της αρχικά δικαιολογούνται από το χαμό των γωνιών της και έπειτα του αδερφού της. Μετά το τέλος της ταινίας εντάσσεται στα νέα μέλη προς εκπαίδευση των Avengers. Έχουμε με αυτόν τον τρόπο άλλη μια ένδειξη της μεταστροφής της σε μαχήτρια του καλού καθώς και αναγνώρισης των ικανοτήτων της.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας οι πράξεις της δικαιολογούνται από την ανάγκη για εκδίκηση για το θάνατο αγαπημένων της προσώπων.

Αξίζει να σημειώσουμε πως και στα νέα μέλη που εντάσσονται στην ομάδα των Avengers και παρουσιάζονται στο τέλος της παρούσας ταινίας, οι γυναικείοι χαρακτήρες

μειοψηφούν έναντι των ανδρικών. Έχουμε μια νέα γυναίκα υπερηρώίδα και τρεις άνδρες υπερήρωες.

Susan Storm / Invisible Girl (Jessica Alba & Kate Mara)

Fantastic Four

Η Susan Storm (Jessica Alba) εμφανίζεται 28 λεπτά και 3 δευτερόλεπτα (26,46%) και κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ταινία. Η ταινία αφηγείται πώς δημιουργήθηκαν οι υπερήρωες της ομάδας Fantastic Four και αντιμετώπισαν την απειλή του Dr. Doom (Julian McMahon). Συνεπώς, η ηρωίδα συμμετέχει στην κύρια λειτουργία της ταινίας. Είναι η μοναδική γυναίκα υπερηρώίδα που μετέχει στην ομάδα με άλλους τρεις άνδρες υπερήρωες.

Η Susan είναι επιστήμονας και εργάζεται ως επικεφαλής στο τμήμα γενετικής μελέτης στις επιχειρήσεις του Viktor von Doom, με τον οποίο και διατηρεί σχέση.

Σε διαστημική επιχείρηση που λαμβάνει μέρος μαζί με τους Reed Richards (Ioan Gruffud), Johnny Storm (Chris Evans), Ben Grimm (Michael Chiklis) και τον Viktor, μεταβάλλεται το DNA τους κατά την διάρκεια μιας κοσμικής καταιγίδας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποκτήσουν υπερδυνάμεις. Η Susan αποκτά την ικανότητα να γίνεται αόρατη και μπορεί ακόμη να κάμπει το φως γύρω από αντικείμενα και ανθρώπους. Πρόκειται για μια δύναμη που αρχικά παρουσιάζεται ως παθητική, όπως σχολιάζει ο Gray (2011). Το κωδικό όνομα που της δίνεται από τον αδερφό της αρχικά είναι Invisible Girl. Η ίδια αντιδράει με τον όρο «κορίτσι» αντί για «γυναίκα» που θα περίμενε. Αντίφαση αποτελεί ακόμη το γεγονός πως όταν η Susan εξομολογείται στον Reed την ανάγκη που είχε για περισσότερη προσοχή από μέρους του όσο ήταν μαζί, τη στιγμή εκείνη γίνεται αόρατη και αποκαλύπτεται η νέα της δύναμη. Η ανάγκη για προσοχή που επιζητά σε διάφορα σημεία της ταινίας η ηρωίδα είναι σύμφωνα με την Tasker (2012) στοιχείο θηλυκότητας.

Αρχικά, όπως και οι υπόλοιποι, δυσκολεύεται να διαχειριστεί τη δύναμή της, η οποία εκδηλώνεται όταν την κυριεύουν συναισθήματα θυμού, οργής ή και σύγχυσης. Η Susan παρουσιάζεται να χάνει εύκολα την ψυχραιμία της. Ο Reed της το επισημαίνει όταν συζητάνε για τις δυνάμεις της. Οι έντονες συναισθηματικές μεταπτώσεις της όπως και η υστερία είναι χαρακτηριστικά που τείνουν να αποδίδονται στις γυναίκες (Tasker, 2002&2012).

Η στολή της είναι όμοια με των υπολοίπων της ομάδας με την προσθήκη του σήματος της ομάδας που είναι ο αριθμός 4. Είναι μια μπλε εφαρμοστή στολή σε μαύρο χρώμα, από συνθετικό υλικό υψηλής τεχνολογίας που προσαρμόζεται στις ανάγκες του σώματος και αναδεικνύει τις καμπύλες του σώματος της. Σύμφωνα με τον Jeffrey Brown (2015) η εμφάνισή της αυτή τονίζει το σώμα της ηρωίδας, δημιουργώντας φετιχιστικές εικόνες και επενδύοντας στην σεξουαλικότητα της Jessica Alba που την ενσαρκώνει. Ταυτόχρονα όμως είναι η κοινή στολή της ομάδας και το ίδιο ισχύει για τα ανδρικά μέλη της. Επειδή κατά τη μετάλλαξή τους οι Fantastic Four φορούσαν τις συγκεκριμένες στολές (φτιαγμένες από ιδιαίτερο υλικό), αυτές μπορούν και προσαρμόζονται στις δυνάμεις που απέκτησαν. Έτσι, με τη στολή η Susan μπορεί να γίνεται αόρατη και να επανέρχεται χωρίς να χρειάζεται να μείνει γυμνή. Πριν υιοθετήσουν την εμφάνιση με τις στολές βλέπουμε τη Susan στην προσπάθειά της να γίνει αόρατη, να αποκαλύπτεται με τα εσώρουχα μπροστά σε πλήθος κόσμου. Είναι μια ντροπιαστική σκηνή για την ηρωίδα και άσκοπη καθώς δεν εξυπηρετεί στην εξέλιξη του αφηγήματος ούτε προσδίδει κάτι παραπάνω σε αυτό. Το μόνο που επιτυγχάνεται είναι να προβληθεί το σώμα της ηρωίδας προς τέρψη του κοινού της τόσο στην ταινία όσο και στους θεατές.

Όταν δεν φορά τη στολή, η Susan φοράει casual κομψά ρούχα ή κοστούμια, συνήθως με ντεκολτέ. Την βλέπουμε ακόμη να φοράει γυαλιά μυωπίας και να έχει μαζεμένα τα μαλλιά της, μια αναπαράσταση που σε πρώτη ανάγνωση δείχνει αθώα αλλά όπως παρατηρεί ο Gray (2011) παραπέμπει σε “librarian look” (βλ. Εικόνα 12)¹³ δημιουργώντας φετιχιστικές εικόνες (Tasker, 2012) (βλ. εικόνες 11 και 12). Δείχνει πως επιδιώκει με την εμφάνισή της να τραβήξει την προσοχή του Reed και επιζητά την επιβεβαίωση. Χαρακτηριστικά, στην πρώτη εμφάνισή της με την στολή έχει κατεβασμένο το φερμουάρ στο στήθος και απογοητεύεται όταν αυτός δεν της δίνει σημασία. Το φερμουάρ της στολής θα κλείσει μέχρι πάνω μόνο στην τελευταία σκηνή όπου οι Fantastic Four για πρώτη φορά σαν ομάδα θα αντιμετωπίσουν τον Dr. Doom. Επιπλέον, σε πολλές σκηνές η Susan φαίνεται να ποζάρει και οι κινήσεις της δείχνουν επιτηδευμένες. Ένα σύνηθες στοιχείο για τις ηρωίδες του είδους όπως αναφέρει ο Gray (2011).

---

¹³ Είθισται στην Αμερική με τον όρο “Librarian Look” να αναφέρονται σε εικόνες γυναικών με γυαλιά οράσεως, συνήθως με μαζεμένα μαλλιά και ρούχα που αναδεικνύουν τα θηλυκά χαρακτηριστικά τους χωρίς να είναι προκλητικά.

Εικόνα 11: Sue Storm

Εικόνα 12: Sue's «Librarian Look»

Η Susan αποτελεί το μήλον της έριδος ανάμεσα στον Reed και τον Viktor. Πρόκειται για άλλο ένα τρόπαιο στην αντιπαλότητα των δυο ανδρών. Όπως αναφέρει ο Victor είναι μαζί της γιατί είναι η μόνη που δεν μπορούσε να έχει. Στην αρχή της ταινίας της κάνει πρόταση γάμου στην οποία δεν παίρνει απάντηση καθώς εκείνη τη στιγμή πέφτουν στην κοσμική καταιγίδα. Από την άλλη ο/ η θεατής πληροφορείται πως η Susan και ο Reed είχαν σχέση στο παρελθόν. Η ένταση ανάμεσά τους είναι εμφανής από την πρώτη στιγμή. Κατά τη διάρκεια της ταινίας μιλάνε για το παρελθόν. Μαθαίνουμε ότι η Susan έφυγε καθώς ο Reed δεν ήταν έτοιμος να συγκατοικήσουν. Η Susan παρουσιάζεται συναισθηματική, απαιτητική και πληγωμένη ενώ ο Reed ως υπερβολικά λογικός και ανέκφραστος. Στο τέλος της ταινίας ο Reed της κάνει πρόταση γάμου και η απάντησή της είναι θετική.

Όσον αφορά στον μικρότερο αδερφό της, Johnny, η Susan είναι ιδιαίτερα προστατευτική και τον φροντίζει. Η συμπεριφορά της παραπέμπει σε μητρική φιγούρα. Αρκετές είναι οι φορές κατά τη διάρκεια της ταινίας που θα του βάλει τις φωνές ή θα προσπαθήσει να τον συνετίσει, όπως θα έκανε μια μητέρα με ένα παιδί. Στο πλαίσιο της ομάδας, η Susan αποτελεί μια ενωτική δύναμη. Επιδιώκει να κατευνάσει τα πνεύματα κάθε φορά που τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, και κυρίως ο αδερφός της, ανεβάζουν τους τόνους. Κατά την κοσμική καταιγίδα έδειξε για πρώτη φορά πως νοιάζεται για την ομάδα, αφήνοντας τον Viktor μόνο του πίσω από τις ασπίδες και τρέχοντας προς τον Ben που κινδύνευε και τους υπόλοιπους.

Fantastic Four: The Rise of the Silver Surfer

Στη δεύτερη ταινία των Fantastic Four, η Susan Storm εμφανίζεται 20 λεπτά και 42 δευτερόλεπτα (22,5%) και κατέχει και πάλι πρωταγωνιστικό ρόλο καθώς συμμετέχει στην πρωτεύουσα λειτουργία της. Η ταινία αφηγείται την αντιμετώπιση της απειλής του Galactus από τους Fantastic Four και τον Silver Surfer.

Σε αυτή την ταινία το κωδικό όνομά της μετασχηματίζεται από Invisible Girl σε Invisible Woman. Η εμφάνιση της Susan εξακολουθεί να είναι παραδοσιακά θηλυκή με στενά ρούχα που τονίζουν τη σιλουέτα της, γυαλιά οράσεως ορισμένες φορές και μακιγιάζ πιο έντονο και γυαλιστερό. Η ίδια δείχνει να ενδιαφέρεται για την εξωτερική της εμφάνιση. Χαρακτηριστικά, στον γάμο της ταράζεται όταν βλέπει ένα σπυράκι και σπεύδει να το εξαφανίσει με τις δυνάμεις της. Όπως και στην προηγούμενη ταινία, έχουμε μια σκηνή που από ατύχημα εξαιτίας των υπερδυνάμεων της η Susan μένει γυμνή μπροστά σε κόσμο. Η σκηνή αυτή αν και θέλει να δώσει ένα κωμικό στοιχείο δεν εξυπηρετεί αφηγηματικά στην ταινία. Αντίθετα με την σκηνή στην προηγούμενη ταινία, αυτή τη φορά δεν αποκαλύπτεται το σώμα της ηρωίδας στους θεατές αλλά υπονοείται πως είναι γυμνή μπροστά στους περαστικούς στην ταινία.

Η Susan σε αυτή την ταινία παρουσιάζεται αυταρχική απέναντι στα άλλα μέλη της ομάδας. Κάποιες φορές είναι επικριτική, κάτι που γίνεται αντιληπτό από εκφράσεις του προσώπου της ως αντίδραση, και έχει την τάση για έλεγχο. Ακόμη, και σε αυτή την ταινία συμπεριφέρεται ως μητρική φιγούρα τόσο απέναντι στον αδερφό της όσο και στον Ben και συνεχίζει να χάνει εύκολα την ψυχραιμία της.

Την ώρα που συντελούνται αλληπάλληλες καταστροφές ανά τον κόσμο, η Susan δείχνει να ενδιαφέρεται μόνο για τον γάμο της με τον Reed, ο οποίος θέλει να είναι τέλειος. Ο γάμος και κατ' επέκταση το αίτημα για μια «φυσιολογική» ζωή όπως αναφέρει η ίδια για αυτούς και τα παιδιά τους στο μέλλον είναι αυτό που την απασχολεί σε όλη τη διάρκεια της ταινίας. Το αίτημά της ενισχύεται εξαιτίας της αναγωγής τους σε δημόσια πρόσωπα από τον κόσμο. Η προσωπική της ζωή εκτίθεται και δεν μπορεί να κυκλοφορήσει χωρίς να γίνει αντικείμενο προσοχής. Πέρα από την επιθυμία όμως για μια φυσιολογική ζωή η ηρωίδα παρουσιάζεται να έχει εμμονή με το θέμα του γάμου τη στιγμή που παράλληλα συμβαίνουν άλλα σημαντικά γεγονότα. Πρόκειται για ένα στερεότυπο που θέλει τις γυναίκες να επιθυμούν έναν γάμο όσο τίποτα άλλο και που διαμορφώθηκε από τα πατριαρχικά θεμέλια της κοινωνίας μας.

Σε αντίθεση με την υπόλοιπη ομάδα, δεν δείχνει διαποτισμένη με το ηρωικό πνεύμα, παρόλο που αναγνωρίζει ποιο είναι το σωστό, και είναι έτοιμη να εγκαταλείψει την ζωή της

υπερηρώιδας για μια ήσυχη οικογενειακή στιγμή. Θα μπορούσαμε επομένως να συμπεράνουμε πως για τους άνδρες της ταινίας πρωτεύοντα ρόλο στη ζωή τους παίζουν ο ηρωισμός και η φήμη ενώ για την γυναίκα ηρώίδα η δημιουργία οικογένειας. Ακόμη, για τον άνδρα δεν δείχνει να αποτελεί πρόβλημα να συνδυάσει την ηρωική του ταυτότητα με την προσωπική του ζωή. Προβάλλονται συνεπώς στην ταινία πατριαρχικά στερεότυπα.

Ωστόσο, στις τελευταίες σκηνές αγωνίζεται μαζί με την υπόλοιπη ομάδα για την αντιμετώπιση του Galactus. Είναι επίσης αυτή που ανακαλύπτει πως ο Silver Surfer δεν είναι ο πραγματικός εχθρός και είναι η μόνη που δείχνει ευαισθησία απέναντι του. Στην τελική μάχη η Susan πεθαίνει και ο Silver Surfer την επαναφέρει στη ζωή. Η Susan τελικά αποφασίζει πως θα μπορούσαν να συνδυάσουν την δράση τους ως ομάδα με την ανατροφή παιδιών και έτσι η ομάδα συνεχίζει ενωμένη αφού παντρεύονται με τον Reed.

Η αναπαράσταση της συγκεκριμένης ηρώιδας, στις δυο ταινίες που προαναφέρθηκαν, παραπέμπει σε μια λαμπερή ηρώίδα με έντονα χαρακτηριστικά θηλυκότητας που δρα ως το ερωτικό ενδιαφέρον του ήρωα και παράλληλα λαμβάνει μέρος στην εξέλιξη του αφηγήματος (Tasker, 2002). Η Susan ενδιαφέρεται για την εμφάνισή της, λειτουργεί ως η μαμά της ομάδας, έχει έντονη την ανάγκη για γάμο, δημιουργία οικογένειας και παιδιών. Ακόμη, πολλά χαρακτηριστικά της, όπως η υστερία και η ανάγκη για προσοχή, έχουν συνδεθεί με την θηλυκότητα. Τέλος, η ιστορία της είναι αλληλοεξαρτώμενη από τις ιστορίες των υπολοίπων μελών της ομάδας και κυρίως του Reed. Η Susan αναπαράγει στερεότυπα της πατριαρχίας για τις γυναίκες ακόμα και όταν αυτές είναι ευφυείς επιστήμονες με υπερδυνάμεις.

Fantastic 4

Σε αυτή την ταινία, οι Fantastic Four συστήνονται ξανά στο κοινό, καθώς παρουσιάζεται μια διαφορετική εκδοχή για το πως δημιουργήθηκε η ομάδα και ο μετέπειτα εχθρός τους Dr. Doom (Toby Kebbell). Τη Susan σε αυτή την ταινία ενσαρκώνει η Kate Mara. Η Susan εμφανίζεται 17 λεπτά και 33 δευτερόλεπτα (17,55%) και μετέχει στην κύρια λειτουργία του αφηγήματος (βλ. εικόνα 13). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι πρόκειται για τον μοναδικό γυναικείο χαρακτήρα στην ταινία. Όχι μόνο όσον αφορά στην υποκατηγορία των γυναικείων υπερηρώων, αλλά στο σύνολο της ταινίας, είναι ο μοναδικός γυναικείος χαρακτήρας που γνωρίζουμε το όνομά του και σχεδόν ο μοναδικός ομιλών γυναικείος χαρακτήρας (εξαιρέση

αποτελεί μια ανώνυμη - γυναίκα στρατιωτικός που συνομιλεί με την Susan για 25 δευτερόλεπτα).

Εικόνα 13: The New Sue Storm

Η Susan είναι ερευνήτρια στο ινστιτούτο ερευνών του ιδρύματος Baxter το οποίο διευθύνει ο θετός πατέρας της. Έχει έναν αδερφό, τον Johnny Storm (Michael B. Jordan), απέναντι στον οποίο είναι προστατευτική, αλλά χωρίς υπερβολικές αντιδράσεις όπως στις προηγούμενες ταινίες. Η Susan παρουσιάζεται ιδιαίτερα έξυπνη, παθιασμένη ερευνήτρια και δυναμική. Είναι αυτή που θα εντοπίσει τον Reed (Miles Teller), χρησιμοποιώντας αλγόριθμους όταν κανένας άλλος δεν μπορεί.

Οι Reed, Victor και Johnny αποφασίζουν να χρησιμοποιήσουν την κβαντική πύλη ταχυμεταφοράς και παρόλο που φροντίζουν να καλέσουν τον Ben (Jamie Bell) δεν κάνουν το ίδιο με την Susan. Έτσι, δεν την συμπεριλαμβάνουν στην αποστολή χωρίς να εξηγείται ο λόγος. Ωστόσο, αυτό εξυπηρετεί τη λύση μίας αφηγηματικής πλοκής, καθώς ακριβώς επειδή η Susan παραμένει πίσω, τους βοηθά να επιστρέψουν από τον Planet Zero. Η ίδια θα αποκτήσει τις δυνάμεις της όχι από την άμεση έκθεση στην ενέργεια του Planet Zero, αλλά από αυτή που απελευθερώνεται κατά την επιστροφή των υπολοίπων. Φορείς της δύναμής της είναι οι άνδρες της ομάδας παρουσιάζοντας κλασικά πατριαρχικά πρότυπα ωστόσο η ηρωίδα δεν δείχνει να υστερεί συγκριτικά με τους υπόλοιπους ήρωες. Οι δυνάμεις της παραμένουν οι ίδιες με αυτές που παρουσιάζονται και στις άλλες ταινίες Fantastic Four. Μόνη διαφορά είναι η ικανότητα δημιουργίας μιας γιγάντιας φούσκας που της επιτρέπει να μετακινείται αλλά και να αιωρείται η ίδια και όχι μόνο.

Μετά την απόκτηση των υπερδυνάμεων, η Susan μαθαίνει να τις χρησιμοποιεί ώστε να αξιοποιηθεί σε αποστολές από τον στρατό. Η ίδια ωστόσο δηλώνει πως θέλει να «γιατρευτεί» και δεν σκοπεύει να γίνει εργαλείο στα σχέδια άλλων. Δείχνει να έχει αξίες τις οποίες δεν είναι διατεθειμένη να διαπραγματευτεί. Ωστόσο, στη μάχη με τον Dr. Doom παρουσιάζεται μαχητική

και δεν περιμένει να σωθεί από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Σε αντίθεση με τη Susan στις προηγούμενες ταινίες, δεν αιμορραγεί όταν χρησιμοποιεί τις δυνάμεις της, συνεπώς εμφανίζεται περισσότερο ενδυναμωμένη. Επιπλέον, μετά τη νίκη και τη σωτηρία του πλανήτη, συμμετέχει στη διαπραγμάτευση για τα προνόμια που θα έχουν ως υπερήρωες. Στο τέλος, οι ήρωες συζητούν για το όνομά τους ως ομάδα και σε κάποια από τις προτάσεις η Susan αντιδρά στο αρσενικό γένος του ονόματος αντιτείνοντας τη θηλυκή εκδοχή. Η ίδια, όπως και οι υπόλοιποι χαρακτήρες, δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο αυτής της ταινίας με το κωδικό της όνομα.

Η εξωτερική της εμφάνιση δεν δείχνει να είναι κάτι που την απασχολεί και οι κινήσεις της είναι φυσιολογικές. Είναι ντυμένη casual και σχεδόν χωρίς μακιγιάζ. Η παρουσία της σε αυτή την ταινία έρχεται σε αντίθεση με το κλασικό πρότυπο γυναικείας ομορφιάς που παρουσιάζεται στις προηγούμενες. Αφού αποκτήσει τις υπερδυνάμεις της φοράει την στολή της ομάδας. Αν και πανομοιότυπη με τη στολή των προηγούμενων ταινιών το σκουρότερο χρώμα της στολής σε αυτή την ταινία, αλλά κυρίως η φυσικότερη στάση σώματος της ηθοποιού την καθιστούν περισσότερο υπερηρώίδα και λιγότερο μοντέλο. Πρόκειται για μια μαύρη, κολλητή, ολόσωμη φόρμα που καλύπτει τα χέρια της έως το ύψος του αγκώνα και συνοδεύεται με γάντια. Ο/Η θεατής μπορεί να δει τα βλέμματα των ανδρών απέναντί της, καθώς και την ζήλεια του Victor αλλά δεν αναπτύσσεται κάποιο ειδύλλιο.

Η ταινία θεωρήθηκε τόσο από τους κριτικούς (Henry Barnes 2015, Brian Lowry 2015, Robie Collin 2015) όσο και εισπρακτικά αποτυχία (η ταινία σύμφωνα με το boxofficemojo.com είχε κέρδη \$167.977.596 παγκοσμίως ενώ οι δυο προηγούμενες ταινίες είχαν κέρδη \$330.579.719 και \$289.047.763 με χρονολογική σειρά) σε αντίθεση με τις προηγούμενες ταινίες. Ωστόσο παρουσιάζει με εντελώς διαφορετικό τρόπο την κεντρική υπερηρώίδα σε σύγκριση με τις προηγούμενες ταινίες *Fantastic Four*. Εδώ, η ηρώίδα είναι πιο δυναμική, ανεξάρτητη και με άποψη, ενώ δεν είναι νευρωτική και δεν αποζητά την ανδρική προσοχή. Συνδυάζει χαρακτηριστικά θηλυκότητας και αρρενωπότητας. Θα μπορούσαμε να την εντάξουμε στις ατίθασες ηρώιδες με την διαφορά ότι η Sue σε αυτή την ταινία δεν έχει κάποια ρομαντική ιστορία.

Guardians of the Galaxy

Η ταινία παρουσιάζει πως σχηματίστηκε η ομάδα Guardians of the Galaxy για να αντιμετωπίσει την απειλή του Ronan (Lee Pace) που σχεδίαζε να καταστρέψει τον γαλαξία. Στην ταινία εμφανίζονται δύο ηρωίδες με υπερδυνάμεις, η Nebula (Karen Gillan) και η Gamora (Zoe Saldana), θετές κόρες του τιτάνα Thanos (Josh Brolin). Η Nebula είναι η κύρια βοηθός του Ronan, ενώ η Gamora παρόλο που την βλέπουμε να ξεκινάει την αποστολή της ως σύμμαχος του Ronan, στην πορεία εντάσσεται στην ομάδα των Guardians of the Galaxy.

Nebula

Η Nebula εμφανίζεται στην ταινία για 3 λεπτά και 13 δευτερόλεπτα (2,65%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα στο αφήγημα.

Η Nebula είναι cyborg (άνθρωπος με μηχανικά μέρη). Παρουσιάζεται ζηλιάρα και ανταγωνιστική απέναντι στην Gamora, κάτι που φαίνεται έντονα από τις εκφράσεις της και τον λόγο της. Αυτό το χαρακτηριστικό την κάνει να πολεμά με πάθος. Ταυτόχρονα, είναι σκληρή και αδίστακτη, καθώς η ίδια προτείνει να στραφούν ενάντια στον πατέρα της. Η κίνηση της αυτή μπορεί να αιτιολογηθεί από τα συναισθήματα ζήλειας απέναντι στην Gamora, καθώς ο Thanos αναφέρει πως εκείνη είναι η αγαπημένη του κόρη. Επίσης, στη μάχη ανάμεσα στην Nebula και την Gamora βλέπουμε την πρώτη να κρέμεται στο κενό και ωστόσο να αρνείται την βοήθεια της Gamora. Έτσι, θυσιάζει το μηχανικό της χέρι για να ξεφύγει. Δεν εξηγείται στην ταινία γιατί η Nebula έχει αυτή τη στάση απέναντι στην Gamora, υπάρχουν όμως στοιχεία που καταδεικνύουν πως οφείλεται στην προβληματική σχέση τους με τον πατριό τους.

Τα χρώματα που κυριαρχούν τόσο στο σώμα όσο και στη στολή της Nebula είναι το μπλε και το μαύρο. Παρουσιάζεται φαλακρή, σε συνδυασμό με μυώδη σωματότυπο χωρίς έντονες καμπύλες και κλειστή στο στέρνο αν και στενή στολή. Ο συνδυασμός εμφάνισης, ενδυμασίας και συμπεριφοράς της προσδίδουν την εικόνα της ανδρογυναίκας (Tasker, 2002). Η εμφάνιση αυτού του τύπου ηρωίδας στο εξεταζόμενο δείγμα είναι σπάνια και αποτελεί θετικό στοιχείο το γεγονός ότι παρόλα αυτά συναντάμε διαφορετικού τύπου αναπαραστάσεις.

Gamora

Η Gamora εμφανίζεται στην ταινία για 26 λεπτά και 52 δευτερόλεπτα (22,2%) και αποτελεί έναν εκ των πρωταγωνιστικών χαρακτήρων του αφηγήματος, καθώς μετέχει στην πρωτεύουσα λειτουργία του αφηγήματος ως μέλος των Guardians of the Galaxy (βλ. εικόνα 14).

Εικόνα 14: Gamora

Η Gamora συστήνεται στο κοινό στο πλευρό του Ronan όταν προσφέρεται να πάει η ίδια να κλέψει την ιδιαίτερη σφαίρα που ψάχνει, η οποία μπορεί να προσφέρει μεγάλη δύναμη στον κάτοχό της. Έτσι γνωρίζει τους υπόλοιπους ήρωες και βρίσκονται όλοι αιχμάλωτοι στις φυλακές. Εκεί μαθαίνουμε πως η Gamora είναι αντιπαθής σε μέρος του πληθυσμού, καθώς έχει σκοτώσει μεγάλο αριθμό ανθρώπων ως βοηθός του Ronan. Βλέπουμε να προσπαθούν να τη σκοτώσουν, να την αποκαλούν προδότρια και πόρνη. Η ίδια ωστόσο εμφανίζεται μετανιωμένη και αναφέρει πως δεν ήταν δική της επιλογή και αγωνίζεται για την απελευθέρωση της από τον Ronan. Όταν βλέπει τη μεγάλη δύναμη της σφαίρας αποφασίζει πως πρέπει να την παραδώσουν στις αρχές. Στο σημείο αυτό δείχνει ηρωισμό καθώς δηλώνει έτοιμη ακόμα και να πεθάνει προκειμένου να σταματήσουν την απειλή του Ronan.

Η Gamora είναι θετή κόρη του Thanos, ο οποίος σκότωσε τους γονείς της μπροστά στα μάτια της, τη βασάνισε, κατέστρεψε τον πλανήτη της και τη μετέτρεψε σε δολοφόνο. Με αυτό τον τρόπο αιτιολογούνται όσα διέπραξε, ώστε η ηρωίδα να εξιλεωθεί στους ήρωες και το κοινό. Οι θεατές πληροφορούνται πως είναι χειρουργικά τροποποιημένη και εκπαιδευμένη έτσι ώστε να αποτελεί ένα ζωντανό όπλο. Στην ταινία την βλέπουμε να διαθέτει εξαιρετικές ικανότητες στις πολεμικές τέχνες. Παρουσιάζεται σκληρή, βίαιη και φυσικά δυνατή. Ωστόσο, υπάρχουν σημεία που εμφανίζεται ο Peter Quill (Chris Pratt) προκειμένου να την σώσει. Όπως αναφέρει η Tasker (2002), η ηρωίδα - συνεργάτης αν και πολεμάει πλάι στον ήρωα δεν παρουσιάζεται εξίσου δυνατή. Είναι απειλητική, αλλά όχι υπερβολικά και όπως συνεχίζει η Kylee McIntyre (2014) είναι μια αναπαράσταση εντός ορίων κάτι που συνηθίζει η Marvel. Μια διαπίστωση που

γίνεται και από την Menciaimer για την αναπαράσταση των ηρωίδων δράσης (όπως αναφέρει Gray, 2011).

Έχει πράσινο δέρμα, μακριά κόκκινα μαλλιά και το ντύσιμό της κυρίως αποτελείται από δυο σέξι στολές και την κίτρινη φόρμα της φυλακής. Αρχικά, η στολή της είναι μαύρη, δερμάτινη, ολόσωμη με βαθύ ντεκολτέ, διαφάνειες και περικάρπια. Ως μέλος της ομάδας, η στολή της είναι κόκκινη, δερμάτινη, κολλητή με μικρότερο άνοιγμα στο ντεκολτέ. Στο τέλος της ταινίας εμφανίζεται με ένα μαύρο κοντό φόρεμα. Υπάρχουν αρκετά πλάνα στα οποία δίνεται έμφαση στη θηλυκότητά της. Για παράδειγμα, υπάρχουν σκηνές όπου η κάμερα εστιάζει στο πίσω μέρος του σώματος της ηρωίδας, όταν για παράδειγμα αποχωρεί από κάπου. Η φιγούρα της ηρωίδας γίνεται το κέντρο του θεάματος για το κοινό, άνδρες και γυναίκες, και αναδεικνύεται με αυτό τον τρόπο η θηλυκότητά της (Tasker, 2002). Στη συνέχεια, για να καταφέρουν οι ήρωες μέρος του σχεδίου, ο Rocket (Bradley Cooper) προτείνει η Gamora να αποπλανήσει κάποιον. Αν και επιχειρεί να δώσει μια κωμική νότα, στο ανδρικό κοινό κυρίως, εκφράζει την αντίληψη ότι μια γυναίκα μπορεί να επιτύχει κάτι χρησιμοποιώντας το σώμα της.

Ανάμεσα στην Gamora και τον Peter αναπτύσσεται ένα φλερτ, με την πρώτη να δηλώνει πως δεν είναι κανένα ανόητο κοριτσάκι για να υποκύψει. Κατηγορείται ακόμα πως έχει κάνει τον Peter ευαίσθητο. Καθότι γυναίκα συνδέεται άμεσα με τα συναισθήματα, κάτι που δεν ισχύει όπως φαίνεται για τους άνδρες (Tasker, 2002). Όταν ο Peter της βάζει να ακούσει μουσική αυτή του λέει πως είναι μαχήτρια και δεν χορεύει. Δείχνει σκληρή και δυναμική. Δημιουργείται έτσι μια αντίφαση. Η Gamora είναι μια δυναμική ηρωίδα που, όπως παρατηρούμε και σε άλλες ηρωίδες να συμβαίνει, έχει την ευαίσθητη πλευρά της και την εκφράζει όταν βρίσκεται με τον Peter. Θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι μια σύγχρονη ατίθαση ηρωίδα σύμφωνα με την Tasker (2012). Στο τέλος της ταινίας, όταν οι ήρωες αναρωτιούνται τι θα κάνουν στη συνέχεια, η Gamora δίνει στον Peter τα ηνία, λέγοντας πως θα τον ακολουθήσουν. Παρότι δίνει τα ηνία σε έναν άνδρα και μάλιστα τον σύντροφό της, στέκεται δίπλα του και το τέλος της ταινίας τους βρίσκει ενωμένους ως ομάδα.

Αξιοσημείωτο στην συγκεκριμένη ταινία είναι η απήχηση που είχε στο γυναικείο κοινό. Όπως πολλές από τις ταινίες που συναντάμε στο corpus, η ταινία αποτέλεσε εισπρακτική επιτυχία αλλά ξεχώρισε καθώς είχε μεγάλα ποσοστά γυναικών που την παρακολούθησαν ξεχωρίζοντας ανάμεσα σε άλλες ταινίες της Marvel (Adewunmi, 2014).

Elektra (Jennifer Garner)

Η Elektra εμφανίζεται στις ταινίες *Daredevil* και *Elektra*. Τον ρόλο της υπερηρώιδας ενσαρκώνει η Jennifer Garner. Η Elektra είναι κόρη του Έλληνα δισεκατομμυριούχου Nikolas Natchios (Erick Avari 2003 & Kurt Max Runte 2005) και σε ηλικία πέντε ετών υπήρξε μάρτυρας της δολοφονίας της μητέρας της. Ύστερα από αυτό το γεγονός, εκπαιδεύτηκε άριστα στις πολεμικές τέχνες και τη χρήση όπλων. Σήμα κατατεθέν της είναι ένα ζευγάρι λεπίδες sai (παραδοσιακό ιαπωνικό όπλο). Δεν αναφέρεται με κάποιο άλλο κωδικό όνομα. Η στολή της μεταβάλλεται ανάμεσα στις δύο ταινίες και περιγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια.

Daredevil

Η ταινία αφηγείται την δράση του Daredevil ενάντια στο έγκλημα, με διπλή ταυτότητα ως δικηγόρος και ως υπερήρωας, στην περιοχή Hell's Kitchen της Νέας Υόρκης ενώ παράλληλα αναζητά εκδίκηση για τον θάνατο του πατέρα του. Ο ρόλος της Elektra είναι δευτερεύων καθώς η λειτουργία της στο αφήγημα ανήκει στους καταλύτες. Στην ταινία εμφανίζεται για 12 λεπτά και 14 δευτερόλεπτα (11,87%).

Η εισαγωγή της στην ταινία γίνεται με την είσοδό της στο καφέ όπου κάθονται ο Matt Murdock/ Daredevil (Ben Affleck) και ο συνεργάτης του Franklin Nelson (Jon Favreau). Ο Matt παρότι τυφλός αντιλαμβάνεται από πριν την παρουσία της και αφού αυτή καθίσει στο καφέ την πλησιάζει. Η σκηνή της εισόδου είναι αργή και με κοντινό πλάνο στο πρόσωπό της, δίνοντας έμφαση με αυτόν τον τρόπο στην εντυπωσιακή της εμφάνιση. Η Elektra αρχικά παρουσιάζεται απότομη, αλλά γίνεται πιο ευγενική όταν ανακαλύπτει ότι ο Matt είναι τυφλός. Ωστόσο, αρνείται να του πει το όνομά της εντείνοντας με αυτό τον τρόπο το φλερτ ανάμεσά τους. Ο Matt την ακολουθεί και χωρίς κάποιο προφανή λόγο, πέρα από τη δήλωση της ηρώιδας πως δεν της αρέσει να την αγγίζουν, επιδίδονται σε μια μάχη που μοιάζει περισσότερο με χορογραφία και είναι διαποτισμένη με ξεκάθαρα στοιχεία φλερτ. Το τέλος της μάχης βρίσκει την Elektra σε πλεονεκτική θέση.

Στην πορεία της ταινίας εξελίσσεται το φλερτ ανάμεσά τους και οι δυο τους μοιράζονται ρομαντικές σκηνές, αλλά και μια σκηνή στην οποία δίνουν ένα παθιασμένο φιλή. Στη σκηνή της εκδήλωσης η Elektra τραβάει την προσοχή με την εντυπωσιακή της εμφάνιση. Οι δυο τους

έρχονται κοντά, χορεύουν και συνεχίζουν να φλερτάρουν. Ο πατέρας της φεύγει βιαστικά από την εκδήλωση, μετά την απειλή που δέχτηκε, και η Elektra τον συνοδεύει μην υπακούοντας την εντολή του να μείνει στην εκδήλωση. Η ίδια ζητά να μάθει τον λόγο για τη βιαστική αποχώρησή του αλλά εκείνος δεν δίνει περαιτέρω εξηγήσεις. Η διαδρομή εξελίσσεται σε ανθρωποκνηγητό, με την Elektra να παρακολουθεί ανήμπορη τη δολοφονία του πατέρα της και τον Daredevil να μην καταφέρνει να τους προστατέψει.

Μετά τον θάνατο και του πατέρα της μπροστά στα μάτια της, βλέπουμε την Elektra μόνη της σε έναν χώρο να εξασκείται στις πολεμικές τέχνες. Για άλλη μια φορά, παρακολουθούμε μια χορογραφία πολεμικών κινήσεων που αναδεικνύει τη δυναμικότητα αλλά και τη θηλυκότητα της ηρωίδας. Αρχικά, η ηρωίδα στρέφεται ενάντια στον Daredevil πιστεύοντας ότι ήταν αυτός που δολοφόνησε τον πατέρα της και επιδιώκοντας να πάρει εκδίκηση ενώ ο Matt από την πλευρά του προσπαθεί να την αποτρέψει. Η δράση της νομιμοποιείται από το χαμό του αγαπημένου της πατέρα, ένα μοτίβο που εντοπίζει η Tasker (2002) να παρουσιάζεται σε ηρωίδες ταινιών δράσης.

Οι δυο τους μάχονται στην ταράτσα ενός κτηρίου με τον Daredevil να δηλώνει πως αρνείται να παλέψει μαζί της. Η ίδια δεν γνωρίζει ότι πρόκειται για τον Matt, τον τραυματίζει και στη συνέχεια ανακαλύπτει ποιος είναι και τι πραγματικά συνέβη την νύχτα της δολοφονίας του πατέρα της. Στη συνέχεια, τη βλέπουμε να μάχεται με τον Bullseye (Colin Farrell) ο οποίος την αφήνει θανάσιμα τραυματισμένη. Λίγο πριν την μαχαιρώσει βλέπουμε να την σηκώνει στον αέρα πιάνοντας την από τον λαιμό και να την φιλάει. Η Elektra μαχαιρωμένη πέφτει κάτω και σέρνεται στην αγκαλιά του Matt, ζητώντας του βοήθεια και στη συνέχεια ξεψυχά. Αν και βλέπουμε την ηρωίδα να μάχεται οι δυνάμεις της υστερούν έναντι του Matt και στο μεγαλύτερο μέρος του αφηγήματος δρα ως το ερωτικό ενδιαφέρον του ήρωα. Η ιστορία της συνεπώς αποτελεί μέρος της ιστορίας του ήρωα.

Η Elektra παρουσιάζεται εντυπωσιακή και τονίζεται η σεξουαλικότητά της. Έχει μακριά μαλλιά μπούκλες, έντονα πράσινα μάτια, ανάλαφρο μακιγιάζ και τη βλέπουμε συχνά με μισάνοιχτα χείλη. Το ντύσιμό της, είτε καθημερινό είτε επίσημο, αναδεικνύει τα θηλυκά χαρακτηριστικά του σώματός, με στενές γραμμές και ανοιχτό μπούστο. Ακόμη, τη βλέπουμε συνέχεια να φοράει στο λαιμό της ένα κρεμαστό για καλή τύχη που της είχε δώσει η μητέρα της. Ως υπερηρωίδα η στολή της είναι μαύρη, δερμάτινη και αποτελείται από ένα στενό παντελόνι, ένα στενό μπούστο με πολύ χαμηλό άνοιγμα στο στήθος και λεπτομέρειες όπως choker, λωρίδες στα μπράτσα και γάντια.

Elektra

Δύο χρόνια μετά την ταινία *Daredevil*, η Elektra επιστρέφει σε μια ταινία που αφηγείται πως η ηρωίδα βρίσκει την εσωτερική της γαλήνη ενώ προστατεύει την εκλεκτή Abby Miller (Kirsten Prout) από την οργάνωση The Hand. Η ηρωίδα εμφανίζεται 53 λεπτά και 26 δευτερόλεπτα (55.09%) και κατέχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην ταινία.

Σε αυτή την ταινία, το κοινό πληροφορείται πως η Elektra ήρθε πίσω στη ζωή από τον Stick (Terence Stamp) με την τεχνική Kimagure και μαθήτευσε δίπλα του στις πολεμικές τέχνες και την τεχνική αυτή που ελέγχει το μέλλον, τη ζωή και τον θάνατο. Ο Stick όμως διώχνει την Elektra από κοντά του και αυτή γίνεται δολοφόνος επί πληρωμή, γιατί όπως λέει αργότερα αυτό είναι κάτι που κάνει καλά. Στην ταινία, διαφαίνεται ο επαγγελματισμός και η προσήλωση της. Βλέπουμε την ηρωίδα να προπονείται και να διαλογίζεται. Μέσα από ενδείξεις (εμμονή με την καθαριότητα, την οργάνωση, μετράει τα βήματά της) και τελικά με λεκτική επιβεβαίωση πληροφορούμαστε πως η ηρωίδα έχει ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή, γεγονός που πιθανώς συνδέεται με την επίδραση που είχε ο πατέρας της στη ζωή της μέσα από την επιμονή του με την τελειότητα και γίνεται εμφανές από αναμνήσεις της παιδικής της ηλικίας (Gray 2011), που παρουσιάζονται με φλάσμπακ.

Η αποτομή της από τον μέντορά της έχει στόχο να τη βοηθήσει να διώξει τον θυμό και να βρει προσωπική γαλήνη. Η ώρα της δοκιμασίας έρχεται όταν η Elektra καλείται να σκοτώσει τον Mark Miller (Goran Visnjic) και την κόρη του Abby Miller (Kirsten Prout), αφού πρώτα τους γνωρίσει. Η ηρωίδα αρνείται την αποστολή αποδεικνύοντας έτσι πως δεν είναι μια στυγνή δολοφόνος χωρίς καρδιά. Στην πορεία μάλιστα βοηθάει πατέρα και κόρη. Ταυτόχρονα, η Elektra επιθυμεί να εκδικηθεί για τη δολοφονία της μητέρας της και να εξιλεωθεί για τη ζωή που ακολούθησε. Στην πορεία αυτή θα βοηθήσει και θα βοηθηθεί από την μικρή Abby. Η Elektra μάλλον βλέπει τον εαυτό της σε νεαρή ηλικία στην Abby καθώς τις συνδέουν πολλές ομοιότητες. Η Elektra τελικά θα τη σώσει από την οργάνωση The Hand που επιθυμεί να τη προσηλυτίσει με την βία λόγω των εξαιρετικών της ικανοτήτων. Στο τέλος της ταινίας, η ηρωίδα φτάνει στο ανώτατο επίπεδο της τεχνικής Kimagure όταν επαναφέρει την Abby στη ζωή. Παράλληλα, υποβόσκει στην ταινία ερωτική έλξη ανάμεσα στην Elektra και τον Mark χωρίς να αποτελεί κύριο στοιχείο του αφηγήματος.

Η εμφάνισή της περιλαμβάνει μαύρα casual ρούχα, χωρίς μακιγιάζ και μακριά ίσια μαλλιά. Η στολή της σε αυτή την ταινία διαφέρει έντονα σε σύγκριση με την προηγούμενη ταινία. Είναι σε κόκκινο χρώμα και αποτελείται από σατέν παντελόνι και κορσέ που αφήνει ακάλυπτο μέρος της κοιλιάς και αναδεικνύει το μπούστο της. Ακόμη, φοράει μπότες, το μενταγιόν της μητέρας της όπως και στην προηγούμενη ταινία και σατέν κόκκινες κορδέλες στα χέρια. Ο Gray (2011) σχολιάζει πως η Elektra επιτυγχάνει την ισορροπία ανάμεσα στη σεξουαλικότητα και τη σωματική δύναμη που είναι το ζητούμενο στην αναπαράσταση των ηρωίδων δράσης. Η ισορροπία αυτή αποτελεί όμως ζητούμενο για τους άνδρες θεατές που δεν θα επιθυμούσαν να παρακολουθήσουν μια υπερβολικά δυνατή και απειλητική υπερηρώίδα.

Typhoid (Natassia Malthe)

Η Typhoid είναι μέλος της οργάνωσης The Hand, και συμμετέχει στην αποστολή για την αρπαγή της Abby. Στην πορεία αποκαλύπτει πως προσωπικός της στόχος είναι να σκοτώσει την Abby από ζήλεια, καθώς πριν από την εμφάνισή της αυτή ήταν ο «θησαυρός» για την οργάνωση και δεν θέλει να αντικατασταθεί. Η δύναμή της είναι να «ρουφάει» κάθε ίχνος ζωής στο πέρασμά της, είτε με ένα φιλί.

Η στολή της είναι μαύρο δερμάτινο παντελόνι και τζάκετ με κατεβασμένο φερμουάρ, μπότες, σκουλαρίκια, έντονο μακιγιάζ και έντονο χτένισμα με πανκ επιρροές.

Εμφανίζεται στην ταινία για 1 λεπτό και 30 δευτερόλεπτα (0.15%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα.

Abby Miller (Kirsten Prout)

Η Abby είναι ο «θησαυρός» που επιδιώκει να αποκτήσει η οργάνωση The Hand. Από μικρή ηλικία έδειξε το ιδιαίτερο ταλέντο της και μπήκε στο στόχαστρο της οργάνωσης. Αυτό το κυνηγητό οδήγησε στη δολοφονία της μητέρας της. Τα παραπάνω αποκαλύπτονται στην πορεία της ταινίας τόσο στο κοινό όσο και στην ηρωίδα.

Η Abby παρουσιάζεται γενναία, αλλά καθότι ακόμα έφηβη λυγίζει κάποιες στιγμές από την ψυχολογική πίεση και την απώλεια μιας φυσιολογικής ζωής. Έρχεται κοντά με την ηρωίδα και τότε επιθυμεί να είναι ειλικρινής μαζί της για το παρελθόν τους, αλλά ο πατέρας της την

αποτρέπει. Τη βλέπουμε να αρχίζει την εκπαίδευσή της δίπλα στον Stick. Στην τελική μάχη, πηγαίνει μόνη της να βοηθήσει την Elektra και καταλήγει νεκρή, αλλά η ηρωίδα καταφέρνει να την σώσει.

Εμφανίζεται στην ταινία για 18 λεπτά και 49 δευτερόλεπτα (19.4%) και αποτελεί δευτερεύον χαρακτήρα.

Catwoman (Halle Berry – 2004 / Anne Hathaway - 2012)

Catwoman

Το αφήγημα εξιστορεί τη δημιουργία της Catwoman, την προσωπική της εκδίκηση και παράλληλα την αποτροπή κυκλοφορίας μιας καταστροφικής για τις γυναίκες κρέμας. Πρόκειται για μια διαφορετική εκδοχή από την κλασική Catwoman του Gotham City. Η Patience Phillips/Catwoman (Halle Berry) εμφανίζεται στην ταινία για 58 λεπτά και 40 δευτερόλεπτα (56,41%) και κατέχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η Patience είναι μια χαμηλών τόνων γυναίκα που εργάζεται ως γραφίστρια στην εταιρία καλλυντικών Hedare. Η Patience παρουσιάζεται ντροπαλή ενώ το στυλ της είναι εναλλακτικό, κάτι που ταιριάζει με την καλλιτεχνική της κλίση. Ωστόσο, για το γεγονός αυτό δέχεται επικριτικά σχόλια από τον διευθυντή της, ο οποίος συνδέει την αποτυχημένη, για εκείνον εμφάνισή της με τη δουλειά της. Η εμφάνιση της Patience έρχεται σε αντιδιαστολή με τον χώρο εργασίας της και την εμφάνιση των γυναικών που εργάζονται ως μοντέλα στον ίδιο χώρο.

Η ζωή της όμως αλλάζει όταν κατά λάθος ακούει μια απόρρητη πληροφορία για το νέο προϊόν της εταιρίας, γεγονός που θα την οδηγήσει στον θάνατο. Αμέσως μετά, όμως, αναγεννάται ως Catwoman. Η ίδια δεν θυμάται τη μεταμόρφωση και σταδιακά το κοινό παρακολουθεί τη μετάλλαξη της ηρωίδας και πως η ίδια ανακαλύπτει και διαχειρίζεται τη νέα της ταυτότητα.

Η Catwoman διαθέτει τις αισθήσεις, τα αντανακλαστικά, την ταχύτητα, τη δύναμη, την ευλυγισία, την αυτοπεποίθηση και τα άγρια ένστικτα μιας γάτας. Ακολουθεί και άλλες συμπεριφορές του συγκεκριμένου ζώου, όπως διατροφή, απέχθεια προς το νερό, κ.ά.

Η Patience και η Catwoman είναι δύο πρόσωπα διαμετρικά αντίθετα μεταξύ τους και βλέπουμε την προσπάθειά της ηρωίδας να διαχειριστεί αυτή την αντίθεση. Πρόκειται για μια

μάχη ανάμεσα στο καλό και στο κακό. Η ίδια αρχικά διαχωρίζει τις δυο ταυτότητες, ώσπου στο τέλος της ταινίας αποδέχεται την Catwoman.

Η συμπεριφορά της αλλάζει. Βλέπουμε την ηρωίδα πιο δυναμική και γεμάτη αυτοπεποίθηση. Όταν κυριεύεται από την Catwoman παρατηρούμε αλλαγή στο βάδισμα και την ομιλία της. Γίνονται εμφανώς πιο προκλητικά, κάτι που στην ταινία παρουσιάζεται ως αυτοπεποίθηση. Ακόμη, παρατηρούμε αναφορές στις γάτες μέσα από εκφράσεις που χρησιμοποιεί (π.χ. ruuur). Οι εκφράσεις σε συνδυασμό με τις περιστάσεις που τις χρησιμοποιεί πιθανόν να στοχεύουν να προσδώσουν μια κωμική χροιά στην ταινία. Αντί γι' αυτό η ηρωίδα μοιάζει με καρικατούρα. Η υπερβολή στις εκφράσεις, στη γλώσσα του σώματος και η συνολική αίσθηση που αφήνει η ταινία είναι πως πρόκειται για μια παρωδία (Scott, 2004).

Ταυτόχρονα, αλλάζει και η εμφάνισή της. Αρχικά, κόβει τα μαλλιά της πολύ κοντά. Όταν παρουσιάζεται με την ταυτότητα της Catwoman πρώτη φορά, φοράει μαύρο δερμάτινο παντελόνι και τζάκετ που αφήνει ακάλυπτη την περιοχή του στήθους και της κοιλιάς, ψηλοτάκουνες μπότες και μάσκα. Στη συνέχεια, η στολή της αποτελείται από ένα μαύρο δερμάτινο παντελόνι με σχέδιο που παραπέμπει σε τρίχωμα γάτας, ένα μαύρο δερμάτινο στηθόδεσμο με λωρίδες που περνάνε πάνω από τη γυμνή κοιλιά της, γάντια, μάσκα και ψηλοτάκουνες μπότες. Επιπλέον, ως Catwoman, υιοθετεί έντονο μακιγιάζ με μαύρα μάτια και κόκκινα χείλη (βλ. εικόνα 15). Στον εξοπλισμό της συγκαταλέγονται το μαστίγιο της και τα ιδιαίτερα αιχμηρά πρόσθετα νύχια. Επιπρόσθετα, βλέπουμε την ηρωίδα να οδηγεί μηχανή μεγάλου κυβισμού και ένα πολυτελές αυτοκίνητο που κλέβει για να αποδράσει.

Εικόνα 15: Catwoman

Το αφήγημα διαπερνά η ρομαντική ιστορία ανάμεσα στην Patience και τον αστυνόμο Tom Lone (Benjamin Pratt). Και σε αυτό το κομμάτι παρατηρούμε τον δυισμό ανάμεσα στην

Patience και την Catwoman. Η πρώτη είναι νευρική και ντροπαλή ενώ η δεύτερη φλερτάρει επιθετικά γεμάτη αυτοπεποίθηση και λαγνεία. Στο τέλος της ταινίας, όμως, οι δυο τους δεν θα είναι μαζί. Όπως εξηγεί η Patience, η ίδια ακροβατεί ανάμεσα στο καλό και στο κακό. Επιθυμεί μια ελεύθερη και ατίθαση ζωή τώρα που γνώρισε και αγάπησε τον εαυτό της. Η έννοια της ελευθερίας τονίζεται σε πολλά σημεία της ταινίας. Η δυναμική πλέον και ανεξάρτητη Patience δεν θέλει έναν άνδρα πλάι της.

Η τελική μάχη είναι ανάμεσα στην Patience και τη Laurel Hedare (Sharon Stone). Είναι μια μάχη ανάμεσα σε δυο γυναίκες. Οι βίαιοι καβγάδες ή διαμάχες ανάμεσα σε δυο γυναίκες τείνουν υποτιμητικά να χαρακτηρίζονται με τον όρο “catfights” (Tanenbaum, 2010).

Αν και είναι σαφής η προσπάθεια η ηρωίδα να παρουσιαστεί δυναμική στο κοινό, υπερισχύει η σεξουαλικοποίησή της, η οποία προβάλλεται με υπερβολικό τρόπο, όπως αναφέρει και ο Gray (2011). Σύμφωνα με την ανάλυση του Gray (2011), η Catwoman ακολουθεί το μοτίβο του κακού κοριτσιού. Παρουσιάζεται βίαιη και ιδιαίτερα προκλητική μέσα από το ντύσιμό της αλλά και τις αισθησιακές πόζες. Ακόμα και στις σκηνές μάχης ή τη σκηνή όπου παίζουνε μπάσκετ με τον Tom, η σεξουαλικότητα της ηρωίδας είναι επιτηδευμένα υπερβολική.

The Dark Knight Rises

Στην ταινία αυτή, η Anne Hathaway ενσαρκώνει τη Selina/Catwoman (αν και δεν αναφέρεται με το κωδικό της όνομα). Εμφανίζεται στην ταινία για 17 λεπτά και 53 δευτερόλεπτα (10.9%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Η ταινία εξιστορεί πως ο Batman αποτρέπει για άλλη μια φορά να καταστραφεί ολοσχερώς το Gotham αντιμετωπίζοντας τους ανταγωνιστές του.

Η Selina είναι τυχοδιώκτρια και ιδιαίτερα ικανή κλέφτης. Αυτό την κάνει να προσαρμόζεται εύκολα. Παρουσιάζεται ιδιοτελής και ψυχρή απέναντι στους άλλους. Η Selina είναι μια femme fatale (Tasker, 2002). Μια μυστηριώδης και θηλυκή γυναίκα που γνωρίζει τη δύναμη της ομορφιάς της και τη χρησιμοποιεί για να πετύχει τους στόχους της, να ξεγελάσει και να χειραγωγήσει τους γύρω της. Παρατηρούμε την εμφάνιση μιας σειράς χαρακτηριστικών που περιγράφουν την action babe heroine (Tasker 2006), όπως η φυσική δύναμη, η ανεξαρτησία και η ελκυστικότητα. Κατά τη διάρκεια του φιλμ λαμβάνει μέρος στη δράση ενώ επιπρόσθετα δρα ως το αντικείμενο του πόθου του πρωταγωνιστή. Σε αντίθεση με τον Batman (Christian Bale), η

ίδια τάσσεται υπέρ της χρήσης όπλων και θανάτωσης των ανταγωνιστών της. Όπως διαπιστώνει και η Amy Lynn (2012) έχει έναν δικό της ηθικό κώδικα που συγκρούεται κάποιες φορές με αυτόν του Bruce Wayne.

Η θηλυκότητά της τονίζεται από τις κινήσεις του σώματος, το περπάτημά της και τις εκφράσεις του προσώπου της. Δεν είναι λίγες η φορές που η κάμερα εστιάζει στην ηρωίδα, αναδεικνύοντας το πρόσωπο και το σώμα της και προσφέροντας στους/τις θεατές εντυπωσιακές εικόνες της. Η Selina έχει μακριά μαλλιά και τονισμένα κόκκινα χείλη που αμφότερα αποτελούν στερεοτυπικά χαρακτηριστικά σεξουαλικότητας. Ντύνεται με κομψά σύνολα που αναδεικνύουν τη θηλυκότητα και την σιλουέτα της, όπως στενά φορέματα και ψηλοτάκουνες γόβες. Κύριο χαρακτηριστικό είναι το μαύρο χρώμα των ρούχων της που ενισχύει την αίσθηση μυστηρίου αλλά και κομψότητας. Η στολή της είναι ολόσωμη, στενή μαύρη και δερμάτινη και τονίζει τη λεπτή μέση και τις καμπύλες της ηρωίδας. Μέρος της στολής της είναι τα μαύρα δερμάτινα γάντια, η ζώνη που αποτελεί στοιχείο των περισσοτέρων στολών, η μαύρη μάσκα γύρω από τα μάτια με τα γυαλιά που όταν ανεβαίνουν δίνουν την αίσθηση αυτιών γάτας και οι ψηλοτάκουνες μαύρες μπότες που εξυπηρετούν τόσο στο να τονίσουν τη σεξουαλικότητα του χαρακτήρα όσο και ως όπλα (βλ. εικόνα 16). Στην τελική σκηνή μάχης, τη βλέπουμε με μια μεγάλη μηχανή υπερόπλο που της δίνει ο Batman. Αρχικά επιχειρεί να της δείξει πως χρησιμοποιείται αλλά η ίδια δείχνει πως δεν το χρειάζεται.

Εικόνα 16: Catwoman/Selina

Στην ταινία την βλέπουμε να παρέχει τις υπηρεσίες της με στόχο να διαγράψει το ποινικό της μητρώο. Γνωρίζει τον Bruce Wayne/Batman και στην πορεία της ταινίας φλερτάρει τόσο με τον Bruce, όσο και το alter ego του, τον Batman, χωρίς να γνωρίζει τις δύο ταυτότητές του. Η Selina αρχικά τον προδίδει, αλλά στο τέλος, αγωνίζεται στο πλάι του Batman για να σώσουν την πόλη. Στην τελευταία σεκάνς, τη βλέπουμε σε ένα καφέ με τον Bruce αφήνοντας την εντύπωση

πως εκπληρώθηκε το όνειρο του μπάτλερ του δεύτερου, Alfred (Michael Cain), να τον δει μια μέρα ευτυχισμένο πλάι σε μια σύντροφο.

Elizabeth Sherman (Selma Blair)

Η Liz έχει πυροκινητικές δυνάμεις, που σημαίνει πως με το σώμα της μπορεί να ξεκινήσει φωτιά μικρής ή μεγάλης έκτασης. Στη σειρά ταινιών *Hellboy*, η Liz συστήνεται στο κοινό ως το ερωτικό ενδιαφέρον του ήρωα και αυτή είναι η κύρια λειτουργία της στις ταινίες. Σύμφωνα με την Tasker (2002), η ύπαρξη μία γυναικείας ηρωίδας ως σύντροφος ή/και αντικείμενο ρομαντικού ενδιαφέροντος αποτελεί ένα από τα συνηθισμένα κλισέ των ταινιών του είδους. Σημειώσουμε ότι η Liz εμφανίζεται πολύ σπάνια στις ταινίες χωρίς την παρουσία κάποιου άνδρα δίπλα της, γεγονός που μειώνει και την αφηγηματική της δύναμη και επιβεβαιώνει την Tasker, όπως και την πατριαρχική υπεροχή των εν λόγω ταινιών. Η ιστορία της Liz επομένως είναι μέρος της ιστορίας του κεντρικού ήρωα των ταινιών.

Hellboy

Η κύρια αφηγηματική λειτουργία της ταινίας είναι η αντιμετώπιση σκοτεινών απειλών για την σωτηρία του κόσμου από τον Hellboy (Ron Perlman). Η Liz εμφανίζεται στην ταινία για 13 λεπτά και 13 δευτερόλεπτα (10,83%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα.

Πρώτη φορά ο/η θεατής βλέπει την Liz σε ένα ψυχιατρικό νοσοκομείο στο οποίο έχει κάνει μόνη της εισαγωγή, καθώς δεν νιώθει ικανή να ελέγξει τις δυνάμεις της και πιστεύει πως είναι απειλή για τους γύρω της. Σε αντίθεση με τους άνδρες ήρωες της ταινίας, παρουσιάζεται ενοχική για τις δυνάμεις που διαθέτει και θλιμμένη. Αντιλαμβανόμαστε πως όταν η ηρωίδα νευριάζει, η ψυχολογική της έκρηξη συνοδεύεται και από έκρηξη των δυνάμεών της.

Ο Hellboy είναι ερωτευμένος με την Liz και είναι ο μόνος ήρωας που δεν απειλείται από τις δυνάμεις της, καθώς δεν αισθάνεται την φωτιά ή το κάψιμο. Έτσι, αν και η ηρωίδα κατέχει ιδιαίτερα ισχυρές δυνάμεις δεν απειλεί τον κεντρικό ανδρικό ήρωα της ταινίας. Ενώ η Liz χρησιμοποιεί τις δυνάμεις της για να σώσει φαινομενικά την ομάδα, στην ουσία γίνεται το θύμα και καταλήγουν όλοι αιχμάλωτοι. Ο εχθρός του Hellboy, Grigori Rasputin (Karel Roden) προσπαθεί να χειραγωγήσει τον ήρωα χρησιμοποιώντας τη Liz που βρίσκεται μπροστά του

αναίσθητη και αβοήθητη. Η Liz, αν και διαθέτει υπερδυνάμεις, εκτός από το ερωτικό ενδιαφέρον του ήρωα παρουσιάζεται ως γυναίκα σε κίνδυνο και «δόλωμα» επιβεβαιώνοντας τη θεωρία ότι οι γυναίκες αποσυντονίζουν την αποστολή των ανδρών (Tasker, 2002).

Τέλος, ο Hellboy την επαναφέρει στη ζωή και το ζευγάρι θα φιληθεί στην τελευταία σκηνή. Ως ένδειξη πάθους, η Liz θα τυλιχτεί στις φλόγες που η ίδια προκαλεί.

Σημειώνουμε ότι η Liz δεν έχει κάποιο κωδικό όνομα, ούτε συγκεκριμένη στολή. Εμφανίζεται με μαύρα ή κόκκινα ρούχα, χωρίς μακιγιάζ και έχει μακριά μαύρα μαλλιά (βλ. εικόνα 17).

Εικόνα 17: Liz Sherman

Hellboy II: The Golden Army

Η κύρια αφηγηματική λειτουργία και αυτής της ταινίας είναι η αντιμετώπιση σκοτεινών απειλών για τη σωτηρία του κόσμου από τον Hellboy, με μοναδική αλλαγή τον εχθρό που αντιμετωπίζει αυτή τη φορά ο ήρωας. Η Liz εμφανίζεται στην ταινία για 18 λεπτά και 5 δευτερόλεπτα (14,82%) και παραμένει δευτερεύων χαρακτήρας.

Σε αυτή την ταινία, η Liz είναι μέλος της ομάδας δράσης του οργανισμού B.P.R.D.¹⁴ και συνεπώς συμμετέχει σε κάποιες από τις σκηνές δράσης. Η ηρωίδα δείχνει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και δυναμικότητα συγκριτικά με την προηγούμενη ταινία. Η ιστορία της εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη σχέση της με τον Hellboy. Οι δυο τους πλέον συγκατοικούν και βλέπουμε την ένταση που δημιουργείται ανάμεσα τους. Η πρώτη σκηνή της στην ταινία την δείχνει εξοργισμένη απέναντι στον Hellboy για τις δουλειές του σπιτιού. Η Liz παρουσιάζεται υστερική, ένα χαρακτηριστικό θηλυκότητας (Tasker, 2002), και διατηρεί την ένταση ανάμεσά τους στην πορεία της ταινίας, ενώ ο Hellboy δείχνει ψύχραιμος και ανήσυχος

¹⁴ Bureau for Paranormal Research and Defense.

για τη σχέση τους. Στους/τις θεατές αποκαλύπτεται πως η Liz είναι έγκυος και παρακολουθούμε τον προβληματισμό της. Η αφηγηματική ζωή της ακολουθεί κυρίως πατριαρχικά πρότυπα. Αρχικά, ακολουθεί τον ήρωα στη ζωή που κάνει, μένουν μαζί και στην συνέχεια έρχεται η μητρότητα. Παρά την ένταση ανάμεσά τους, η Liz στέκεται στο πλάι του ήρωα σε όλη την ταινία. Τον βοηθάει να φέρει εις πέρας την αποστολή, τον υπερασπίζεται, ανησυχεί για εκείνον, κάνει τα πάντα για να τον σώσει παρά τις εντολές ανωτέρων της όταν η ζωή του απειλείται από ένα τραύμα και τελικά επιλέγει να τον σώσει από τον θάνατο ακόμα και όταν ο Angel of Death (Doug Jones) της λέει πως το πεπρωμένο του είναι να καταστρέψει τον κόσμο και η ίδια να υποφέρει. Από την πλευρά του, ο Hellboy παρουσιάζεται προστατευτικός απέναντί της. Στο τέλος της ταινίας, αφού η αποστολή έχει πετύχει, οι δύο τους παραιτούνται από τον B.P.R.D. με στόχο να ζήσουν μια ήσυχη οικογενειακή ζωή. Η Liz δείχνει να ακολουθεί τον ήρωα φεύγοντας από την κλινική για να ζήσει μαζί του και ακολουθώντας τον στο τέλος σε μια νέα αρχή για τους δυο τους.

Η Liz δέχεται κομπλιμέντα για την εμφάνισή της που τραβάει τα βλέμματα των ανδρών. Ωστόσο, δεν ακολουθεί το κλασικό πρότυπο θηλυκής, λαμπερής και υπερσεξουαλικοποιημένης ηρωίδας. Η Liz παρουσιάζεται με κοντά μαλλιά και ελάχιστο μακιγιάζ. Το ντύσιμό της αποτελείται από μαύρα ρούχα και αναπόσπαστο κομμάτι του είναι ο chocker σταυρός που φοράει. Στις επιχειρήσεις της ομάδας τη βλέπουμε με μαύρο δερμάτινο παντελόνι και τζάκετ ή αλεξίσφαιρο της οργάνωσης, μπότες, και ζώνη με κόκκινη αγκράφα και εξοπλισμό που είναι κοινός για όλη την ομάδα. Τέλος, βλέπουμε τη δυσαρέσκεία της από την προβολή τους στην τηλεόραση και το κοινό.

Silk Spectre II (Malin Akerman)

Watchmen

Η ταινία αφηγείται πώς μια πρώην ομάδα υπερηρώων, οι Watchmen, επανενώνεται για να σώσει τον κόσμο από έναν πυρηνικό πόλεμο. Η Silk Spectre II είναι μέλος της ομάδας αυτής. Εμφανίζεται 36 λεπτά και 30 δευτερόλεπτα (22,53%) και παρότι ανήκει στην ομάδα των υπερηρώων, η μικρή συμβολή της την καθιστά δευτερεύοντα χαρακτήρα.

Καθώς η Silk ή κατά κόσμο Laurie έχει αποσυρθεί βλέπουμε την ζωή της στο πλάι του επίσης υπερήρωα και σημαντικού φυσικού Dr. Manhattan/ Jon Osterman (Billy Crudup). Η σχέση τους όμως αντιμετωπίζει προβλήματα καθώς εκείνος είναι απορροφημένος από τη δουλειά του με στόχο την εθνική ασφάλεια. Αυτό την κάνει να τον εγκαταλείψει και να πάει στο πλάι του Dan/ Nite Owl (Patrick Wilson), επίσης μέλος των Watchmen. Οι δυο τους αναπτύσσουν άμεσα μια ερωτική έλξη. Στην πορεία της ταινίας, η Silk βρίσκεται ανάμεσα σε δυο άνδρες που την αγαπάνε, αλλά μόνο ο Dan τη διεκδικεί και εκείνη τελικά επιλέγει να μείνει στο πλάι του. Κατά τη διάρκεια της ταινίας, βλέπουμε την Silk σε δυο ερωτικές σκηνές. Είναι η μοναδική ταινία του corpus στην οποία βλέπουμε την υπερηρωίδα του φιλμ σε αισθησιακές σκηνές. Οι σκηνές αυτές περιλαμβάνουν κοντινά πλάνα στις εκφράσεις ηδονής του προσώπου της, αλλά και των χεριών ενώ σε άλλη σκηνή τη βλέπουμε γυμνή μόνο με τις ψηλοτάκουνες μπότες της με την κάμερα να ακολουθεί το σώμα της ηρωίδας και να επικεντρώνεται σε αυτή έναντι των παρτενέρ της. Υπάρχουν πλάνα που ο/η θεατής αποκτά την οπτική του παρτενέρ της Laurie και βλέπει την ευχαρίστηση της ηρωίδας. Οι σκηνές αυτές είναι ιδιαίτερα προκλητικές και δημιουργούν στο κοινό φετιχιστικές εικόνες.

Η Laurie είναι διάδοχος της μητέρας της Silk Spectre (Carla Gugino), που ήταν υπερήρωας και μέλος ανάλογης ομάδας, και μάλιστα επέλεξε την ίδια ζωή για την κόρη της. Ένα από τα βασικά θέματα που απασχολεί τη Laurie είναι κάποιες άσχημες αναμνήσεις. Ο Jon τη βοηθάει να τις ανασύρει και να ανακαλύψει τον αληθινό της πατέρα, ο οποίος είναι ο Comedian, ο άνθρωπος που προσπάθησε να βιάσει τη μητέρα της στο παρελθόν.

Όσο αφορά στο κομμάτι της δράσης, η Laurie αναλαμβάνει δράση στο πλάι του Dan για να απελευθερώσουν τον παλιό τους συνεργάτη Rorschach (Jackie Earle Haley). Στην πορεία, παρακαλάει τον Jon, αναγνωρίζοντας την ανωτερότητα του, να σώσει τον κόσμο. Τελικά τον πείθει και μαζί με τον Dan και τον Rorschach στρέφονται ενάντια στον εχθρό. Η Laurie είναι αυτή που τραβάει τη σκανδάλη και προσπαθεί να σκοτώσει τον Adrian/Ozymandias (Matthew Goode), αλλά δεν τα καταφέρνει και τελικά την προστατεύουν οι υπόλοιποι. Αν και μέλος της ομάδας των Watchmen η συμμετοχή της στην εξέλιξη του αφηγήματος είναι περιορισμένη και η ιστορία της ουσιαστικά αποδίδει τις ιστορίες ανδρών γύρω της και εξαρτάται άμεσα από αυτούς (Shackelford, 2013).

Η στολή της είναι ένα στενό κορμάκι σε κίτρινο και μαύρο χρώμα που τονίζει τη λεπτή μέση και καταλήγει σε πολύ κοντό σορτς, αφήνοντας ακάλυπτο μέρος των γοφών της και

ενώνεται με ζαρτιέρες με μαύρες, λατέξ, ψηλές μπότες (βλ. εικόνα 18). Πρόκειται για μια στολή που τονίζει τη σεξουαλικότητα της ηρωίδας. Η ίδια στην αρχή της ταινίας αναφέρει πως δεν της άρεσε η συγκεκριμένη στολή σε αντίθεση με τον Dan που το βλέμμα του προδίδει το αντίθετο. Η Laurie έχει μακριά μαλλιά και έντονα τονισμένα μάτια. Στην καθημερινότητά της, το ντύσιμό της είναι θηλυκό και ανάλογο της εποχής που εκτυλίσσεται η ταινία (1985).

Εικόνα 18: Liz Spectre ii

Η Laurie προσδιορίζεται συνεχώς από τους άνδρες της ταινίας, ενώ όσο αφορά στη συμμετοχή της στη δράση βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Είναι λαμπερή, ελκυστική, μαγνητίζει τα βλέμματα και διαθέτει κυρίως χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη θηλυκότητα (Tasker, 2002 και 2012).

Ηρωίδες X - Men

Οι Ηρωίδες X-Men εμφανίζονται σε σειρά ταινιών με θέμα μια ομάδα μεταλλαγμένων ανθρώπων φιλικών προς τους ανθρώπους (X-Men), και τη σύγκρουσή τους με τους κοινούς ανθρώπους που τους βλέπουν ως απειλή αλλά και εχθρικούς μεταλλαγμένους (The Brotherhood of Mutants). Στην παρούσα εργασία θα παρουσιαστούν οι υπερηρωίδες στις ταινίες *X2*, *X-Men: The Last Stand*, *X-Men Origins: Wolverine*, *X: First Class*, *The Wolverine* και *X-Men: Days of Future Past*.

Εξετάζονται 14 γυναικείοι χαρακτήρες που πραγματοποιούν πολλαπλές εμφανίσεις, συμπεριλαμβάνονται στον πυρήνα της ομάδας και κατέχουν ισχυρές δυνάμεις. Ωστόσο, καμία από τις ηρωίδες δεν αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στο σύνολο κάποιας εκ των ταινιών.

Παρότι συναντάμε αρκετούς γυναικείους χαρακτήρες σε σημαντικές θέσεις, ο κόσμος των X-Men είναι ξεκάθαρα πατριαρχικός. Ο Professor Charles Xavier (Patrick Stewart/James McAvoy) και ο Magneto (Ian McKellen/Michael Fassbender) είναι οι δύο αρχηγικές φιγούρες που ενσαρκώνουν το καλό και το κακό αντίστοιχα, όπως σημειώνει η Betty Kaklamanidou (2011). Ακόμη, η ίδια αναφέρει, πως οι ταινίες εξιστορούν την ιστορία από την οπτική των ανδρών και επομένως όσα και αν επιτύχουν οι ηρωίδες θα υστερούν πάντα σε σχέση με τους ήρωες (Kaklamanidou, 2011). Όταν οι ηρωίδες αυτές γίνονται ιδιαίτερα ισχυρές βλέπουμε να τους αφαιρείται σιγά σιγά η κινηματογραφική τους παρουσία και οι δυνάμεις τους (Kaklamanidou, 2011).

Οι στολές της ομάδας στις ταινίες *X2*, *X-Men: The Last Stand*, *X: First Class* και *X-Men: Days of Future Past* είναι πανομοιότυπες για όλες τις ηρωίδες με μικρές διαφοροποιήσεις ανάλογα με την ηρωίδα ή την ταινία. Πρόκειται για μια μαύρη δερμάτινη, στενή, ολόσωμη στολή με ζώνη με το σήμα “X”, γάντια και μπότες. Στην ταινία *X: First Class* παρουσιάζεται η πρώτη στολή της ομάδας, η οποία διαφοροποιείται καθώς είναι μια ολόσωμη φόρμα σε μπλε και κίτρινο χρώμα. Οι ηρωίδες των X-Men παρουσιάζουν την ιδιαιτερότητα έλλειψης εξοπλισμού, καθώς όλη η δύναμη που χρειάζονται πηγάζει από μέσα τους.

Storm (Halle Berry)

Η Storm είναι μια από τους βασικούς χαρακτήρες των X-Men, παρόλα αυτά κάτι τέτοιο δεν αντικατοπτρίζεται στον χρόνο εμφάνισης της. Εμφανίζεται στις ταινίες *X2* (12 λεπτά και 6 δευτερόλεπτα, 9.03%), *X-Men: The Last Stand* (16 λεπτά και 47 δευτερόλεπτα, 16.2%) και *X-Men: Days of Future Past* (1 λεπτό και 42 δευτερόλεπτα, 1.29%). Στις δύο πρώτες ταινίες αποτελεί πρωταγωνιστικό χαρακτήρα, καθώς συνδέεται άμεσα με την κύρια λειτουργία του κάθε αφηγήματος ενώ στην τελευταία είναι δευτερεύων χαρακτήρας.

Η δύναμή της είναι να ελέγχει τον καιρό και να δημιουργεί όποιο καιρικό φαινόμενο επιθυμεί, ενώ επηρεάζεται και από τη διάθεσή της. Ακόμη, μπορεί να πετάει. Εργάζεται ως εκπαιδευτρια στη σχολή για χαρισματικά παιδιά του Professor Charles Xavier (Patrick Stewart/James McAvoy) και στην ταινία *X-Men: The Last Stand*, ο καθηγητής προβλέπει πως μια μέρα αυτή θα είναι η διάδοχός του και θα αναλάβει την σχολή. Ενώ αυτό το σχόλιο θα μπορούσε να υποδηλώνει την παραχώρηση εξουσίας σε γυναίκες, αξίζει να αναφέρουμε πως

στην πραγματικότητα η Storm αποτέλεσε λύση ανάγκης, αφού αρχικά ο Charles σκόπευε να δώσει τη διοίκηση στον Cyclops, ο οποίος όμως κατέρρευσε μετά τον θάνατο της Jean. Η παρουσία της Storm στη σχολή δίνει την αίσθηση μητρικής φιγούρας. Χαρακτηριστικά της είναι η υπομονή, η ανοχή, η ευαισθησία και η ενσυναίσθηση ακόμα και όταν βρίσκεται σε κίνδυνο (Kaklamanidou, 2011). Επιπρόσθετα, η διδασκαλία έχει συνδεθεί με στοιχεία θηλυκότητας, όπως η υπομονή, η κατανόηση συναισθημάτων και η φροντίδα για αυτό και αποτελεί συνήθως επαγγελματική επιλογή για τις γυναίκες, αλλά και τις κινηματογραφικές αναπαραστάσεις γυναικών (Kaklamanidou, 2011).

Στις ταινίες που εμφανίζεται, βλέπουμε τη Storm να πιλοτάρει το αεροσκάφος της ομάδας. Στην ταινία *X-Men: The Last Stand* υπερασπίζεται τη φύση των μεταλλαγμένων και τάσσεται ενάντια σε θεραπεία που έχει ανακαλυφθεί. Στην ταινία *X-Men: Days of Future Past* ανήκει στους εναπομείναντες/σες μεταλλαγμένους/ες που μάχονται για την επιβίωσή τους. Παρόλου που την βλέπουμε να σκοτώνεται στην μάχη, η επιτυχής έκβαση της αποστολής του Wolverine (Hugh Jackman), ο οποίος κατάφερε να γυρίσει πίσω στον χρόνο και να αποτρέψει μια καταστροφική ενέργεια, εξασφαλίζει τη ζωή για τους/τις μεταλλαγμένους/ες στο μέλλον και συνεπώς και για τη Storm. Η Storm φοράει τη στολή της ομάδας, όπως αυτή περιγράφεται παραπάνω, με τη μόνη διαφορά πως η δική της περιλαμβάνει και μια μαύρη κάπα.

Jean Grey/ Phoenix (Famke Jassen)

Η Jean είναι επίσης βασικός χαρακτήρας των X- Men. Εμφανίζεται στις ταινίες *X2* (18 λεπτά και 35 δευτερόλεπτα, 13.87%), *X-Men: The Last Stand* (15 λεπτά και 53 δευτερόλεπτα, 15.27%), *The Wolverine* (2 λεπτά και 22 δευτερόλεπτα, 1.88%) και *X-Men: Days of Future Past* (58 δευτερόλεπτα, 0.73%). Στις δύο πρώτες ταινίες αποτελεί πρωταγωνιστικό χαρακτήρα, καθώς συνδέεται άμεσα με την κύρια λειτουργία του κάθε αφηγήματος, ενώ στις άλλες δυο είναι δευτερεύων χαρακτήρας.

Η Jean εργάζεται ως εκπαιδύτρια στην σχολή για χαρισματικά παιδιά. Οι δυνάμεις της είναι η τηλεπάθεια, η τηλεκίνηση και ο έλεγχος του μυαλού των άλλων. Ως Phoenix είναι η πιο δυνατή από τους X- Men και η μοναδική που ανήκει στην τάξη 5 (οι τάξεις αποτελούν την κατηγοριοποίηση των X-Men αναφορικά με τη δύναμή τους, με την πέμπτη να είναι η υψηλότερη). Η Phoenix αποτελεί τη σκοτεινή πλευρά της Jean, την οποία η Jean προσπαθεί να

ελέγξει. Σε αυτό συμβάλλει και ο Professor Charles Xavier, αποκλείοντας το κομμάτι του μυαλού της που συνδέεται με τη σκοτεινή της πλευρά. Ο Charles είναι αυτός που περιορίζει τις δυνάμεις της Jean και συνέβαλε στη διαμόρφωση του χαρακτήρα της (Kaklamanidou, 2011). Η μεταμόρφωσή της σε Phoenix κάνει τα μάτια της μαύρα, δημιουργεί μαύρες γραμμές στο δέρμα της και τα μαλλιά της αλλάζουν χρώμα παραπέμποντας σε φοίνικα, ενώ οι δυνάμεις της μεγεθύνονται.

Στην ταινία *X2*, η Jean μάχεται με τους X-Men για την εξουδετέρωση του εχθρού και στο τέλος της ταινίας χρησιμοποιεί τις δυνάμεις της για να σώσει την υπόλοιπη ομάδα ενώ η ίδια θυσιάζεται. Ακόμη, σε αρκετά σημεία δείχνει ασταθής και ανασφαλής με τις δυνάμεις της, οι οποίες δείχνουν να γίνονται όλο και πιο ισχυρές ενώ οι εφιάλτες της αρχίζουν να παίρνουν τη μορφή οράματος. Στο τέλος της ταινίας, ωστόσο, η Jean θυσιάζεται προκειμένου να σωθούν οι υπόλοιποι. Η ηρωίδα, σύμφωνα με την Kaklamanidou (2011), παρουσιάζεται “masculinized” μέσα από τα κοντά μαλλιά της και την ενδυμασία της.

Στην ταινία *X-Men: The Last Stand* ανακαλύπτουμε πως η Jean δεν έχει πεθάνει και οι ισχυρές δυνάμεις της Phoenix την κράτησαν στη ζωή. Η ηρωίδα χάνει τον έλεγχο του εαυτού της και παρουσιάζεται ασταθής. Κυριεύεται από τη σκοτεινή της πλευρά, σκοτώνει τον Cyclops και πηγαίνει με την ομάδα των Brotherhood of Mutants, που την αντιμετωπίζουν ως το πανίσχυρο όπλο τους. Σε αυτό το σημείο, η ηρωίδα χάνει το ενδιαφέρον ως χαρακτήρας (Kaklamanidou, 2011), καθώς τη βλέπουμε να ακολουθεί άπραγη, αμίλητη τις περισσότερες φορές τον Magneto. Στο τέλος της ταινίας, ζητά από τον Wolverine να τη σκοτώσει για να τη λυτρώσει. Για άλλη μια φορά θυσιάζεται για το γενικό καλό, μόνο που σε αυτή την περίπτωση η ίδια αποτελεί την απειλή. Παρότι η Jean σε αυτή την ταινία παρουσιάζεται πανίσχυρη, δεν μπορεί να ελέγξει τις δυνάμεις αυτές και επηρεάζεται άμεσα από την συναισθηματική και ψυχολογική της κατάσταση (Gray, 2011). Η εμφάνισή της, με τα μακριά κόκκινα μαλλιά και τα κόκκινα ρούχα, είναι πιο θηλυκή σε σχέση με την προηγούμενη ταινία.

Στην ταινία *X-Men: Days of Future Past*, ο Wolverine έχοντας αλλάξει το παρελθόν επιστρέφει στο μέλλον και τη βρίσκει ζωντανή. Στην ταινία *The Wolverine*, εμφανίζεται σε παραισθήσεις του Wolverine, ο οποίος νιώθει τύψεις που την σκότωσε ενώ ήταν ερωτευμένος μαζί της. Στις παραισθήσεις αυτές τον γεμίζει ενοχές για τον θάνατό της και τον κάνει να ονειρεύεται μια ζωή δίπλα της.

Η Jean έχει αρχικά σχέση με τον Cyclops (James Marsden), αλλά παράλληλα παρακολουθούμε το ερωτικό ενδιαφέρον του Wolverine και την ίδια σε δίλημμα. Στην ταινία X2 ο Wolverine της λέει να επιλέξει και αυτή διαλέγει τον Cyclops, ωστόσο στις επόμενες ταινίες εξακολουθεί να υπάρχει ερωτική έλξη ανάμεσα τους.

Η Jean τιμωρείται όταν γίνεται η πιο ισχυρή από τους μεταλλαγμένους και παράλληλα παρουσιάζεται ως δύναμη του κακού για να είναι δικαιολογημένος ο θάνατός της (Kaklamanidou, 2011). Έτσι, η γυναικεία δύναμη δαιμονοποιείται και από την άλλη πλευρά ο Wolverine παρουσιάζεται ως ο υπέρτατος υπερήρωας (Kaklamanidou, 2011).

Raven/ Mystique (Rebecca Romijn/Jennifer Lawrence)

Η Mystique εμφανίζεται στις ταινίες X2 (13 λεπτά και 29 δευτερόλεπτα, 10.06%), *X-Men: The Last Stand* (2 λεπτά και 18 δευτερόλεπτα, 2.21%), *X: First Class* (19 λεπτά και 20 δευτερόλεπτα, 14.65%) και *X-Men: Days of Future Past* (14 λεπτά και 32 δευτερόλεπτα, 11.01%). Στις δυο πρώτες ταινίες την ηρωίδα ενσαρκώνει η Rebecca Romijn ενώ στις επόμενες η Jennifer Lawrence. Με εξαίρεση την ταινία *X: First Class*, η ηρωίδα αποτελεί δευτερεύων χαρακτήρα.

Η δύναμη της Mystique είναι να παίρνει τη μορφή οποιουδήποτε ανθρώπου και ταυτόχρονα να έχει την ίδια φωνή με το πρόσωπο αυτό. Γνωρίζει πολεμικές τέχνες και είναι αρκετά εύστοφη. Τα γονίδια της επιτρέπουν να γερνάει με πολύ αργό ρυθμό. Εμφανισιακά διαφέρει από τους υπόλοιπους μεταλλαγμένους, καθώς έχει μπλε δέρμα διάστικτο που δίνει την αίσθηση άγριου ζώου, κόκκινα κοντά μαλλιά, κίτρινα μάτια. Κυκλοφορεί με το σώμα της ακάλυπτο, αφήνοντας κάθε σημείο του ακόμα και τα πιο απόκρυφα σε κοινή θέα.

Στην ταινία *X: First Class* υιοθετεί την εμφάνιση μιας περσόνας που η ίδια δημιουργεί, καθώς ο κόσμος δεν είναι εξοικειωμένος με το είδος της και η ίδια δείχνει μεγάλη ανασφάλεια για την πραγματική της εμφάνιση αφού νιώθει πως δεν είναι φυσιολογική. Η εμφάνιση που επιλέγει είναι μια ξανθιά ελκυστική γυναίκα με θηλυκό ντύσιμο. Τις περισσότερες φορές εμφανίζεται με στενά και κοντά ρούχα. Στην ταινία αυτή, ο Erik Lehnsherr/Magneto (Michael Fassbender) τη βοηθάει να αποδεχθεί τον εαυτό της, καθώς είναι ένα μοναδικό πλάσμα και την πείθει με αυτόν τον τρόπο να κυκλοφορεί στη φυσική της μορφή. Ωστόσο, αυτή είναι η μοναδική ταινία που η Mystique φοράει στολή. Τη διπλή αυτή εμφάνιση (φυσική μπλε μορφή

και ανθρώπινη μορφή χωρίς στολή) διατηρεί και στην ταινία *X-Men: Days of Future Past*. Η εμφάνισή της τραβάει πολλές φορές τα βλέμματα των ανδρών, ενώ ο Erik/Magneto δείχνει φανερά γοητευμένος. Η ίδια χρησιμοποιεί την τέχνη της αποπλάνησης για να πετύχει τον σκοπό της, αλλά και ως μέσο επιβεβαίωσης για την ίδια.

Στην ταινία *X: First Class* μαθαίνουμε ότι η Mystique σε μικρή ηλικία (Morgan Lily) γνωρίζει τον Charles (Laurence Belcher) και από τότε μεγαλώνουν μαζί και δένονται. Στο τέλος της ταινίας, όμως, η Mystique θα συνταχθεί με τον Erik στη δημιουργία της ομάδας The Brotherhood of Mutants, γοητευμένη από τον ίδιο και όσα πρεσβεύει και την κάνουν να νιώθει αποδεκτή.

Στην ταινία *X-Men: Days of Future Past*, η Mystique έχει εγκαταλείψει και τον Erik και δρα μόνη της, με στόχο να αποτρέψει την εξαφάνιση των μεταλλαγμένων, αλλά τελικά καταφέρνει το αντίθετο. Ο Erik και ο Charles ενώνουν τις δυνάμεις τους με τη συνδρομή του Wolverine από το μέλλον για να τη σταματήσουν και να αλλάξουν την ιστορία. Η Mystique αποτελεί το μήλο της έριδος ανάμεσα στους δύο άνδρες και εκείνη είναι δεμένη και με τους δυο. Την περιγράφουν ως δυνατή, πιστή και δυναμική.

Στις ταινίες *X2* και *X-Men: The Last Stand* μάχεται στο πλευρό του Magneto (Ian McKellen). Στην τελευταία ταινία, τον σώζει από την θεραπεία για τους/τις μεταλλαγμένους/ες και γίνεται η ίδια μια κοινή γυναίκα. Παρόλο που ήταν έτοιμη να θυσιάσει τα πάντα για τον Magneto, ο τελευταίος την εγκαταλείπει και η Mystique ζητά εκδίκηση. Κατά τη μεταμόρφωσή της σε κοινή γυναίκα, τη βλέπουμε γυμνή (με τα επίμαχα σημεία να κρύβονται) και αβοήθητη στο πάτωμα ενός φορτηγού σε αντίθεση με τον Magneto και τους υπόλοιπους άνδρες που στέκονται όρθιοι και την κοιτάνε, ενώ σχολιάζουν μόνο την ομορφιά της, παρά τα όσα έχει κάνει για την ομάδα.

Η Mystique είναι μια επικίνδυνα ελκυστική femme fatale (Kaklamanidou, 2011), ιδιαίτερα ικανή σε αυτό που κάνει και πιστή στις αξίες της και τους ανθρώπους που εμπιστεύεται.

Marie/ Rogue (Anna Paquin)

Η Rogue εμφανίζεται στις ταινίες *X2* (7 λεπτά, 5.22%) και *X-Men: The Last Stand* (2 λεπτά και 52 δευτερόλεπτα, 2.74%) και είναι δευτερεύων χαρακτήρας. Η δύναμη της είναι να αφαιρεί με το άγγιγμά της από τους άλλους ζωή, δυνάμεις, αναμνήσεις και συναισθήματα. Πρόκειται για

μια δύναμη που δεν μπορεί να ελέγξει και για τον λόγο αυτό φοράει συνεχώς γάντια στην καθημερινή της ζωή. Η δύναμη δημιουργεί προβλήματα στις διαπροσωπικές της σχέσεις και δεν μπορεί να νιώσει φυσιολογική. Οι υπερδυνάμεις της επομένως αντί να την ισχυροποιούν τη μετατρέπουν σε θύμα, όπως παρατηρεί και ο Gray (2011). Η στολή της είναι μια ολόσωμη μαύρη κολλητή φόρμα με ενίσχυση, το σήμα “X” στη ζώνη, γάντια και μπότες. Στην καθημερινότητα της την βλέπουμε με casual συχνά σκουρόχρωμα ρούχα.

Η Rogue έχει σχέση με τον Bobby Drake/ Iceman (Shawn Ashmore), αλλά οι δυο τους δεν έχουν φυσική επαφή εξαιτίας των δυνάμεών της. Σε μια σκηνή της ταινίας *X2*, ο Iceman θαυμάζει κρυφά την Rogue ενώ αλλάζει ρούχα και στη συνέχεια οι δυο τους φιλιούνται χωρίς κάποιο πρόβλημα στην αρχή, αλλά στην πορεία οι δυνάμεις της του κάνουν κακό. Στην ταινία *X-Men: The Last Stand*, η Rogue αισθάνεται ζήλεια βλέποντας τη φιλική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στον Iceman και την Kitty. Μαθαίνοντας λοιπόν για τη θεραπεία των μεταλλαγμένων, φεύγει από την σχολή με στόχο να «θεραπευτεί». Ο Wolverine δεν τη σταματάει, αλλά τη συμβουλεύει να μην πάρει μια τέτοια απόφαση αποκλειστικά για έναν άνδρα. Στο τέλος της ταινίας, βλέπουμε την Rogue χωρίς γάντια κάτι που υπονοεί πως πλέον δεν έχει τη δύναμή της. Ωστόσο, υπάρχει η ένδειξη πως η θεραπεία είναι προσωρινή.

Kitty Pryde/ Shadowcat (Ellen Page)

Η Kitty εμφανίζεται στις ταινίες *X-Men: The Last Stand* (4 λεπτά και 50 δευτερόλεπτα, 4.65%) και *X-Men: Days of Future Past* (3 λεπτά και 8 δευτερόλεπτα, 2.37%) και είναι δευτερεύων χαρακτήρας. Η δύναμη της είναι να μεταφέρεται μέσα από αντικείμενα και να μεταφέρει και όποιον/α αγγίζει. Στην ταινία *X-Men: Days of Future Past* έχει και τη δύναμη να μεταφέρει τη συνείδηση κάποιου/ας στο σώμα του/της σε παρελθοντικό χρόνο. Εμφανίζεται χωρίς μακιγιάζ, με ατημέλητα μαλλιά και σκουρόχρωμα, συνήθως, σύνολα που αποτελούνται από παντελόνι και τζάκετ. Στην ταινία *X-Men: The Last Stand* την βλέπουμε με την στολή των X-Men που είναι μια ολόσωμη μαύρη κολλητή φόρμα με ενίσχυση, κόκκινες λεπτομέρειες κατά μήκος της, το σήμα “X” στη ζώνη, γάντια και μπότες.

Στην ταινία *X-Men: The Last Stand*, η Kitty είναι η αντίζηλος της Rogue καθώς έρχεται κοντά με τον Iceman, ο οποίος της συμπαραστέκεται όταν νιώθει μοναξιά και νοσταλγία για την

παλιά της ζωή. Επίσης, συμμετέχει στη μάχη του Alcatraz και απελευθερώνει τον Leech (Cameron Bright). Παρουσιάζεται επίσης ιδιαίτερα ευφυής μέσα από τις σκηνές στην τάξη.

Στην ταινία *X-Men: Days of Future Past* χρησιμοποιεί τη νέα της δύναμη για να προστατευτούν οι εναπομείναντες X-Men και να στείλει τον Wolverine πίσω στον χρόνο να αλλάξει την πορεία της ιστορίας. Ο Wolverine την τραυματίζει, αλλά η ίδια αν και τραυματισμένη συνεχίζει την αποστολή της μέχρι τέλους.

Callisto (Dania Ramirez)

Εμφανίζεται στην ταινία *X-Men: The Last Stand* (2 λεπτά και 39 δευτερόλεπτα, 2,71%) ως μέλος της ομάδας The Brotherhood of Mutants. Πρόκειται για δευτερεύοντα χαρακτήρα. Το όνομά της δεν αναφέρεται στην ταινία, αλλά υπάρχει στους τίτλους. Οι δυνάμεις της είναι να κινείται με μεγάλη ταχύτητα και να αισθάνεται τις δυνάμεις και την τοποθεσία άλλων μεταλλαγμένων. Σκοτώνεται από τη Storm στην μάχη του Alcatraz. Έχει μακριά μαλλιά και η στολή της αποτελείται από μαύρο τζάκετ, στενό μπούστο που τονίζει το στήθος και την μέση της, στενό παντελόνι και στο λαιμό φοράει ένα choker.

Arclight (Omahyra)

Εμφανίζεται στην ταινία *X-Men: The Last Stand* (49 δευτερόλεπτα, 0,79%) ως μέλος της ομάδας The Brotherhood of Mutants. Πρόκειται για δευτερεύοντα χαρακτήρα. Δύναμη της είναι να δημιουργεί κύματα κλωνισμού. Δεν έχει κάποια ατάκα στην ταινία. Σκοτώνεται από την Jean, όταν η τελευταία μεταμορφώνεται σε Phoenix, παρότι άνηκαν στην ίδια πλευρά. Η Arclight έχει πολύ κοντά μαλλιά και η στολή της αποτελείται από μαύρο τζάκετ, διχτυωτή μπλούζα που αφήνει να φανεί ο στηθόδεσμος και το γυμνό της σώμα και παντελόνι. Πρόκειται για άλλη μια ηρωίδα που ανήκει στην κατηγορία ανδρογυναίκας (Tasker, 2002).

Emma Frost (January Jones)

Η Emma εμφανίζεται στην ταινία *X: First Class* (7 λεπτά, 0.53%) και είναι δευτερεύων χαρακτήρας. Είναι η σύντροφος του Sebastian Shaw αρχηγού του Hellfire Club και στο τέλος

της ταινίας στρατολογείται στην ομάδα The Brotherhood of Mutants. Έχει τηλεπαθητικές δυνάμεις και μπορεί να μετατρέπει το δέρμα της σε διαμαντένιο και έτσι να γίνεται ανθεκτική σε επιθέσεις και πιο δυνατή. Στη διαμαντένια της μορφή, το σώμα της ηρωίδας διαγράφεται τονίζοντας το στήθος και τις καμπύλες της. Χαρακτηριστικό της εμφάνισής της είναι το λευκό χρώμα και τα θηλυκά σύνολα. Τη βλέπουμε με εσώρουχα, μαγιό, φόρεμα και μια ολόσωμη φόρμα με βαθύ ντεκολτέ. Η ίδια γνωρίζει πως άλλη μια δύναμή της είναι η ομορφιά της και τη χρησιμοποιεί προς όφελός της.

Μια μεταλλαγμένη ηρωίδα με την ίδια δύναμη να μετατρέπει το δέρμα της σε διαμαντένιο εμφανίζεται στην ταινία *X-Men Origins: Wolverine* (43 δευτερόλεπτα, 0.67%) ως Emma (Tahyna Tozzi), αδερφή της Kayla Silverfox (Lynn Collins) κατά την απόδραση των μεταλλαγμένων από τις εγκαταστάσεις του Three Mile Island.

Angel (Zoe Kravitz)

Η Angel εμφανίζεται στην ταινία *X: First Class* (4 λεπτά και 58 δευτερόλεπτα, 3.76%) και είναι δευτερεύων χαρακτήρας. Το κοινό την γνωρίζει ως στρίπερ όταν οι Charles Xavier (James McAvoy) και Erik Lehnsherr (Michael Fassbender) τη στρατολογούν στην ομάδα μεταλλαγμένων που δημιουργούν. Σύντομα, θα ενταχθεί στο Hellfire Club και στη συνέχεια στην ομάδα The Brotherhood of Mutants. Η δύναμή της στην ταινία είναι να πετάει. Η συμμετοχή της στην τελική μάχη είναι μικρής σημασίας. Εμφανίζεται με μαύρα, κολλητά και κοντά ρούχα και ψηλές μπότες ενώ κάποιες φορές και το ντεκολτέ ή η πλάτη της είναι ακάλυπτα.

Kayla Silverfox

Η Kayla εμφανίζεται στην ταινία *Wolverine: The Origins* (9 λεπτά και 44 δευτερόλεπτα, 9.16%) και είναι δευτερεύον χαρακτήρας. Το κοινό τη γνωρίζει ως μια δασκάλα στο τοπικό σχολείο και σύντροφο του Wolverine. Τη βλέπουμε να φροντίζει το σπίτι και τον άνδρα της και να αποτελεί το ιδανικό πρότυπο γυναίκας για τα πατριαρχικά πρότυπα (Kaklamanidou, 2011). Στην πορεία, ωστόσο, ανακαλύπτουμε ότι αποστολή της ήταν να δεθεί με τον Wolverine ώστε να χρησιμοποιήσουν τον σκηνοθετημένο θάνατό της για να τον χειραγωγήσουν. Η δύναμή της

είναι να πείθει τους άλλους να κάνουν ό,τι τους πει όταν τους αγγίζει. Η ίδια δείχνει να νιώθει άσχημα για ό,τι έκανε και βουρκώνει. Εξομολογείται στον ήρωα ότι όσα έζησαν ήταν αληθινά, αλλά έπρεπε να το κάνει για να σωθεί σε αντάλλαγμα η αδερφή της. Εκείνος την πιστεύει, αλλά δεν θα έχουν ευτυχισμένο τέλος, καθώς η Kayla σκοτώνεται και ο Wolverine δέχεται μια σφαίρα από το υλικό αδαμάντιο που θα τον κάνει να χάσει τη μνήμη του. Αυτό εξυπηρετεί τόσο στην τιμωρία της όσο και στο να μείνει ο ήρωας ελεύθερος για την επόμενη περιπέτειά του (Kaklamanidou, 2011).

Viper (Svetlana Khodchenkova)

Η Viper εμφανίζεται στην ταινία *The Wolverine* (7 λεπτά και 5 δευτερόλεπτα, 5.62%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Αρχικά συστήνεται στους/τις θεατές ως η γιατρός του Yashida (Hal Yamanouchi), με “librarian look”, μαζεμένα μαλλιά, γυαλιά και στενές φούστες, και να κεντρίζει τα βλέμματα των ανδρών με την εμφάνισή της. Η Viper έχει υπερδυνάμεις καθώς μπορεί να παράγει δηλητήριο και η ίδια είναι ανθεκτική σε αυτό, δημιουργεί ακόμη αντιδότα, μπορεί να αναδημιουργεί το δέρμα της και είναι ιδιαίτερα ευλύγιστη και δυνατή. Η στολή της είναι πράσινη, ολόσωμη λατέξ, φοράει μακριά γάντια και έχει έντονο μακιγιάζ που τονίζει τα μάτια και τα χείλη της.

Yukio (Rila Fukushima)

Η Yukio εμφανίζεται στην ταινία *The Wolverine* (19 λεπτά και 50 δευτερόλεπτα, 15.74%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Είναι εξαιρετική στις πολεμικές τέχνες και έχει την ικανότητα να προβλέπει τον θάνατο ανθρώπων. Όταν ήταν μικρή, η οικογένεια του Yashida την υιοθέτησε και με τη Mariko (Tao Okamoto) μεγάλωσαν σαν αδερφές. Στην ταινία βοηθάει τον Wolverine να σώσει τη Mariko και έπειτα τον ακολουθεί, αναλαμβάνοντας από μόνη της τον ρόλο του σωματοφύλακά του. Έχει κόκκινα μαλλιά και η εμφάνισή της έχει punk στοιχεία, αλλά όταν βρίσκεται στο σπίτι του Yashida ακολουθεί την παράδοση.

Blink (Bingbing Fan)

Η Blink εμφανίζεται στην ταινία *X-Men: Days of Future Past* (56 δευτερόλεπτα, 0.71%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Μάχεται με τους/τις εναπομείναντες/ες μεταλλαγμένους/ες και τελικά σκοτώνεται. Η δύναμη της είναι να τηλεμεταφέρεται, να τηλεμεταφέρει άλλους/ες και να δημιουργεί πύλες τηλεμεταφοράς. Δεν φοράει την κλασική στολή των X-Men, αλλά μαύρο παντελόνι και μαύρο σακάκι με βαθύ ντεκολτέ.

Yuriko/ Lady Deathstrike (Kelly Hu)

Η Yuriko εμφανίζεται στην ταινία *X2* (3 λεπτά και 30 δευτερόλεπτα, 2.61%) και αποτελεί δευτερεύοντα χαρακτήρα. Είναι η βοηθός του William Stryker, αντιπάλου των X-Men, τον οποία έχει καταφέρει να έχει υπό τον έλεγχό της. Οι δυνάμεις της είναι παρόμοιες με του Wolverine. Αδαμάντινες προεκτάσεις βγαίνουν από τα νύχια της, είναι τρομερά δυνατή και μπορεί να γιατρεύει τον εαυτό της. Ωστόσο, στην ταινία βλέπουμε τον Wolverine να την εξουδετερώνει. Η στολή της είναι μαύρο δερμάτινο κολλητό τζάκετ και παντελόνι, έχει τα μαλλιά της τραβηγμένα πίσω και τονισμένα μάτια.

4. Διαπιστώσεις

Το είδος των ταινιών υπερηρώων συνεχίζει να αποτελεί ένα ανδροκρατούμενο είδος. Οι ανδρικοί χαρακτήρες υπερηρώων (πρωταγωνιστικοί και δευτερεύοντες) υπερισχύουν αισθητά των γυναικείων (βλ. Πίνακα 2 & Πίνακα 3). Πιο συγκεκριμένα, στο δείγμα συναντάμε συνολικά 25 (24,5%) χαρακτήρες υπερηρωίδων και 77 (75,5%) υπερηρώων σε 21 ταινίες και μόνο στην ταινία *Catwoman* δεν συναντάμε άνδρα υπερήρωα. Οι γυναίκες εμφανίζονται 2 φορές σε πρωταγωνιστικό (4,7%), 11 φορές σε συμπρωταγωνιστικό (25,6%) και 30 φορές σε δευτερεύοντα (69,7%) ρόλο. Έχουμε, επομένως, μόνο δυο ταινίες με κεντρική υπερηρωίδα γυναίκα (*Elektra*, *Catwoman*) και οι υπόλοιπες εμφανίζονται είτε ως μέλη ομάδων (*X-Men*, *Fantastic Four*, *Avengers*) ή συνεργάτη του ήρωα.

Παρατηρήθηκε επίσης, η γενικότερη μειωμένη εμφάνιση γυναικείων χαρακτήρων στις ταινίες του είδους. Όπως διαπιστώνει και η Lynn (2012) για το *The Dark Knight Rises*, στην ταινία παρουσιάζονται μόνο δυο γυναικείοι χαρακτήρες και αμφότερες αποτελούν το ερωτικό

ενδιαφέρον του ήρωα σε διαφορετικά σημεία. Στην ταινία *Fantastic 4* μόνο η υπερηρώίδα της ταινίας εμφανίζεται και συστήνεται στο κοινό.

Ο μικρός χρόνος εμφάνισης των ηρωίδων στις ταινίες αποτελεί άλλο ένα στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα (βλ. Πίνακα 4). Με εξαίρεση τις δυο ταινίες με κεντρική ηρώίδα στην αφήγηση, οι γυναικείοι χαρακτήρες έχουν μικρό ποσοστό εμφάνισης στις ταινίες. Κάτι τέτοιο μπορεί να δικαιολογηθεί για τους δευτερεύοντες ρόλους, αλλά βλέπουμε να συμβαίνει και σε πρωταγωνιστικούς ρόλους χωρίς τελικά να υπάρχει απόλυτη αναλογία. Για παράδειγμα, η Sue Storm στο *Fantastic 4* αποτελεί πρωταγωνιστικό χαρακτήρα και έχει ποσοστό εμφάνισης 17,55% ενώ η Natasha Romanoff στο *Captain America: The Winter Soldier* ως συνεργάτης του Captain America εμφανίζεται στο 26,5% της ταινίας.

Κοινό στοιχείο που χαρακτηρίζει τις υπερηρώιδες του δείγματος είναι το δίπολο σκληρότητας και ευαισθησίας. Όπως αναφέρει η Tasker (2002), αυτή η συνύπαρξη αντιθετικών χαρακτηριστικών αρρενωπότητας και θηλυκότητας εμφανίζονται συχνά στις ηρώιδες του είδους. Οι υπερηρώιδες παρουσιάζονται δυνατές, ανεξάρτητες, θαρραλέες αλλά ταυτόχρονα ευαίσθητες, αφοσιωμένες και διατεθειμένες να φροντίσουν τα πρόσωπα για τα οποία νοιάζονται (Tasker, 2012).

Άλλο ένα μοτίβο που επαναλαμβάνεται στις ταινίες του δείγματος είναι η έλλειψη αυτόνομης ιστορίας για τις υπερηρώιδες. Η ιστορία τους σε πολλές περιπτώσεις προσδιορίζεται από τις ιστορίες των ανδρών που την περιτριγυρίζουν. Ακόμη, δεν δείχνουν να παίρνουν πρωτοβουλίες και να κάνουν δικές τους επιλογές κατά την εξέλιξη των αφηγημάτων. Τις παραπάνω διαπιστώσεις συναντάμε και στο άρθρο “The Grim Reality of Female Characters in Superhero Films” της Amy Shackelford (2013).

Το παραπάνω συνδέεται με τη ρομαντική σχέση που αναπτύσσεται πολλές φορές ανάμεσα στην υπερηρώίδα και κάποιον άλλο υπερήρωα (εξαίρεση αποτελεί η ταινία *Catwoman* που η ηρώίδα έχει σχέση με έναν αστυνομικό). Παρά τις ρομαντικές ιστορίες που συναντάμε στις ταινίες του δείγματος μόνο σε μια η ηρώίδα έχει αισθησιακές σκηνές (η Laurie στο *Watchmen*).

Σχετικά με τις δυνάμεις τους, οι ηρώιδες τείνουν να παρουσιάζονται είτε ως ίσες δίπλα στους άνδρες υπερήρωες (*Black Widow*, *Avengers: The Age of Ultron*) ή παρότι δυνατές βλέπουμε να υστερούν λίγο σε σχέση με τους άνδρες ώστε να μην αποτελούν απειλή για τους άνδρες θεατές (Gray, 2011). Όταν οι ηρώιδες γίνονται απειλητικά ισχυρές βλέπουμε να τους αφαιρείται σταδιακά η κινηματογραφική τους παρουσία και οι δυνάμεις τους (Kaklamanidou,

2011). Βλέπουμε επιπρόσθετα ηρωίδες να χρησιμοποιούν τη σεξουαλικότητά τους ως εργαλείο για να επιτύχουν τους στόχους τους. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν είναι αυτή η μοναδική ικανότητα που τις χαρακτηρίζει. Ακόμη, βλέπουμε τις γυναίκες ηρωίδες να προσπαθούν περισσότερο για να προσαρμοστούν στη χρήση των δυνάμεών τους (Sue Storm) ή και να μην τις αποδέχονται (Elizabeth Sherman, Rogue) και να αποζητούν την «φυσιολογική» ζωή που μέσα από τα φιλμ ορίζεται με την ερωτική σχέση, το γάμο και τα παιδιά.

Όσο αφορά την εμφάνιση συναντάμε ηρωίδες χαλαρές που δεν δείχνουν να τις απασχολεί στην καθημερινότητά τους η εμφάνιση (π.χ. Sue Storm, Kate Mara), συναντάμε ηρωίδες που γνωρίζουν πως είναι ελκυστικές και φροντίζουν να το αξιοποιούν (π.χ. Selina Kyle) και ηρωίδες που θέλουν να δείχνουν όμορφες (π.χ. Sue Storm, Jessica Alba). Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, οι στολές των υπερηρώιδων είναι αντίστοιχες με των ανδρών και συνεπώς και τα δυο φύλα έχουν ελκυστικές αναπαραστάσεις. Στην περίπτωση των γυναικών, όμως, αυτό αγγίζει την υπερβολή μέσα από πρόσθετα στοιχεία όπως το μακιγιάζ, τα ψηλοτάκουνα και οι κινήσεις του σώματος. Συναντάμε ηρωίδες (όπως η Black Widow στο *Iron Man 2*, η Elektra, η Sue Storm στις δύο πρώτες ταινίες των *Fantastic Four*) που οι κινήσεις τους, ακόμα και στη μάχη, έχουν στόχο οι ηρωίδες να δείχνουν όμορφες και ελκυστικές. Αναφορικά με τις κατηγορίες ηρώιδων ταινιών δράσης (Tasker, 2002) οι πλειονότητα των αναπαραστάσεων αφορά ατίθασες ηρωίδες ή “action babes” ενώ ιδιαίτερα σπάνια είναι η εμφάνιση ανδρογυναίκας ή αγοροκόριτσου. Αξίζει, τέλος, να σημειώσουμε ότι τα στοιχεία της ανάλυσης μπορούν να διαβαστούν με πολλούς τρόπους και επομένως είναι ασαφή.

Κατά την έρευνα για την παρούσα εργασία εμφανίστηκαν αρκετά άρθρα που ανέφεραν ένα ακόμα προβληματισμό για τις ταινίες, την έλλειψη εμπορευμάτων για τους γυναικείους χαρακτήρες των ταινιών όπως φιγούρες, παιχνίδια, κ.ά. Η αιτιολογία όπως αναφέρει ο Aaron Hatch (2015), για τον αποκλεισμό της Black Widow από τα παιχνίδια των ταινιών είναι ότι τα αγόρια δεν θα ήθελαν να παίζουν με κοριτσίστικα παιχνίδια. Κάτι που είναι προβληματικό τόσο ως προς τον προσδιορισμό «κοριτσίστικο» για τη φιγούρα μιας υπερηρώιδας όσο και για τον αποκλεισμό των κοριτσιών από τα παιχνίδια αυτά. Στο κείμενό της, η Felecytie Hanson (2015) παρατηρεί πως η μηχανή που χρησιμοποιεί η Black Widow στην ταινία *Avengers: The Age of Ultron* κυκλοφορεί στην αγορά παιχνιδιών με τον Iron-Man ή τον Captain America. Και για

άλλες ηρωίδες όμως, όπως η Gamora και η Scarlett Witch, η συμμετοχή τους στην σειρά προϊόντων που κυκλοφόρησαν μετά τις ταινίες ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη¹⁵(Robinson, 2015).

Σε μετέπειτα έρευνα, θα μπορούσε να γίνει ανάλυση του συνόλου των γυναικείων χαρακτήρων των ταινιών, των εμπορευμάτων που κυκλοφορούν και το πως οι θεατές (γυναίκες και άνδρες) προσλαμβάνουν την αναπαράσταση. Επιπλέον, καθώς η παραγωγή ταινιών υπερηρώων συνεχίζεται και τα επόμενα χρόνια, θα είχε ενδιαφέρον μια ανάλογη μελέτη για τις ταινίες που κυκλοφόρησαν μετά το 2015. Στο διάστημα 2016-2020 αναμένεται η κυκλοφορία ταινιών υπερηρώων/ υπερηρωίδων όπως έχουν ανακοινωθεί μέχρι αυτή τη στιγμή.

Τη στιγμή που γράφεται η εργασία αυτή έχει κυκλοφορήσει η ταινία *Wonder Woman* (2017). Η πρώτη ταινία για γυναίκα υπερήρωα δώδεκα χρόνια μετά την *Elektra*. Την ηρωίδα ενσαρκώνει η Gal Gadot ενώ αξιοσημείωτη είναι η ύπαρξη γυναίκας σκηνοθέτη της Patty Jenkins. Η ταινία σημειώνει μεγάλη επιτυχία στο box office¹⁶ και έχει αποσπάσει θετικές κριτικές από πολλούς κριτικούς¹⁷. Για το 2019 έχει ανακοινωθεί η κυκλοφορία της *Captain Marvel* με σκηνοθέτες την Anna Boden και τον Ryan Fleck και στην συγγραφική ομάδα είναι η Meg LeFauve, η Nicole Perlman και η Geneva Robertson-Dworet. Καθώς λοιπόν το είδος αυτό συνεχίζει να έχει πιστό κοινό και μεγάλες επιτυχίες έχει ενδιαφέρον να δούμε πως θα επιλέξουν στο μέλλον οι δημιουργοί τους να αναπαραστήσουν τις γυναίκες σε έναν κόσμο δράσης και υπερηρώων/ίδων.

---

¹⁵ Η Gamora είχε αφαιρεθεί ακόμη και από τα μπλουζάκια της ταινίας που απεικονίζεται όλη η ομάδα καθώς τα μπλουζάκια απευθύνονται σε αγόρια (Aran, 2014). Στην ταινία *Guardians of The Galaxy Vol. 2* (2017) συμπεριλήφθηκε στη σειρά προϊόντων (Whitbrook, 2016).

¹⁶ 'Wonder Woman' Wows With Wonderful \$400 Million Domestic Box Office.

¹⁷ Sheri Linden/*The Hollywood Reporter*, Wendy Ide/*The Guardian*, Andrew Barker/*Variety*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Adewunmi, B. (2014). Why do women love Guardians of the Galaxy?. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <https://www.theguardian.com/film/shortcuts/2014/aug/05/women-love-guardians-galaxy-marvel-half-audience>

Aran, I. (2014). Gamora Not Included on Guardians of the Galaxy Tee Since It's for Boys. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <http://jezebel.com/gamora-not-included-on-guardians-of-the-galaxy-tee-sinc-1623411263>

Barker, A. (2017). Film Review: 'Wonder Woman'. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <http://variety.com/2017/film/reviews/film-review-wonder-woman-1202446320/>

Barnes, H. (2015). Fantastic Four review - a dawdling indie drama dressed up in superhero garb. Ανακτήθηκε 05 Ιουνίου 2017, από <https://www.theguardian.com/film/2015/aug/05/fantastic-four-review-marvel-superhero-dawdling>

Berg, M. (2015). Everything you need to know about the Hollywood Pay Gap. Ανακτήθηκε 30 Αυγούστου 2016, από <http://www.forbes.com/sites/maddieberg/2015/11/12/everything-you-need-to-know-about-the-hollywood-pay-gap/#6b4e09da1fe5>

Berger, L. (2016). New Research Shows How “Underutilized and Undervalued” Women Are in the Film Industry. Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου 2016, από <https://blog.womenandhollywood.com/new-research-shows-how-underutilized-and-undervalued-women-are-in-the-film-industry-1222bcd54a90#.hopa6kne9>

Bisignani, D. (2015). History of Feminism in the U.S.: The First Wave. Ανακτήθηκε 8 Ιουλίου 2017, από <https://genderpressing.wordpress.com/2015/01/23/feminism-the-first-wave-2/>.

Brown, J. (2015). *Beyond bombshells*. USA: University Press of Mississippi.

Budgeon, S. (2011). The Contradictions of Successful Femininity: Third-Wave Feminism, Postfeminism and 'New' Femininities. Στο R. Gill & C. Sharff (επιμ.), *New Femininities Postfeminism Neoliberalism and Subjectivity* (σσ. 279-292). England: Machmillan.

Collin, R. (2015). Fantastic Four review: 'the gloom is infectious'.

Ανακτήθηκε 05 Ιουνίου 2017, από <http://www.telegraph.co.uk/film/fantastic-four/review/>.

Coogan, P. M. (2006). *Superhero: The Secret Origins of a Genre*. Austin, TX: MonkeyBrain Books.

Erens, P. (1990). *Issues in feminist film criticism*. Bloomington: Indiana University Press.

Fallon, K. (2014). "Guardians of the Galaxy" Is Not a Watershed Moment for Women.

Ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2017, από

<http://www.thedailybeast.com/guardians-of-the-galaxy-is-not-a-watershed-moment-for-women>

Gauntlett, D. (2002). *Media, gender and identity: an introduction*. London: Routledge.

Goodman, J. (2015). Leaked Sony Email Reveals Marvel's Distaste For Female Superhero Movies.

Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου 2016, από http://www.huffingtonpost.com/2015/05/05/sony-emails-female-superhero-movies_n_7212386.html

Gray, R. J. (2011). Vivacious Vixens and Scintillating Super-Hotties. Στο R. J. Gray & B. Kaklamanidou (επιμ.), *The 21st century superhero : essays on gender, genre and globalization in film* (σσ. 75-93). Jefferson, N.C: McFarland.

Hanson, F. (2015). The Black Widow is a strong, empowered female character, and deserves equal exposure and representation across the toys and licensed merchandise tied to The Avengers

films and other films she is a part of. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <https://www.change.org/p/marvel-the-black-widow-deserves-equal-exposure-and-representation-everyone-deserves-a-superhero>

Hatch, A. (2015). Black Widow: Audiences' Expectations for Female Superheroes. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <https://the-artifice.com/black-widow-expectations-female-superheroes/>

Hollows, J. (2000). *Feminism, femininity, and popular culture*. Manchester, U.K.: Manchester University Press.

Hughes, M. (2017). 'Wonder Woman' Wows With Wonderful \$400 Million Domestic Box Office. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <https://www.forbes.com/sites/markhughes/2017/08/04/wonder-woman-wows-with-wonderful-400-million-domestic-box-office/#1c2fe66a3575>

Johnston, C. (1973). *Notes on Women's cinema*. London: Society for Education in Film and Television.

Ide, W. (2017). Wonder Woman review – a gloriously badass breath of fresh air. *the Guardian*. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <https://www.theguardian.com/film/2017/jun/04/wonder-woman-review-gloriously-badass-breath-fresh-air-gal-gadot>

Linden, S. (2017). 'Wonder Woman': Film Review. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <http://www.hollywoodreporter.com/review/wonder-woman-review-1005711>

Lowry, B. (2015). Film Review: 'Fantastic Four'. Ανακτήθηκε 05 Ιουνίου 2017, από <http://variety.com/2015/film/reviews/fantastic-four-review-reboots-marvel-comic-1201555905/>

Mulvey, L. (1975). Visual Pleasure and Narrative Cinema. *Screen*, 16(3) (σσ. 6-18).

Kaklamanidou, B. (2011). The Mythos of Patriarchy in the X-Men Films. Στο R. J. Gray & B. Kaklamanidou (επιμ.), *The 21st century superhero : essays on gender, genre and globalization in film* (σσ. 61-74). Jefferson, N.C: McFarland.

Kaplan, E. A. (1983). *Women and Film: Both Sides of the Camera*. London: Methuen.

Kilday, G. (2017). Study: Female Filmmakers Lost Ground in 2016. Ανακτήθηκε 9 Ιουλίου 2017, από <http://www.hollywoodreporter.com/news/women-filmmakers-2016-statistics-show-female-directors-declined-number-963729>

Lynn, A. (2012). The Dark Knight Rises: Women Can Be Badasses. But Just Two of Them. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <http://www.nerdyfeminist.com/2012/07/the-dark-knight-rises-women-can-be.html>

Partington, A. (1991). Melodrama's Gendered Audience Studies. Στο C. Lury, S. Franklin & J. Stacey (επιμ.), *Off Center: Feminism and Cultural Studies*. London: HarperCollins/Routledge.

Rambton, M. (2015). Four Waves of Feminism. Ανακτήθηκε 8 Ιουλίου 2017, από <https://www.pacificu.edu/about-us/news-events/four-waves-feminism>

Robinson, J. (2015). Why Is Scarlett Johansson Missing from the Avengers Merchandise?. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <https://www.vanityfair.com/hollywood/2015/04/black-widow-avengers-sexist>

Shackelford, A. (2013). The Grim Reality of Female Characters in Superhero Films - Everyday Feminism. Ανακτήθηκε 16 Αυγούστου 2017, από <http://everydayfeminism.com/2013/11/female-characters-superhero-films/>

Schwartz, M. (24/01/2005). "Elektra" tanks at the box office.

Ανακτήθηκε 25 Αυγούστου 2016, από <http://www.ew.com/article/2005/01/24/elektra-tanks-box-office>.

Smelik, A. (1999). Feminist film theory. Στο P. Cook & M. Bernink (επιμ.), *The Cinema Book* (σσ. 491-585). London: British Film Institute.

Tanenbaum, L. (2010). *Catfight: Women and Competition*. New York: Seven Stories Press.

Tasker, Y. (2002). *Working girls*. London: Routledge.

Tasker, Y. (2006). *Action and adventure cinema*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.

Tasker, Y. (2012). *Spectacular Bodies*. London: Taylor and Francis.

Whitbrook, J. (2016). Guardians of the Galaxy Vol. 2's Merchandise Will Finally Give Gamora Her Due. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου 2017, από <http://io9.gizmodo.com/guardian-of-the-galaxy-vol-2s-merchandise-will-finally-1782176628>

Barthes, R. (1988). *Εικόνα - Μουσική - Κείμενο*, (μτφ.) Γιώργος Σπανός. Αθήνα: Πλέθρον.

White, P. (2009). Φεμινισμός και Κινηματογράφος. Στο John Hill & Pamela (επιμ.) , Κωνσταντίνος Βασιλείου & Χρυσάνθη Κασιμάτη (μτφ.), *Εισαγωγή στις Κινηματογραφικές Σπουδές: Κριτικές Προσεγγίσεις* (σσ. 200-228) . Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Φιλμογραφία

Arad, A., Eichinger, B., Winter, R. (Παραγωγοί), & Story, T. (Σκηνοθέτης). (2005). *Fantastic Four* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Arad, A., Eichinger, B., Winter, R. (Παραγωγοί), & Story, T. (Σκηνοθέτης). (2007). *Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Arad, A., Foster, G., Milchan, A. (Παραγωγοί), & Bowman, R. (Σκηνοθέτης). (2005). *Electra* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Arad, A., Foster, G., Milchan, A. (Παραγωγοί), & Johnson, M. S. (Σκηνοθέτης). (2003). *Daredevil* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century Fox Studios.

Arad, A., Shuler, L., Winter, R. (Παραγωγοί), & Ratner, B. (Σκηνοθέτης). (2006). *X- Men: The Last Stand* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Feige, K. (Παραγωγός), & Favreau, J. C. (Σκηνοθέτης). (2010). *Iron Man 2* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Paramount/Marvel.

Feige, K. (Παραγωγός), & Gunn, J. (Σκηνοθέτης). (2014). *Guardians of the Galaxy* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Marvel Studios.

Feige, K. (Παραγωγός), & Russo, A., Russo, J. (Σκηνοθέτες). (2014). *Captain America: The Winter Soldier* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Marvel Studios/ Walt Disney Studios Motion Pictures.

Feige, K. (Παραγωγός), & Whedon, J. (Σκηνοθέτης). (2012). *The Avengers* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Marvel Studios.

Feige, K. (Παραγωγός), & Whedon, J. (Σκηνοθέτης). (2015). *Avengers: Age of Ultron* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Marvel Studios/ Walt Disney Studios Motion Pictures.

Goodman, G., Kinberg, S., Shuler, L., Singer, B. (Παραγωγοί), & Vaughn, M. (Σκηνοθέτης). (2011). *X- Men: First Class* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Goodman, G., Kinberg, S., Kulzer, R., Parker, H., Vaughn, M. (Παραγωγοί), & Trank, J. (Σκηνοθέτης). (2015). *Fantastic 4* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Gordon, L., Levin, L., Richardson, M. (Παραγωγοί), & Torro, G. (Σκηνοθέτης). (2004). *Hellboy* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Revolution Studios.

Gordon, L., Levin, L., Richardson, M. (Παραγωγοί), & Torro, G. (Σκηνοθέτης). (2008). *Hellboy II: The Golden Army* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Universal.

Gordon, L., Levin, L., Snyder, D. (Παραγωγοί), & Snyder, Z. (Σκηνοθέτης). (2009). *Watchmen* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Warner Bros/Paramount.

Jackman, H., Palermo, J., Shuler, L., Winter, R. (Παραγωγοί), & Hood, G. (Σκηνοθέτης). (2009). *X- Men Origins: Wolverine* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Kinberg, S., Parker, H., Shuler, L., Singer, B. (Παραγωγοί), & Singer, B. (Σκηνοθέτης). (2014). *X- Men: Days of Future Past* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

McDonnell, E. L., Novi, D. (Παραγωγοί), & Comar, J. C. (Σκηνοθέτης). (2004). *Catwoman* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: Warner Bros.

Nolan, C., Roven, C., Thomas, E. (Παραγωγοί), & Nolan, C. (Σκηνοθέτης). (2012). *The Dark Knight Rises* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής/ Ηνωμένο Βασίλειο: Warner Bros.

Shuler, L., Parker, H. (Παραγωγοί), & Mangold, J. (Σκηνοθέτης). (2013). *The Wolverine* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

Shuler, L., Winter, R. (Παραγωγοί), & Singer, B. (Σκηνοθέτης). (2003). *X2: X- Men United* (Κινηματογραφική Ταινία). Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής: 20th Century- Fox.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Πίνακας 1 Corpus ταινιών

A/A	Τίτλος	Σκηνοθέτης	Σεναριογράφος -οι	Έτος Κυκλοφορίας	Κέρδη (\$, Παγκοσμίως)	Χώρα -ες Παραγωγής
1	<i>X2: X - Men United</i>	Singer Bryan	Michael Dougherty, Dan Harris, David Hayter, Zak Penn	2003	407.711.549	Usa
2	<i>Daredevil</i>	Johnson Mark Steven	Mark Steven Johnson	2003	179.179.718	Usa
3	<i>Hellboy</i>	del Toro Guillermo	del Toro Guillermo, Piter Briggs	2004	99.318.987	Usa
4	<i>Catwoman</i>	Pitof (Comar, J. C.)	Bob Kane, Theresa Rebeck, John Brancato, Michael Ferris, John Rpgers	2004	82.102.379	Usa
5	<i>Fantastic four</i>	Story Tim	Michael France, Mark Frost	2005	330.579.719	Usa
6	<i>Elektra</i>	Bowman Rob	Zak Penn, Stu Zicherman, Raven Metzner, Mark Steven Johnson, Frank Miller	2005	56.681.566	Usa
7	<i>X-Men: The Last Stand</i>	Ratner Brett	Simon Kinberg, Zak Penn	2006	459.359.555	Usa
8	<i>Fantastic four: Rise of the Silver Surfer</i>	Story Tim	Don Payne, Mark Frost, John Turman, Stan Lee, Jack Kirby	2007	289.047.763	Usa
9	<i>Hellboy II: The Golden Army</i>	del Toro Guillermo	Guillermo del Toro, Mike Mignola	2008	160.388.503	Usa
10	<i>X - Men Origins: Wolverine</i>	Hood Gavin	David Benioff, Skip Woods	2009	373.062.864	Usa
11	<i>Watchmen</i>	Snyder Zack	David Hayter, Alex Tse	2009	185.258.983	Usa
12	<i>Iron Man 2</i>	Favreau Jon	Justin Theroux	2010	623.933.331	Usa
13	<i>X-Men: First Class</i>	Vaughn Matthew	Jane Goldman, Ashley Miller, Bryan Singer, Zack Stentz,	2011	353.624.124	Usa

			Sheldon Turner, Matthew Vaughn			
14	<i>Marvel's The Avengers</i>	Whedon Joss	Zak Penn, Joss Whedon	2012	1.519.557.910	Usa
15	<i>The Dark Knight Rises</i>	Nolan Christopher	David S. Goyer, Christopher Nolan, Jonathan Nolan, Bob Cane	2012	1.084.939.099	Usa/Uk
16	<i>The Wolverine</i>	Mangold James	Mark Bombback, Scott Frank	2013	414.828.246	Usa
17	<i>Guardians of the Galaxy</i>	Gunn James	James Gunn, Nicole Perlman	2014	773.312.399	Usa
18	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	Singer Bryan	Simon Kinberg, Jane Goldman, Matthew Vaughn	2014	747.862.775	Usa
19	<i>Captain America: The Winter Soldier</i>	Russo Anthony, Russo Joe	Christopher Markus, Stephen Mc Feely	2014	714.421.503	Usa
20	<i>Avengers: Age of Ultron</i>	Whedon Joss	Joss Whedon	2015	1.405.413.868	Usa
21	<i>Fantastic four</i>	Trank Josh	Simon Kinberg, Jeremy Slater, Josh Trank	2015	167.977.596	Usa

Πίνακας 2 Υπερήρωες και υπερηρωίδες των ταινιών

Ταινία	Έτος Κυκλοφορίας	Υπερηρωίδα/ες	Υπερήρωας/ες
<i>Iron Man 2</i>	2010	Natasha Romanoff/ Black Window	Tony Stark/ Iron Man, Ivan Vanko, Rhodey
<i>The Avengers</i>	2012	Natasha Romanoff/ Black Window	Tony Stark/ Iron Man, Steve Rogers/ Captain America, Bruce Banner/ Hulk, Thor, Clint Barton/ Hawkeye, Loki
<i>Captain America: The Winter Soldier</i>	2014	Natasha Romanoff/ Black Window	Steven Rogers/ Captain America, Bucky Barnes/ Winter Soldier, Sam Wilson/ Falcon
<i>Avengers: Age of Ultron</i>	2015	Natasha Romanoff/ Black Window, Wanda Maximoff / Scarlet Witch	Tony Stark/ Iron Man, Steve Rogers/ Captain America, Bruce Banner/ Hulk, Thor, Clint Barton/ Hawkeye, Pietro Maximoff/ Quicksilver, Sam Wilson/ Falcon, Jarvis/vision, Ultron
<i>Fantastic Four</i>	2005	Sue Storm/ Invisible Woman	Reed Richards/ Mister Fantastic, Johnny Storm/ Human Torch, Ben Grimm/ The Thing, Victor Von Doom/ Doctor Doom
<i>Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer</i>	2007	Sue Storm/ Invisible Woman	Reed Richards/ Mister Fantastic, Johnny Storm/ Human Torch, Ben Grimm/ The Thing, Victor Von Doom/ Doctor Doom, Doug Jones/ Silver Surfer
<i>Fantastic 4</i>	2015	Sue Storm/ Invisible Woman	Reed Richards/ Mister Fantastic, Johnny Storm/ Human Torch, Ben Grimm/ The Thing, Victor Von Doom/ Doctor Doom
<i>Guardians of the Galaxy</i>	2014	Gamora, Nebula	Peter Quill/ Star-Lord, Drax the Destroyer, Groot, Rocket Raccoon, Ronan the Accuser, Yondu Udonta, Korath the Pursuer

<i>Daredevil</i>	2003	Elektra	Matt Murdock/ Daredevil, Wilson Fisk/ The Kingpin, Bullseye
<i>Elektra</i>	2005	Elektra, Typhoid, Abby Miller	Stick, Kirigi, Tattoo, Stone
<i>Catwoman</i>	2004	Patience Phillips/ Catwoman	
<i>The Dark Knight Rises</i>	2012	Selina/ Catwoman	Bruce Wayne/ Batman, Bane
<i>Hellboy</i>	2004	Elizabeth Sherman	Hellboy, Abe Sapien, Grigori Rasputin
<i>Hellboy II: The Golden Army</i>	2008	Elizabeth Sherman	Hellboy, Abe Sapien, Nuada, Johann Kraus
<i>Watchmen</i>	2009	Laurie/ Silk Spectre II	Walter Kovacs/ Rorschach, Daniel Dreiberg/ Nite Owl, Jon Osterman/ Dr Manhattan, Adrian Veidt/ Ozymandias, Edward Blake/ The Comedian
<i>X2</i>	2003	Storm, Jean Grey, Raven/ Mystique, Marie/ Rogue, Yuriko	Charles Xavier/ Professor X, Logan/ Wolverine, Erik Lehnsherr/ Magneto, Scott Summers/ Cyclops, Kurt Wagner/ Nightcrawler, Bobby Drake/ Iceman, John Allerdyce/ Pyro
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Storm, Jean Grey, Raven/ Mystique, Marie/ Rogue, Kitty Pryde, Blink, Callisto, Arclight	Charles Xavier/ Professor X, Logan/ Wolverine, Erik Lehnsherr/ Magneto, Scott Summers/ Cyclops, Doctor Hank McCoy/ Beast, Bobby Drake/ Iceman, John Allerdyce/ Pyro, Cain Marko/ Juggernaut, Warren Worthington III/ Angel, Peter Rasputin/ Colossus, Jamie Madrox/ Multiple Man, Jimmy/ Leech
<i>X-Men Origins: Wolverine</i>	2009	Kayla Silverfox	Logan/ Wolverine, Victor Creed/ Sabretooth, Remy LeBeau/ Gambit, Wade Wilson/ Deadpool, John Wraith/ Kestrel, Fred J. Dukes/ Blob, David North/ Agent Zero, Chris Bradley/ Bolt

<i>X: First Class</i>	2011	Raven/ Mystique, Emma Frost, Angel	Charles Xavier/ Professor X, Erik Lehnsherr/ Magneto, Doctor Hank McCoy/ Beast, Alex Summers/ Havok, Sean Cassidy/ Banshee, Dr. Klaus Schmidt/ Sebastian Shaw, Azazel, Armando Muñoz/ Darwin, Janos Quedstedt/ Riptide
<i>The Wolverine</i>	2013	Jean Grey, Viper, Yukio	Logan/ Wolverine, Kenuichio Harada/ Silver Samurai, Ichiro Yashida
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Storm, Jean Grey, Raven/ Mystique, Kitty Pryde	Charles Xavier/ Professor X, Logan/ Wolverine, Erik Lehnsherr/ Magneto, Doctor Hank McCoy/ Beast, Bobby Drake/ Iceman, Bishop, Peter Maximoff/ Quicksilver, Peter Rasputin/ Colossus, Sunspot, Warpath, Toad

Πίνακας 3 Πρωταγωνιστικοί και Δευτερεύοντες ρόλοι

Ταινία	Έτος Κυκλοφορίας	Υπερρώιδα	Πρωταγωνιστικός/ Δευτερεύων Ρόλος
<i>Iron Man 2</i>	2010	Natasha Romanoff/ Black Widow	Δευτερεύων
<i>The Avengers</i>	2012	Natasha Romanoff/ Black Widow	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Captain America: The Winter Soldier</i>	2014	Natasha Romanoff/ Black Widow	Δευτερεύων
<i>Avengers: Age of Ultron</i>	2015	Natasha Romanoff/ Black Widow	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Avengers: Age of Ultron</i>	2015	Wanda Maximoff / Scarlet Witch	Δευτερεύων
<i>Catwoman</i>	2004	Patience Phillips/ Catwoman	Πρωταγωνιστικός
<i>The Dark Knight Rises</i>	2012	Selina/ Catwoman	Δευτερεύων
<i>Daredevil</i>	2003	Elektra	Δευτερεύων
<i>Elektra</i>	2005	Elektra	Πρωταγωνιστικός
<i>Elektra</i>	2005	Typhoid	Δευτερεύων
<i>Elektra</i>	2005	Abby Miller	Δευτερεύων
<i>Fantastic Four</i>	2005	Sue Storm/ Invisible Woman	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer</i>	2007	Sue Storm/ Invisible Woman	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Fantastic 4</i>	2015	Sue Storm/ Invisible Woman	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Guardians of the Galaxy</i>	2014	Gamora	Συμπρωταγωνιστικός
<i>Guardians of the Galaxy</i>	2014	Nebula	Δευτερεύων
<i>Hellboy</i>	2004	Elizabeth Sherman	Δευτερεύων
<i>Hellboy II: The Golden Army</i>	2008	Elizabeth Sherman	Δευτερεύων
<i>Watchmen</i>	2009	Laurie/ Silk Spectre II	Δευτερεύων
<i>X2</i>	2003	Storm	Συμπρωταγωνιστικός
<i>X2</i>	2003	Jean Grey	Συμπρωταγωνιστικός
<i>X2</i>	2003	Raven/ Mystique	Δευτερεύων
<i>X2</i>	2003	Marie/ Rogue	Δευτερεύων
<i>X2</i>	2003	Yuriko	Δευτερεύων
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Storm	Συμπρωταγωνιστικός
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Jean Grey	Συμπρωταγωνιστικός
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Raven/ Mystique	Δευτερεύων

<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Marie/ Rogue	Δευτερεύων
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Kitty Pryde	Δευτερεύων
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Callisto	Δευτερεύων
<i>X-Men: The Last Stand</i>	2006	Arclight	Δευτερεύων
<i>X - Men Origins: Wolverine</i>	2009	Kayla Silverfox	Δευτερεύων
<i>X: First Class</i>	2011	Raven/ Mystique	Συμπρωταγωνιστικός
<i>X: First Class</i>	2011	Emma Frost	Δευτερεύων
<i>X: First Class</i>	2011	Angel	Δευτερεύων
<i>The Wolverine</i>	2013	Jean Grey	Δευτερεύων
<i>The Wolverine</i>	2013	Viper	Δευτερεύων
<i>The Wolverine</i>	2013	Yukio	Δευτερεύων
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Storm	Δευτερεύων
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Jean Grey	Δευτερεύων
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Raven/ Mystique	Δευτερεύων
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Kitty Pryde	Δευτερεύων
<i>X-Men: Days of Future Past</i>	2014	Blink	Δευτερεύων

Πίνακας 4 Χρόνος εμφάνισης υπερηρώιδων στις ταινίες

Υπερωίδα	Ταινία	Συνολική Διάρκεια Ταινίας	Χρόνος Εμφάνισης Ηρωίδας στην Ταινία	Ποσοστό επί της %
Natasha Romanoff/ Black Widow	<i>Iron Man 2</i>	124'	12'20"	9,94
Natasha Romanoff/ Black Widow	<i>The Avengers</i>	143'	22'25"	37,35
Natasha Romanoff/ Black Widow	<i>Captain America: The Winter Soldier</i>	136'	36'04"	26,5
Natasha Romanoff/ Black Widow	<i>Avengers: Age of Ultron</i>	141'	18'57"	13,44
Wanda Maximoff / Scarlet Witch	<i>Avengers: Age of Ultron</i>	141'	11'04"	7,84
Sue Storm/ Invisible Woman	<i>Fantastic Four</i>	106'	28'03"	26,04
Sue Storm/ Invisible Woman	<i>Fantastic Four: Rise of the Silver Surfer</i>	92'	20'42"	22,5
Sue Storm/ Invisible Woman	<i>Fantastic 4</i>	100'	17'33"	17,55
Gamora	<i>Guardians of the Galaxy</i>	121'	26'52"	22,2
Nebula	<i>Guardians of the Galaxy</i>	121'	3'13"	2,65
Elektra	<i>Daredevil</i>	103'	12'14"	11,87
Elektra	<i>Elektra</i>	97'	53'26"	55,09
Typhoid	<i>Elektra</i>	97'	1'30"	0,15
Abby Miller	<i>Elektra</i>	97'	18'49"	19,4
Patience Phillips/ Catwoman	<i>Catwoman</i>	104'	58'40"	56,41
Selina/ Catwoman	<i>The Dark Knight Rises</i>	164'	17'53"	10,9
Elizabeth Sherman	<i>Hellboy</i>	122'	13'13"	10,83
Elizabeth Sherman	<i>Hellboy II: The Golden Army</i>	120'	18'05"	14,82
Laurie/ Silk Spectre II	<i>Watchmen</i>	162'	36'30"	22,53
Storm	<i>X2</i>	134'	12'06"	9,03
Storm	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	16'47"	16,2
Storm	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	132'	1'42"	1,29
Jean Grey	<i>X2</i>	134'	18'35"	13,87
Jean Grey	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	15'53"	15,27
Jean Grey	<i>The Wolverine</i>	126'	2'22"	1,88
Jean Grey	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	132'	58"	0,73
Raven/ Mystique	<i>X2</i>	134'	13'29"	10,06
Raven/ Mystique	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	2'18"	2,21
Raven/ Mystique	<i>X: First Class</i>	132'	19'20"	14,65

Raven/ Mystique	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	132'	14'32"	11,01
Marie/ Rogue	<i>X2</i>	134'	7'	5,22
Marie/ Rogue	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	2'52"	2,74
Kitty Pryde	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	4'50"	4,65
Kitty Pryde	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	132'	3'08"	2,37
Callisto	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	2'39"	2,71
Arclight	<i>X-Men: The Last Stand</i>	104'	49"	0,79
Emma Frost	<i>X: First Class</i>	132'	7'	0,53
Angel	<i>X: First Class</i>	132'	4'58"	3,76
Kayla Silverfox	<i>X - Men Origins: Wolverine</i>	107'	9'44"	9,16
Viper	<i>The Wolverine</i>	126'	7'05"	5,62
Yukio	<i>The Wolverine</i>	126'	19'50"	15,74
Blink	<i>X-Men: Days of Future Past</i>	132'	56"	0,71
Yuriko	<i>X2</i>	134'	3'30"	2,61